ANUL XXI
5
(823)
Sîmbătă
4 februarie
1978
8 pagini
1 leu

Proletari din toate țările, uniți-vă !

Luceafărul

Săptămînal editat de Uniunea Scriitorilor
din Republica Socialistă România

Înaltă prețuire

Întregul popor român a sărbătorit cu sentimente profunde de admirație și devotament împlinirea a 60 de ani de viață și a peste 45 de ani de activitate revoluționară ai tovarășului Nicolae Ceaușescu. Manifestările de stimă și dragoste de pe întreg cuprinsul țării au evidențiat exemplul de înaltă conduită patriotică și revoluționară pe care secretarul general al partidului, președintele Republicii, eminentul revoluționar și patriot, l-a înscris în istoria națională cu fapta durabilă a creației istorice. Perioada marcată în anii noștri de prezența tovarășului Nicolae Ceaușescu în fruntea partidului și statului este caracterizată printr-o mare efervescență creatoare, prin succese remarcabile pe plan economic și social, care înseamnă, în același timp, un înalt nivel de viață material și spiritual al întregului nostru popor, precum și crearea bazei economice pentru dezvoltarea viitoare a României, asigurînd țării noastre un loc demn între statele lumii. Mesajele colectivelor de muncă, ale organizațiilor de partid, mărturia dragostei întregului nostru popor față de conducătorul său încercat, au subliniat încă o dată hotărîrea tuturor de a munci fără preget pentru îndeplinirea sarcinilor stabilite în programele de dezvoltare a României, de a înscrie țara noastră în orizonturile luminoase ale deplinei realizări istorice, de a întări coeziunea în jurul partidului și a secretarului său general, garanția trainică a tuturor succeselor noastre.

Arhitect inspirat al României actuale, tovarășul Nicolae Ceaușescu a înscris în programul de acțiune al partidului nostru desăvîrșirea spirituală a omului de astăzi, fapt care a fost subliniat cu cea mai deplină aprobare de către numeroasele telegrame de pe tot cuprinsul țării, din partea oamenilor muncii, a oamenilor de artă și cultură, a membrilor de partid, a organizațiilor județene și municipale. Unanimitatea manifestărilor de dragoste față de conducătorul partidului și statului, satisfacția cu care întregul popor a întîmpinat acordarea pentru a doua oară a titlului suprem de onoare de „Erou al Republicii Socialiste România", a evidențiat cu pregnanță frăția dintre oamenii muncii români și cei aparținînd naționalităților conlocuitoare, a pus puternic în lumină unitatea întregului nostru popor, chezășia asigurării dezvoltării necontenite a țării, a realizării deplinei egalități în drepturi, a traducerii în viață a politicii partidului.

Personalitatea marelui fiu al poporului român a fost omagiată de factori responsabili și de cercuri largi ale opiniei publice mondiale, care cinstesc politica externă de cooperare și pace a României socialiste, voința poporului nostru de a trăi liber și independent, promovarea consecventă a principiilor echității internaționale, într-un spirit nou, formulat cu deosebită strălucire de către tovarășul Nicolae Ceaușescu. Activitatea sa de militant revoluționar, contribuția la întărirea continuă a relațiilor dintre țările socialiste, la promovarea cauzei socialismului, înțelegerii și prieteniei între popoare, a fost omagiată prin conferirea unor înalte distincții ale unor țări socialiste prietene, expresie a prețuirii deosebite de care se bucură tovarășul Nicolae Ceaușescu. Sînt manifestări care se adaugă numeroaselor telegrame și mesaje de prietenie care au exprimat prețuirea de care se bucură șeful statului român pentru ideile și acțiunea sa pe plan internațional, pentru vocea sa demnă, vocea unui popor liber, care proclamă prietenia și pacea, respectarea suveranității și independenței naționale drept coordonate ale vieții internaționale, menite să asigure dezvoltarea liberă a fiecărui popor, stabilitate și echilibru în lumea de azi. Întregul popor român sprijină politica externă a partidului, omagiază personalitatea conducătorului său, care a dus în întreaga lume un mesaj de pace și echitate, făcînd din România socialistă o prezență stimată pe toate meridianele.

Manifestările omagiale consacrate personalității tovarășului Nicolae Ceaușescu au constituit un prilej de expresie deplină a voinței întregii națiuni socialiste de a realiza politica partidului, programul său de dezvoltare economică și socială, politica de cooperare și pace. „Ceaușescu —România" sînt cuvintele ce exprimă o simetrie edificatoare pentru echilibrul și forța de nezdruncinat a afirmării istorice a unui popor viguros și stăpîn pe destinele sale.

Luceafărul

Constantin Piliuță : „Omagiu"

O sărbătoare a teatrului românesc

MESAJUL adresat de tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU colectivului Teatrului Național „I. L. Caragiale" din București

Dragi tovarăși,

Sărbătorirea a 125 de ani de la inaugurarea Teatrului Național din București îmi oferă plăcutul prilej de a vă adresa dumneavoastră, slujitori ai primei scene dramatice, precum și tuturor celor ce muncesc pe tărîmul artei teatrale, calde felicitări și urări de noi succese în activitatea nobilă pe care o desfășurați pentru dezvoltarea și înflorirea culturii noastre socialiste.

În cei 125 de ani de existență, Teatrul Național din București s-a afirmat ca o înaltă tribună de educație civică și patriotică, contribuind eficient la deșteptarea și închegarea conștiinței naționale, la împlinirea marilor aspirații de unitate, libertate și independență ale poporului, la cultivarea celor mai de seamă idei umaniste și progresiste ale societății românești. În anii socialismului, teatrul s-a angajat profund în viața socială a națiunii noastre, participînd activ, alături de întregul front al culturii și artei românești, la înfăptuirea politicii partidului, al cărei țel fundamental este făurirea unui om nou, educat în spiritul patriotismului revoluționar, animat de idealurile socialismului și comunismului.

Aniversarea Teatrului Național are loc în condițiile în care întregul nostru popor desfășoară o intensă activitate, pe toate planurile vieții materiale, științifice și culturale, concentrîndu-și energiile și forțele sale creatoare în direcția înfăptuirii istoricelor hotărîri adoptate de Congresul al XI-lea, de Congresul educației politice și al culturii socialiste, precum și de recenta Conferință Națională a partidului, a transpunerii ferme în viață a Programului partidului de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism. La această amplă activitate sînt chemați să-și aducă din plin contribuția — alături de ceilalți oameni de artă și cultură, de întregul popor — și slujitorii teatrului românesc, căruia partidul și statul nostru socialist i-au creat condiții optime de dezvoltare. Astăzi, în țara noastră își desfășoară activitatea un număr de 64 de teatre dramatice, muzicale, de operă, operetă și estradă — din care șapte în limba maghiară, două în germană — precum și alte formațiuni artistice teatrale, care joacă un rol tot mai important în viața cultural-artistică a societății. În cadrul acestui puternic detașament al artei noastre noi, Teatrul Național trebuie să aducă o contribuție de prim ordin. Continuînd frumoasele sale tradiții, Teatrul Național este chemat ca, împreună cu întreaga noastră mișcare teatrală, cu toți creatorii de artă ai țării, să-și intensifice eforturile închinate scopului profund umanist de a contribui la înflorirea spiritualității noastre socialiste, la făurirea unor noi valori de înaltă ținută educativă, sporindu-și astfel tot mai mult prestigiul de care se bucură în țară și peste hotare. Colectivul teatrului, toți slujitorii scenei din țara noastră trebuie să se încadreze cu toate forțele, cu toată capacitatea în ampla activitate politico-educativă desfășurată de partid pentru ridicarea conștiinței maselor, pentru formarea omului nou înaintat, cu înalte trăsături morale, constructor conștient al destinului socialist al României. Aceasta cere din partea Teatrului Național, a tuturor teatrelor noastre eforturi susținute pentru realizarea unor spectacole militante, de adîncă semnificație politică și de un nivel artistic superior, care să abordeze și să pună în dezbaterea unui public cît mai larg, format din oameni ai muncii, problemele de esență ale contemporaneității.

Îndeplinind menirea dintotdeauna a unui teatru național, prima noastră scenă — ca, de altfel, toate teatrele țării — trebuie să se consacre cu precădere dramaturgiei românești, atît clasice, cît mai cu seamă contemporane, care oferă o imagine însuflețită asupra prezentului socialist și a măreților perspective de dezvoltare a societății noastre. În același timp, Teatrul Național și mișcarea noastră teatrală, în general, trebuie să se preocupe de prezentarea celor mai valoroase creații ale dramaturgiei universale, progresiste, care prin mesajul lor umanist, de încredere în om și în forțele sale creatoare, să contribuie la educarea sănătoasă și îmbogățirea orizontului cultural al poporului.

Teatrul Național, celelalte teatre din țara noastră trebuie să participe activ la Festivalul „Cîntarea României", punînd larg în valoare tot ceea ce au ele mai bun, oferind, prin spectacolele pe care le organizează în acest cadru, prin ținuta lor artistică și educativă, un înalt model pentru toate formațiunile de teatru din întreaga țară, sprijinind și îndrumînd concret dezvoltarea mișcării artistice de masă.

Adresîndu-vă îndemnul de a face totul pentru a vă îndeplini cu rezultate tot mai bune înaltele îndatoriri ce le aveți în dezvoltarea artei și culturii noastre socialiste, urez întregului colectiv al Teatrului Național din București, tuturor oamenilor de teatru din țara noastră succese și satisfacții tot mai însemnate în muncă și creație, multă sănătate și fericire !

NICOLAE CEAUȘESCU

DECRET PREZIDENȚIAL

privind conferirea Ordinului „Meritul cultural" clasa I Teatrului Național „I. L. Caragiale" din municipiul București

Pentru contribuția deosebită adusă la promovarea dramaturgiei originale patriotice și revoluționare, valorificarea dramaturgiei naționale clasice și universale, creșterea nivelului artei interpretative românești, la formarea și dezvoltarea conștiinței socialiste a maselor,
cu prilejul aniversării a 125 de ani de la inaugurare,
președintele Republicii Socialiste România decretează :
ARTICOL UNIC. — Se conferă Ordinul „Meritul cultural" clasa I Teatrului Național „I. L. Caragiale" din municipiul București.

NICOLAE CEAUȘESCU
Președintele Republicii Socialiste România

sentimentul primăverii

ploile mănîncă zăpada
spală ierburile de rugină
pe pămînt ce ușoară cade
lumina deviată de lumină

în cimpurile înspumate
dă coltul grîului
cu moliciunea indecisă-a pufului
din subsuoarele aripelor

te cumpănește-n aer
la sfîrșit de săptămînă
căldarea scoasă proaspăt
cu apa cea mai bună de fîntînă

rămînă totul lin și-n așteptare
subt cer limpezească-se lebrele
de o dulce zvicnire de miel
cutreierate-s vertebrele

pentru primăvara ce vine
năvălire de miresme la mal
din sufletul scos la vedere îmi crește
o transparentă nară de cal

grăbește această lumină
grăbește această clipă
miraculoase prielnice instelări
îți tot bat în aripă

cumpănite-n adîncuri
stau toate puterile
neprihănite ne-au fost și ne sînt
căile vieții vrerile

semințele au făcut semn
să se deslege izvoarele
înalt ce înalt suie singele
să se întîmpine iar cu cocoarele

Grigore Hagiu

Personajul și determinările sale sociale

În ultimele două decenii au apărut scriitori de teatru, dar nu dramaturgi, care au înlocuit vocația de a construi personaje cărora să li se vadă „oasele, singele", să fie „legate de viață și de lumină cu o asemenea forță, încît să se trădeze, să le simți mirosurile" — cum se confesează Federico Garcia Lorca într-un interviu publicat de El-Sol în 1936 — cu niște fantoșe care rostesc vorbe comunicate parcă de vocea unui megafon.

De cîțiva ani, și pe scenele noastre se spun, uneori, texte juste dar neconvingătoare. Dacă citești replicile acestor scrieri dialogate, fără să ții seama de numele personajului care debitează textul, nu poți să identifici un limbaj diferențiat. Operîndu-se un transfer de replică de la un personaj, la oricare dintre parteneri nu se produce nici o modificare în structura verbală a eroilor. Toate personajele vorbesc la unison întocmai ca autorul care a ticluit replicile și din această cauză dialogul devine monoton, plictisitor, neverosimil. Bineînțeles că un asemenea gen de „teatru" și-a găsit prieteni, susținători și astfel au apărut cei care au „descoperit" **teatrul de idei, sau teatrul dezbatere.** Eroare !

Începînd cu tragedia greacă teatrul a fost o tribună de dezbatere, un conclav sensibil al ideilor. Dar aceste două condiții au fost implicate în biografii de eroi. Oedip, Antigona sau Hamlet sînt purtătorii unor idei care au impulsionat gîndirea filozofică și estetică a veacurilor, iar prezența lor scenică a stimulat vibrația unor dezbateri cu adînci rezonanțe în conștiințele generațiilor de spectatori. Numai că replicile acestor personaje nu vin din exterior, din cărți de filozofie sau din răfuielile dramaturgului cu semenii sau cu administrația ci din viața lăuntrică a eroilor, din firea lor, din tristețile, bucuriile și erorile personajului, din relațiile sale cu mediul uman și social.

Atunci cînd se apucă să scrie o piesă de teatru, dramaturgul cu vocație își propune să emită o judecată asupra unor relații umane și a mediului ca destin. În puține cuvinte, Gorki spunea foarte exact că odată bine construite, personajele, în dezvoltarea lor dialectică, vor intra inevitabil în conflict. Pentru că teatrul esenția-

George Genoiu

Continuare în pag. a 7-a

Craiul munților

Mergînd în fiecare vară acasă pe drumul ce duce de la Deva spre Oradea, m-am oprit totdeauna la Țebea, unde doarme de mai bine de un secol **craiul munților** în răcoarea gorunului bătrîn al lui Horia. Alte dăți mă abăteam pe la casa surorii mele, situată pe marginea Arieșului de la Cîmpeni, unde o statuie ecvestră îl reprezintă pe revoluționarul Iancu, tînăr și mîndru și drept, în centrul orașului de inimă al moților. N-am crezut niciodată însă că marele bărbat al revoluției transilvănene de la 1848 ar fi murit și că e înmormîntat la Țebea, ci că el stă călare și măreț, întinzînd o mînă frățească tuturor celor care trec prin centrul Apusenilor. Și sînt tot atît de sigur că uneori, călărețul și cal — neobișnuiți cu repaosul în timpul vieții — coboară noaptea de pe socul de la Cîmpeni și urcă pe creste să cerceteze țara care-i era atît de dragă.

O rară bucurie mi-a făcut întîlnirea cu Avram Iancu viu, pe scena Teatrului Național din Cluj-

Gheorghe Pituț

Continuare în pag. a 7-a

RESPIRĂRI

Avram Iancu

Zilele acestea am avut prilejul să asist la o premieră de excepție. Este vorba de piesa „Avram Iancu" a cunoscutului prozator și poet Mircea Micu pusă în scenă de către Dan Alecsandrescu la Teatrul Național Cluj-Napoca.

Frumusețea și noblețea istorică a lui Avram Iancu a lăsat puternice urme, atît în literatura contemporană lui cît și în cea ulterioară.

Personaj profund dramatic, revoluționar înflăcărat și luptător pentru drepturile cetățenești ale românilor în cadrul imperiului austro-ungar, Avram Iancu a inspirat în epocă un adînc respect pînă la mitologizarea portretului său.

Nenumărate poezii populare i-au cîntat și-i cîntă, încă, renumele.

Oameni de știință i-au dedicat studii și monografii, dar unul dintre cele mai puternice ecouri pe care le-a stîrnit au fost acelea ale dramaturgiei.

Nichita Stănescu

Continuare în pag. a 6-a

La acest număr :

● UN EVENIMENT ARTISTIC : RETROSPECTIVA CORNELIU BABA. Semnează ● Ion Pacea ● Dan Hatmanu ● Marius Cilievici ● C. R. Constantinescu ● Traian Brădean ● Mihai Bandac ● Viorel Mărginean ● Cornel Antonescu ● **Cronica literară** : Dan Cristea despre volumele **„Farmecul pămîntului" și „Vîrstele timpului"** de **George Macovescu** ● Cariatida : **Constanța Buzea** ● **Fănuș Neagu** : Cartea cu prieteni ● **Șerban Cioculescu** : Instantanee ● Contemporanii noștri : **Ion Gheorghe** ● Atelier literar de **Geo Dumitrescu.**

Legămîntul artei

Marți, 31 ianuarie, a avut loc în Sala Mare a Teatrului Național din București, sărbătorirea a 125 de ani de existență a acestei prestigioase instituții, una dintre cele mai importante, ale mișcării artistice românești.

Inaugurarea sa a coincis, în secolul trecut, cu zorii națiunii, cultura scenică, identificîndu-se de la început la noi, cu aspirațiile de veacuri, ale poporului. De la tribuna înălțată cu dăruire, de pionierii artei dramatice s-au rostit mesaje înflăcărate, demnitatea verbului românesc a fost definitiv instalată în drepturi.

Pentru a cinsti toate acestea, aniversarea a fost marcată de o adunare festivă, ce s-a bucurat de participarea tovarășilor **Ștefan Voitec, Cornel Burtică, Ion Dincă, Miu Dobrescu, Radu Beligan,** directorul Teatrului Național din București, regizori și actori care de-a lungul anilor și-au legat existența artistică de prima scenă a țării.

Tovarășul Miu Dobrescu, membru supleant al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., președintele Consiliului Culturii și Educației Socialiste, a dat citire **MESAJULUI ADRESAT DE TOVARĂȘUL NICOLAE CEAUȘESCU,** secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, colectivului Teatrului Național din București, cu prilejul sărbătoririi. Participanții, numeroasa asistență au primit Mesajul cu vii și îndelungate aplauze. A fost citit apoi Decretul Prezidențial prin care se conferă Ordinul „Meritul cultural" clasa I, Teatrului Național „I. L. Caragiale", din municipiul București. Înmînînd distincția, tovarășul **Ștefan Voitec,** membru al Comitetului Politic Executiv al C.C. al P.C.R., vicepreședinte al Consiliului de Stat, a spus : **„Îmi revine înalta cinste și deosebit de plăcuta misiune ca, în numele conducerii de partid și de stat, personal în numele tovarășului Nicolae Ceaușescu, secretar general al Partidului Comunist Român, președintele Republicii Socialiste România, să adresez cele mai calde felicitări Teatrului Național din București, cu prilejul conferirii înaltului ordin al republicii „Meritul Cultural" clasa I, la gloriosul său jubileu, ca omagiu adus îndelungatei, nobilei și remarcabilei activități a tuturor slujitorilor de ieri și de astăzi ai primei scene dramaturgice românești.**

Exprim din inimă urări de noi și neîntrerupte succese Teatrului Național, pentru necontenita sporire a strălucitorului său patrimoniu teatral, pentru înflorirea artei și culturii naționale în condițiile minunate create de orînduirea noastră socialistă, de gloriosul partid comunist".

Continuare în pag. a 6-a

cronica literară

GEORGE MACOVESCU: Farmecul pămîntului ● Vîrstele timpului

Documente ale unei biografii interioare și deopotrivă documente ale biografiei unei generații, volumele de memorialistică, de însemnări de călătorie și de publicistică ale lui George Macovescu, **Farmecul pămîntului** și **Vîrstele timpului**, cuprind în întiiul lor gînd o largă mișcare de simpatie. Căci autorul nu vorbește numai și numai în numele său și, în genere, nu-i place cu evidență să se folosească prea des de orgoliosul **eu** al confesiunii, atunci cînd o întreprinde, ci, dimpotrivă, năzuiește să-și descopere și să-și destăinuie toate interferențele posibile cu oamenii care au constituit ori au traversat generația sa. Un mai modest, dar un nu mai puțin patetic **noi** înglobează adeseori vocea autorului, contribuind prin implicațiile lui la conturarea acelui aspect de cordialitate și de fervoare, de confluență și de afinitate a spiritului și a acțiunii pe care îl regăsim în scrisul său ori de cîte ori se ivește prilejul unei evocări, al unei rememorări, al unei precizări de poziție ideologică sau existențială. Cu alte cuvinte, fără să se pună în umbră, într-o umbră nu numai nemeritată dar și neconformă adevărului faptelor, fără să se anuleze vreo clipă ca individualitate activă, George Macovescu inaltă, prin cărțile sale, un cald omagiu generației din care a făcut parte, generația deceniului al patrulea, precum și ideilor și atitudinilor care i-au marcat net fizionomia, morala, modul de a gîndi.

Această temă, a conștiinței și a condiției umane a unei generații, a „acelei generații care n-a voit și nu vrea să se deosebească de celelalte prin curgerea anilor, ci prin atitudinea față de fenomenul social", este marea temă a cărților lui George Macovescu, de regăsit în mai toate rîndurile sale, direct expusă sau convertită în alte meditații, și ei i se raliază, rînd pe rînd, majoritatea celorlalte teme abordate de autor. În tot ceea ce scrie cu privire la vremurile trecute, și nu numai la ele, în tot ceea ce scrie observînd și analizînd derularea „vîrstelor timpului", a vîrstelor sale morale și sociale, George Macovescu nu se simte niciodată singur, izolat ori rupt de fluxul emanînd dinspre ceilalți, ci, din contra, fiecare moment al vieții și al experiențelor pe care le încearcă este unit, cufundat, confruntat cu o comunitate de spirit, de atitudine și de aspirații. Latura comună a existenței și a ideilor, comună în măsura în care semnifică un aspect integrator al condiției umane și, prin asta, deloc banală, partea din sine care s-a împărtășit și s-a răsfrînt reciproc pe un fundal biografic, politic și social ce poate fi generalizat la mai mulți indivizi, pusă sub un același semn tutelar, sînt lucrurile care îl interesează cu prioritate pe autorul **Vîrstelor timpului**. Nimic din ceea ce i s-a întîmplat, ni se dă a înțelege, nu-l scoate pe autor din rînduri, nu-l așează într-o postură singulară care să-l favorizeze într-un fel sau altul, tot ceea ce a trăit exprimă, în ultimă instanță, formarea și consolidarea unei generații, condițiile în care ea și-a făcut debutul în viață, idealurile de care s-a întovărășit și pentru care a militat în continuare. Aparținența la această pleiadă de intelectuali, situată la frontiera dintre democrație și fascism și ajunsă acum „în fața judecății timpului", traduce, în fapt, opțiunea civică și angajarea directă : „Eu eram unul dintre cei mulți. Aceasta era generația mea și amintind acele întîmplări de demult, nu vreau decît să scriu despre condiția umană a acelei generații, despre împrejurările în care intra ea în viață. Atunci, noi aveam de ales între umilință, renunțare la orice ideal, vînzare către clasa stăpînitoare a capacităților noastre, a conștiinței noastre și între demnitate și luptă grea, servind clasa care pornise la asalt, clasa muncitoare. Unii au ales prima alternativă și dacă nu au eșuat în rîndurile mișcării fasciste, s-au scufundat în mlaștinile unei societăți care sfîrșea. Alții au optat pentru a doua alternativă și marea lor satisfacție este că au mers în direcția dezvoltării istoriei".

Prezentîndu-ne momente de virf din biografia sa, din succesiunea împlinirilor etice și intelectuale, oferindu-ne amănunte revelatoare despre formarea sa ca om și ca luptător în slujba unei cauze și unui ideal, George Macovescu își refuză pornirea, posibilă, de altfel, de a se particulariza și de a se scoate în prim-planul imaginii, centrul de greutate al confesiunilor pe care le face, după cum și selecția pe care o întreprinde prin articolele și reportajele de ziar căzind, mai întotdeauna, pe luminarea a ceea ce este evident, subsumabil, dominant și esențial în diagrama unei epoci și a oamenilor care o însuflețesc. Urmărind materia confesiunilor, risipite ici și colo, se poate spune că, în genere, ele se rotesc în jurul unor teme : tema obîrșiilor, tema școlii și a formației, tema agenților formativi, tema mentorilor, a prietenilor, a tovarășilor de luptă, tema influențelor de ordin spiritual. Toate acestea converg intim, însă, cum aminteam, spre marea temă a generației și a profilului ei distinct, spre corpul comun al unor întîmplări și experiențe ce nu pot fi gîndite în afara factorilor care le-au generat și le-au prezidat totodată. Faptul de a te naște într-un sat sărac și într-o familie nu mai puțin săracă, faptul de a urma liceul în baza unui certificat de „paupertate", faptul de a îndura mizeria materială și intelectuală, bucuria, apoi, de a descoperi în jurul tău oameni adevărați, și mai ales, prieteni, tovarăși și exemple de atitudine, marea împlinire de a descifra sensul existenței în concordanță cu fazele devenirii istorice reale, împrejurarea cristalizatoare de a scrie într-un anumit fel, apărînd cu fervoare și responsabilitate valorile amenințate de fascism și de război, toate acestea sînt, la un loc, forme de manifestare biografică pe care George Macovescu le privește, le înțelege și le consemnează în organicitatea lor, în posibilitatea lor de inserire semnificativă, extinzîndu-le de la sine către comunitatea care le-a pus în valoare și le-a transformat într-un mod de viață care să-i conserve și să-i definească valorile. Aceste amănunte de biografie din care autorul nu face comori proprii, păstrate avar, sînt exemplare prin extensia lor, prin forța de contagiune și de influențare reciprocă. Fără de o astfel de forță unitară, propulsatoare, biografia aceasta, comună multor intelectuali comuniști sau democrați ai epocii, s-ar fi împrăștiat în accidente biografice. Este aici modul propriu al lui George Macovescu de a-și înfățișa biografia personală, trasă din biografia mare a unei epoci și a unei generații, mod care, pornind din exterior spre interior, dovedește nu numai o gîndire dialectică, dar și un temperament ce, printre alte virtuți, o cunoaște și pe aceea a modestiei, căci autorul **Vîrstelor timpului** împărtășește în chip intim adagiul lui La Bruyère : „Modestia este față de merit ceea ce sînt umbrele față de figurile dintr-un tablou: li dă forță și relief".

Format la școala scrisului zilnic („Am văzut locuri, am cunoscut oameni, am trăit printre ei, le-am aflat și bucuriile și întristările și greutățile vieții lor, i-am înțeles și nu i-am înțeles, am învățat multe și m-am dezvățat de multe. Colindam țara fără să întreb dacă e iarnă sau vară, noapte sau zi, schimbînd trenuri, din mers, rugindu-mă de șoferi să mă ia în camioane sau călărind inima unei căruțe cu boi"), stilul de memorialist și de publicist al lui George Macovescu este rapid și echilibrat, eficient și evocator, cu eleganța firească imprimată de buna tradiție a gazetăriei românești. Descripția, comentariul, portretul, șarja, pamfletul, crochiul moral intră, deopotrivă de bine reprezentate, în arsenalul tehnic al autorului. Iubitor de pictură, multe din paginile volumului **Farmecul pămîntului** constituind fine comentarii de tablouri sau de muzee, George Macovescu este în același timp un portretist cu o profundă cunoaștere a fizionomiei umane. Iată, de pildă, reinviată din amintire tulburătoarea figură a lui Cocea, în care memoria liniilor se îmbină cu memoria auditivă pentru a reintregi fericit imaginea : „Vocea baritonală, cu flexibilități grațioase a lui Nicolae Cocea o am încă în urechi. Capul de faun, cu o frunte izbitoare prin forța și întinderea ei, sub care se mișcau necontenit ochii pătrunzători mă urmărește încă și nu cred că imaginea se va șterge pînă la apusul celor de pe urmă zile ale mele. Mersu-i grăbit și sigur, agitația mîinilor, mișcările rigide ale torsului le am în amintire ca pe vremea cînd le observam, pe stradă, în redacții, în cafenele, la întruniri, în convorbiri". De altfel, multe din portrete, străbătute citeodată de un tiranic sentiment al pierderii și al absenței („Oh, cît de mult îmi lipsesc colocviile cu Vianu !") pornesc de la impresii auditive de nesters, vocile personajelor constituindu-se în semnale care declanșează mișcarea mîinii pe desen. Galeria de portrete a lui George Macovescu cuprinde, în convergență cu chipul pe care îl discerne generației sale și mediului în care s-a format, figurile lui Sahia, Mircea Grigorescu, Tudor Teodorescu-Branișteanu, Ștefan Roll, Brunea-Fox, Sadoveanu, Z. Stancu, N.D. Cocea, Tudor Vianu, M.R. Paraschivescu, Al. Rosetti, peste toate acestea plutind acel aer de simpatie, de cordialitate și de sensibilitate umană care face tăria scrisului său. O cale de acces, spre interiorul ființei autorului o deschid, totodată, aceste portrete și crochiuri, căci prin ele se exemplifică în modul cel mai pregnant temele prieteniei, ale modelelor și influențelor spirituale despre care am amintit. Evocîndu-le memoria, George Macovescu își evocă în același timp propria formație. Rapid și eficace în articolul de ziar, în reportajul de călătorie, stilul lui George Macovescu devine sensibil și plastic în descripția de tablou sau de peisaj, în evocarea fenomenelor naturii. Descripțiile, interferînd adeseori planurile, se pierd indeobște într-o linie ușoară, aeriană, adîncită în suflet și în amintire. Este nota ascunsă și totuși iradiantă a acestui temperament dinamic și care-și refuză, citeodată cu asprime, trăirile prea apăsat lăuntrice, dar care notă, ca un izvor subteran, apare din cînd în cînd la suprafață, dînd atunci paginii scrise o tulburătoare tresărire de emoție și de adevăr sufletesc necomprimabil : „Au trecut anii și m-am risipit prin lume. I-am văzut frumusețile, am auzit cîntecele păsărilor rare, am plutit pe fluvii mari, m-am scăldat în apa oceanelor și a mărilor calde, am privit alte ceruri, am gustat fructele dulci și parfumate ale tropicelor, am zburat deasupra virfurilor pămîntului. Gîndul meu se întoarce, însă, mereu și mereu la locul acela neînsemnat unde am venit pe lume, la satul acela așezat pe firul sărac al unei ape sărate, între dealuri nu prea înalte, pline de ripi. «„Trecut-au anii"»... Dar ce îmi pasă mie de aceasta ? Eu port în mine farmecul pămîntului de unde am pornit".

Dan Cristea

viața cărților

Portretul unui scriitor

● Și cea de a doua lucrare a tînărului critic *) este construită, ca și precedenta, pe ideea unei dominante a operei scriitorului comentat. În cazul lui Camil Petrescu — această **faculté maitresse** fiind evidentă pentru toată lumea, un loc comun al criticii. Nu e și situația lui Zaharia Stancu însă, fiindcă **interogația**, fie și **nesfîrșită**, este însăși funcția artei, așadar — un alt fel de a o numi. Și totuși...

Și totuși, Ovidiu Ghidirmic a intuit în parte ființa intimă, structurală a creației lui Zaharia Stancu. Fiindcă proza acestuia, ca și poezia lui (încă o dată repusă în drepturi, aici) opera lui Stancu, în întregul ei, este o interogație continuă. „Lumea nu e întocmită bine — pare a spune literatura sa —, dar se poate face într-adevăr ceva, în acest sens ?" Umbre, ce își au sorgintea în precaritatea pătrunderii principiilor ultime ale existenței, îl apasă pe autor, în ciuda limpezirii ideilor sale sociale, de la o vreme. Așa îi și stă bine unui scriitor ce își merită numele, care știe că, în fond, „piatra filozofală" rămîne o metaforă. Ca și „rezolvarea" întrebărilor noastre existențiale !

Ceea ce mi-a plăcut în cartea de față este lipsa ei de morgă. Autorul său nu și-a propus să scrie exhaustiv despre Zaharia Stancu, nici să spună el ultimul cuvînt. scriitorul nefiind de altminteri un nume controversat în critica noastră. Ba, la tot pasul chiar, ești tentat să spui — parcurgînd comentariul exegetului : deja spus, auzit, știut. Ghidirmic este uneori și el — ca atîția alții — prizonierul unor clișee.

Dacă ar fi să-l alăturăm pe Zaharia Stancu unor coloși. cum o face absolut fără complexe exegetul său, desigur — scriitorul ar ieși în pierdere. Pentru că autorul **romanului lui Darie** (așa e numită opera sa în întregul ei — pe bună dreptate) nu e nici Rebreanu,nici Sadoveanu și nici Faulkner. sau Dickens, ori Mark Twain, Gorki, Steinbeck, Hemingway, Malraux, ci de fiecare dată mai puțin. E ceva în scrisul lui (în proză mai ales), care ține de neputința obiectivării, de invazia lirismului ce subțiază, de filozofarea personajelor — parcă din unghiul autorului angajat, care a fost el, perspectivă adesea împrumutată acestora devansat.

Desculț deci nu este chiar **Răscoala**, nici **Costandina — Ion**. Capodopere nu sînt, firește, nici **Jocul cu moarten**, **Pădurea nebună**, **Ce mult te-am iubit**, **Șatra** — romane de altfel importante (fără să mai vorbim de alte proze, excesiv diluate, recunoscute ca atare de însuși exegetul operei lui Stancu).

După cum nici **poetul** Stancu nu e Tudor Arghezi, chiar dacă se frămîntă, interoghează, se răzvrătește tot timpul și el(mereu cu o notă mai jos însă).

Sînt de reținut, din studiul lui Ov. Ghidirmic, unele idei — măcar subliniate de autor, dacă nu originale întru totul, precum „picarescul" prozei lui Stancu (de o nuanță specială în ce-l privește pe Darie — al cărui antipod-clasic-picaro este Diplomatul, din **Jocul cu moartea**), apoi **supraviețuirea prin artă** (negație a morții), **sensul biografic** al creației artistice, **setea de absolut** (un **absolut** în toate — în dragoste, în realizarea dreptății sociale, în artă etc.). Fără digresiunile, uneori prelungite, ce îl fură pe critic, ancorîndu-l adesea în inutile, păgubitoare chiar meandre, cînd pare a-și fi uitat pe drum subiectul propriei lui interogații, studiul său ar fi cîștigat în consistență.

Hristu Cândroveanu

*) **Ovidiu Ghidirmic : „Zaharia Stancu sau interogația nesfîrșită", Editura „Scrisul românesc", 1977.**

Angajare și experiență

● În succintul „Argument" care prefațează studiul*), Gheorghe Stroia își justifică intenția da a aduna la un loc articole scrise pe parcursul ultimului deceniu (unele în colaborare) printre altele și din dorința de a evidenția cu onestitate o experiență asimilată, chiar dacă mai puțin semnificativă din punctul de vede al actualității informației. Articolele sînt concepute într-un stil pe care l-am numi universitar, fososind redundanța și insistența pedagogică pentru a lumina cu precădere obiectul de studiu preferat. Punct nodal al cercetării, ideea de militantism este privită în convergența domeniului estetic cu cel social, filosofic, ideologic, etc., statuîndu-se dintru început transferul necesar de valori care concură la întemeierea continuă a științei frumosului. Mai aproape de atitudine decît de idee, militantismul exprimă o opțiune pregnantă a individului social (care la un înalt grad de reflectare se poate transforma în creație artistică). Metoda genetică va patrona reflexiile dedicate procesului de creație. În fapt, Gheorghe Stroia se arată interesat de o multitudine de probleme circumscrise unei aceleași sfere a căror rezolvare, consideră el, depinde în bună măsură de adoptarea unei perspective filosofice, sintetizatoare. Accentele polemice la adresa tehnicilor de cercetare care se pretind autonome au rolul de a sublinia o asemenea necesitate. Căci, este evident o largă perspectivă filosofică se definește tocmai prin capacitatea sa valorizatoare, proprie unei profunde interogații umane, neconjuncturale, în vreme ce implicațiile teoretice provin și din libera confruntare al cărei deznodămînt nu poate fi stabilit apriori. Nu mai constituie o surpriză faptul că, între concepția care a dat naștere unei anume estetici și toleranța practică a acesteia ca instrument de lucru există adesea cîndate asimetrii. Dar, în același timp, nu este mai puțin adevărat că pentru destinele esteticii generale, filosofice, nu este deloc indiferent climatul spiritual care o animă. Înarmat cu concepția materialismului dialectic și perfect edificat asupra țelurilor ultime ale artei și culturii, înțelese în sensul de idealuri integrative, autorul desparte uneori cu prea multă vigoare achizițiile artei moderne de marea tradiție estetică, operînd pe baza unor modele nu întotdeauna semnificative. Grație însă metodei folosite, ideosincrasiile nu-și primesc recunoașterea teoretică, iar teoria oferă deschideri generoase asupra universului spiritual. Volumul cuprinde cinci secțiuni ordonate în funcție de principiul demonstrativ, dintre care primele trei se disting printr-o perspectivă globală, nespecializată, creată în vederea înțelegerii în esență a factorului estetic. Militantismul devine aici o constantă a întreprinderii autorului care-și consacră eforturile în direcția valorificării în unghi personal a ideilor marxist-leniniste despre artă și a tradițiilor specifice românești. Interogarea limitelor și posibilităților esteticii ca știință se asociază cu investigarea în profunzime a fundamentului cultural care o condiționează și-i imprumută măsura, conducînd la conturarea cadrului general al discuției. Intrînd în categoria științelor sociale și încercînd să stabilească relații legice între fenomenele luate în considerare, estetica ar avea totodată și o funcție de educare, rezultînd din însuși aportul său teoretic, generalizator. Aspectul pedagogic al disciplinei în cauză, vis-a-vis de cel gnoseologic, îl preocupă în mod deosebit pe Gheorghe Stroia, punînd cu severitate accentul pe implicațiile social-umane directe, imediate ale cercetării, fără a neglija însă funcția prospectivă, de anticipare, care este proprie actului reflexiv, sintetizator al esteticii generale.

Un spațiu larg este acordat comentării cîtorva concepte și relații de bază, printre care de un interes aparte este acela al „adevărului în artă". În secțiunea intitulată „Cultură, estetică, artă" discursul particularizează stera problematică, ocupîndu-se de fundamentarea teoriei estetice marxiste pe suportul tradiției progresiste românești. „Permanența izvoarelor" oferă pretextul unor considerații actuale pe marginea textelor clasice marxiste referitoare la modul dialectic, angajat de înțelegere al reflectării artistice. Ultimele două secțiuni sînt dedicate cîtorva probleme de interes în critica noastră literară și aplicării programatice a principiilor luate în dezbatere în recenzarea unor studii de estetică. Reconsiderarea unor concepte discreditate de practica dogmatică, recursul la textele clasicilor pentru a pune în lumină sensul plenar al noțiunilor utilizate, implicarea ideologică în controversele estetice ale prezentului, sînt tot atîtea puncte de reper pentru înțelegerea valorii acestei cărți.

Valentin Dumitrescu

*) **Gheorghe Stroia : „Estetică și militantism", Editura „Minerva", 1977.**

Eros și ethos

● La distanță de 7 ani de la apariție, Editura **Albatros** îi publică lui Corneliu Leu a doua ediție a unuia din romanele*) sale. O observație se cuvine făcută încă de la început. Cartea se citește cu dublu interes, rezultat al virstei personajului principal și al ideii în jurul căreia se structurează materia epică. Într-un comentariu la primul volum din „La Medeleni" de Ionel Teodoreanu, Pompiliu Constantinescu considera argumentat (exagerînd, totuși, pentru coerența demonstrației) că : „Virsta eminamente literară e adolescența ; ea e începutul unei crize interioare, ce duce la liman sau la dezastru". Nu știm (doar bănuim) care ar fi fost opiniile cronicarului de la „Vremea" față de romanul lui Corneliu Leu, dar, oricum, Ada, eroina din „Femeia cu ochi albaștri" are optsprezece ani, este elevă în ultima clasă de liceu, crede despre sine că a depășit naivitatea și patetismul adolescentin, dar toate manifestările ei sînt impotrivă, situînd-o la virsta disponibilității totale. Frămîntările Adei gravitează în jurul a două obsesii : împlinirea artistică și erotică. Tînăra plănuiește scrierea unui roman de o formulă în continuă transformare în funcție de evoluția evenimentelor și de sporirea experienței de viață a autoarei. Eroul posibilei cărți urmează să fie un bărbat frumos, bun, curajos, inflexibil moral, avîndu-l ca model real pe Gib, disc-jokey-ul postului de radio la care Ada lucrează pe timpul vacanței. Povestea de dragoste respectă întocmai tipicul literaturii de acest gen, cuprinzînd plimbări sub „cer cu stele mari și grele de lumină", șuvițe de păr în semn de nu-mă-uita, certuri și împăcări egale la număr, scene senzuale relatate cu sau fără pudori și, desigur, discuții, discuții. Dialogul, condus de regulă cu precizie („mîna" viitorului dramaturg se simte încă de acum) alunecă uneori în artificialitatea firescului cu orice preț sau, de cealaltă parte, a afectării prețioase. Nu tribulațiile sentimentale constituie însă centrul de interes al romanului ci raporturile pe care eroina le stabilește între iubire și morală. Aici mi se pare a găsi ideea prețioasă a cărții, prin care autorul unește planurile într-o construcție unitară. Pentru Ada, „femeia cu ochi albaștri", văduva președintelui asasinat într-o țară de dincolo de ocean reprezintă simbolul conduitei morale perfecte, fără compromisuri și abdicări, normă ideală pentru adevăr și curaj. În Gib, adolescenta proiectează o bună parte din adorația pentru „femeia cu ochi albaștri". Relația este aproape de identitate : „— Gib, știi că ochii tăi albaștri sînt, identici cu ai ei ?... Fascinează la fel (...) Mi-am amintit de ochii ei albaștri care acuzau, care parcă ne întrebau „ce mai așteptăm". Exprimau unul dintre puținele sentimente totale și categorice pe care le poate înțelege oricine, care se transmit oricui". În fața proliferării amenințătoare a violenței teroriste (telegrame și programe televizate aduc vești despre noi asasinate, sporind panica dar și sentimentul solidarității) dragostea Adei pentru Gib este spațiul securizant, insula de puritate și calm pe care cei doi o pun suspiciunii generate de crimă. Cînd „femeia cu ochi albaștri" eșuează în compromis, căsătorindu-se cu unul dintre presupușii asasini, dispare și aureola morală cu care pășunea Adei îl investise pe Gib. La lumina lucidității, presupusul diamant se dovedește a fi sticlă ordinară.

Sub aparențe de siropoasă dramoletă fardată monden se poate ghici o profundă dramă morală.

Valentin F. Mihăescu

*) **Corneliu Leu : „Femeia cu ochi albaștri", Editura „Albatros", 1977.**

Folcloriști români

● **Studiile lui Virgiliu Ene***) derulează o succesiune de momente identice : autorul începe prin a ne spune cînd, cum și unde s-a născut respectivul folclorist ; cum a urmat școala și dacă a fost sau nu elev eminent ; ce a pățit apoi în perioada universitară ; ce cărți a publicat și ce spune în prefața lor. Urmează apoi ample citate din părerile contemporanilor sau din cele ale altor exegeți ai folclorului. În final ni se arată că opera celui „analizat" a fost o contribuție majoră la îmbogățirea culturii noastre.

Autorul manifestă o deosebită predilecție pentru comparări și echivalări : colecția lui G. Dem. Teodorescu „reprezintă aceeași importanță ca **Basmele românilor** ale „culegătorului tipograf" Petre Ispirescu" (p. 96) „...comparîndu-l adeseori pe transilvanul Ion Pop Reteganu cu munteanul Petre Ispirescu..." (p. 141). „În concluzie George Cătană este folcloristul reprezentativ al Banatului... putînd fi comparat, prin activitatea sa de folclorist, cu C. Rădulescu-Codin al muntenilor și Ion Pop Reteganu al transilvănenilor" (p. 150).

Cel mai adesea, Virgiliu Ene nu uită să ne avertizeze că spațiul respectivelor studii nu-i permite o exegeză mai vastă și mai profundă. S-ar deduce de aici că fiecare capitol este o analiză concentrată a activității fiecărui folclorist. Textul însă ne întîmpină cu nesfîrșite fișe bibliografice și citate (cu titlu de exemplu amintim că la pagina 69 doar 3 (!) rînduri aparțin autorului ; și cazurile se pot înmulți). Iată concluzia pe care o asemenea „analiză" o prezintă : „Conchidem prin a repeta, după cum s-a mai precizat că Atanasie Marian Marienescu alcătuiește și publică prima colecție de balade din Transilvania..." (p. 73) (subl. n.).

Mai în largul său se simte Virgiliu Ene atunci cînd interpretează basmele. Corect și minuțios, el alcătuiește lungi fișe caracterologice pentru a descrie personajele cele mai importante. Astfel „Zmeii sînt îndeobște necinstiți, hoți : fură tot ce le pică în cale. Unul fură oile de la stînă, altul răpește mireasa unui fiu de împărat, ori pe Ileana Cosînzeana" (p. 32) ; la rîndul său despre ea ni se spune : „Cinstea, hărnicia, modestia, cumințenia și bunătatea sufletească îi sînt caracteristice" (p. 34). „Cu toate aceste calități, Ileana Cosînzeana este uneori năpăstuită de cei din jur, și foarte adesea de mama vitregă" (p. 35). În sfîrșit, „Calul constituie pentru voinic nu numai un mijloc rapid de a-l aduce dintr-un loc într-altul, ci și un neîntrecut sfătuitor" (p. 35).

Într-o epocă în care cercetarea creației folclorice a cunoscut o deosebită amploare, cînd înțelegerea noastră încearcă să-și apropie mijloacele specifice ale creației populare, se impune nuanțarea limbajului interpretativ.

Mihai Coman

*) **Virgiliu Ene : „Folcloriști români", Editura „Facla", 1977.**

Biroul Uniunii scriitorilor

Luni, 30 ianuarie 1978, la București, a avut loc ședința de lucru a Biroului Uniunii scriitorilor, cu următoarea ordine de zi :

— Informare asupra activității Uniunii scriitorilor pe luna ianuarie 1978;

— Discutarea planului de acțiuni, cu caracter intern și extern, ale Uniunii scriitorilor pe anul 1978:

— Propuneri pentru premiile Academiei R. S. România pe anul 1976:

— Propuneri ale Colectivului operativ al Comisiei de relații externe, cu privire la difuzarea literaturii române peste hotare;

— Diverse.

La lucrările Biroului Uniunii au fost prezenți tovarășii Romus Dima, **secretar al Comitetului municipal de partid, și** Dumitru Ghise, **vicepreședinte al Consiliului Culturii și Educației Socialiste.**

Pe marginea problemelor supuse dezbaterii au luat cuvîntul scriitorii Dumitru Radu Popescu, Mircea Radu Iacoban, Anghel Dumbrăveanu, Mihnea Gheorghiu, Alexandru Balaci, Marin Preda, Ana Blandiana, Virgil Teodorescu, Teodor Balș, Eugen Barbu, Ion Hobana, Aurel Covaci, Titus Popovici, Constantin Toiu, Franz Storch, George Bălăiță, Dumitru Ghișe, Laurențiu Fulga, Radu Boureanu, Eugen Jebeleanu, Ioanichie Olteanu.

Lucrările ședinței au fost conduse de George Macovescu, **președintele Uniunii scriitorilor din R.S. România.**

TELEGRAMĂ

Stimate și iubite tovarășe
Mircea Horia Simionescu,

La cei 50 de ani de viață, Conducerea Uniunii scriitorilor din R. S. România are bucuria de a Vă transmite un tovărășesc mesaj de sincere felicitări, și vă roagă să primiți calde urări de sănătate, viață lungă, noi și remarcabile succese în activitatea de creație literară și în munca obștească.

La mulți ani !

PREȘEDINTE,
George Macovescu

CARTEA DE DEBUT

Tentația povestirii

Fapt lesne de înțeles, am parcurs paginile acestei culegeri de povestiri *) și sub imboldul foarte bunei impresii pe care autorul ei, **Ion Bledea**, ne-o lăsase cu mai mulți ani în urmă, cînd publicase, în chiar paginile „Luceafărului", citeva „proze scurte". Nu ascundem adevărul că interesul stîrnit de publicarea acelor puține povestiri semnate de Ion Bledea se lega și de speranța că refluxul „genului", ce se ivise încă înainte de începutul actualului deceniu, va lua sfîrșit și datorită apariției unor noi autori de superioară vocație. Ion Bledea, credeam atunci, ar putea fi unul dintre ei. Ce putem spune, în această privință, acum, cînd, cu destul de mare întîrziere, tînărului autor i-a apărut prima carte ? Mărturisim deschis că nu ne este prea ușor a da, unei asemenea întrebări, răspunsul cel mai prompt cu putință. Starea de spirit în care ne aflăm după lectura cărții e mai degrabă contradictorie.

Evident, am greși neîngăduit de mult dacă, încercînd a ne explica de unde provine scăderea entuziasmului resimțit la prima întîlnire cu scrisul lui Ion Bledea, am trece prea ușor pe lîngă indiscutabilele calități ale volumului său. Vom spune deci că în materie de „proză scurtă" culegerea **Vînătoarea de cai** se detașează în chip vizibil de majoritatea covîrșitoare a apariților editoriale cu profil similar din ultimii ani. Ion Bledea este în mod cert un prozator de talent, înzestrat cu surprinzătoare însușiri de povestitor modern căruia, mai presus de orice, îi prieste cufundarea în spațiul epice și descriptive de puternică iradiație imaginară. Caracteristice prin acuratețea stilului și prin coerența compoziției, o bună parte din povestirile și schițele cuprinse în volumul lui **Florin Logrești***)**), totuși, nu depășesc prea mult calitatea de încercări onorabile. De multe ori, impresia este că autorul scrie cu sîrguință axîndu-se pe teme date, de circulație curentă, adoptînd maniere narative care, aparent, dau șansa reușitei. Astfel, lipsa de inedit a unor bucăți precum **Riul mireasa și luna**, **Harta**, **Blitz**, **Cap de pod**, **Ipostază solară** este din primul moment frapantă. Întîmplările de aici, fără consistență epică și fără necesarul coeficient de tensiune psihică, frizează comunul în cel mai înalt grad. Sigur, se întîmplă, să zicem, ca doi tineri să se plimbe noaptea pe malul unui riu, să intre chiar în apă, să se înfioare de toate acestea și mai ales de faptul că tocmai acolo și atunci sînt împreună. Sau, la fel, se întîmplă ca, după foarte mulți ani, un bărbat și o femeie să se întîlnească (probabil, nu tocmai întîmplător !) și să-și destăinuie eșecurile în căsătorie, cuprinși de amintirea îndepărtatei și nerealizatei lor iubiri. Dar, observăm imediat, acestea sînt subiecte și teme care plutesc în aer și a rămine doar la simpla lor așternere pe hîrtie nu înseamnează mare lucru. Problema e a reinventării lor, a asumării lor sub toate aspectele, ca fapte de experiență existențială etc. etc. Iată de ce acestor bucăți prea... literare, le-am preferat pe acelea în care sentimentul contactului direct cu realitatea vieții nu comportă dubii. Este între altele, cazul nuveletei **Teama de vulturi**. „Mixajul" epic de aici, rezultat din interferarea paginilor de reportaj deghizat cu acelea de „jurnal intim", se dovedește realmente conform cu predispozitia lui Florin Logrești pentru proza de observație și relatare direct realistă. Unele din temele (firește, prin ele însele, demne de toată atenția), „puse în pagină" în alte schițe, acum primesc caratele autenticității datorită tocmai acestei însușiri. **Teama de vulturi** e, astfel, o pledoarie sobră, bizuită pe fapte de viață, pentru gravitate, pentru simț de răspundere socială și individuală ; o pledoarie adresată de eroii nuvelei — Valentin și Anca — mai ales cititorului tînăr. Nu este exclus ca Florin Logrești să ne mai rezerve și alte asemenea notabile surprize.

Nicolae Ciobanu

*) **Ion Bledea : „Vînătoarea de cai", Editura „Cartea Românească", 1977. **) Florin Logrești : „Răspintia păsărilor", Editura „Albatros", 1977.**

PREZENȚE

● **OMAGIU TOVARĂȘULUI NICOLAE CEAUȘESCU** se intitulează culegerea de versuri, apărută la Slobozia sub egida Comitetului județean al P.C.R., Ialomița. Animați de o profundă stimă și dragoste, tinerii condeieri ialomițeni aduc omagiul lor secretarului general al Partidului, președintelui Republicii : „La virsta lui, din tinerețea țării / Îi dăruim un cîntec de nemurire, / În care am scris cu inimile noastre : / Deplină sănătate și fericire". Eugen Romcci, Marcel Bărăganu, Aurel Sefciuc, Șerban Codrin, Florin Grigoriu, Gabriel Georgescu, Marin Lupșanu, Marius Stănilă, iată o parte din numele autorilor cuprinși în sumarul volumului.

● **LIVRES ROUMAINS nr. 4/1977.** În afara obișnuitei și utilei părți cu caracter strict informativ, în care este prezentată producția editorială curentă, sumarul acestui număr al publicației propune cititorilor un interviu cu scriitorul Alexandru Mitru, succinte portrete critice dedicate poeților Marin Sorescu și Ana Blandiana, un articol despre cele mai recente cărți de versuri de inspirație patriotică și unul despre o seamă de volume de memorialistică (autori, Elza Popescu, respectiv, Alex. Ștefănescu) și o suită de mărturii legate de planul editorial pentru anul 1978.

„...îmi cunosc dimensiunile și de fiecare dată vreau să fiu pe măsura lor, mai puternic, mai dramatic, mai pictor"

Corneliu Baba

● Eveniment cultural de amploare și deosebită semnificație, mult așteptat in rîndurile iubitorilor de frumos, **EXPOZIȚIA PERSONALĂ A PICTORULUI CORNELIU BABA,** al cărei vernisaj a avut loc recent la Sala Dalles din București, marchează deopotrivă și un eveniment pentru artistul insuși, aflat, după o viață de slujire a picturii, pentru prima dată cu o astfel de expoziție in fața publicului.

Credem a putea pătrunde in lumea tainelor și gîndurilor Maestrului, apelind la cele citeva file de jurnal din Catalogul expoziției, cu atita osirdie ingrijit și prefațat de pictor. Prin intermediul acestor file, desprinse dintre atitea altele ce anunță o viitoare carte impresionantă și revelatoare, reușim să infiripăm unda de legătură cu omul aflat parcă de-o viață intr-o tainică comunicare cu șevaletul, cu pinza albă, cu culorile sale... **„Am pictat și pictez dintr-un viciu de care nu m-am putut dezbăra și nici n-am vrut... M-am intors la pictură după ce crezusem un timp că voi fi un foarte bun violonist și, ca să incheiu, parafrazez pe Bissière : PICTEZ CA SĂ FIU MAI PUȚIN SINGUR"** ni se destăinuie pictorul, adăogind : **...„Am imbătrinit lingă paletă și lingă culori, lingă tăblița aceasta de lemn devenită in atîția zeci de ani ,confidenta credincioasă a dramelor mele, ingropate sub straturile de culoare, a atitor bucurii, a atitor speranțe și visuri."**

Cit despre expoziție nu putem decit să apelăm tot la spusa maestrului, a celui care a realizat cu lumină și culoare, cu trăire și afectivitate viața tablouri-

Corneliu Baba : „Odihnă pe cimp", 1954

lor sale... **„Tablourile odată semnate, nu mai sint ale tale, in afară de faptul că ele se prezintă de regulă singure. Ce nevoie au de explicații ? Fiecare le va judeca după propriile posibilități de ințelegere. Nu există trei oameni care să fie de acord asupra unui tablou, unei piese muzicale, unei poezii sau unui film..."**

Ceea ce sună a părintească și curajoasă despărțire de ceva drag ție, fapt sublimat și de marea colecție de tablouri a artistului, invitind totodată la aleasă și maiestuoasă privire a lucrări sale, adunată in timp, cu grijă și tenacitate, insumată in această primă expoziție personală, despre care se pronunță răspunzind la ancheta noastră, cunoscuți oameni de artă și cultură.

Permanent dialog uman

Deschiderea unei expoziții retrospective, alcătuită ca un bilanț al unei activități indelungate, slujită cu credință, reprezintă, de fapt, o incununare a muncii pictorului, un eveniment. E foarte bine atunci cind artiștii deschid, pe parcursul activității lor, expoziții personale de mai mare amploare, spre a se putea confrunta cu sine și marele public. In viața unui artist plastic deschiderea unei expoziții marchează un gest cu profunde semnificații pentru el și pentru opera sa.

Retrospectiva Baba ne arată incă o dată dorința, credința omului de a picta, de a picta bine ; toate acestea fiind insoțite și de ezitările artistului, el trecind desigur și prin momente de incertitudini. Dar n-a cedat. Marii maeștri ai picturii i-au servit drept pildă, el insuși impunindu-și o anume rigoare artistică, o severă disciplină a muncii. Atitudinea sa de pictor poate servi de exemplu pentru mai tinerii confrați. De fapt, șevaletul, culorile, pinzele sint lumea pictorului adevărat, lumea de unde prind viață tablourile, expresia artistică ce te reprezintă.

Văzind și revăzind tablourile expoziției de la Dalles, am reținut, pe lingă lucrările deja știute din alte expoziții, pe cele expuse pentru prima dată, care impresionează prin expresivitate, prin idee plastică, prin soluții picturale deosebite. Cum ar fi ciclul *Spaima*, legat de martie 1977. De altfel maestrul Baba are o mai veche preocupare față de relația *om-pămint*. In tablourile sale există un dialog permanent intre oameni, incepind cu ciclul *1907*, cu tablourile sale cu chipuri de țărani și terminind cu recentul tablou intitulat *Pămint*. Pămintul il preocupă ca filozofie și pictură, cu misterul lui, cu ceea ce ascunde inlăuntru. Artistul nu privește de pe scoarță către in sus, ci de acolo spre miezul vulcanic, incandescent. Această căutare in adinc, in profunzime, este evidentă și in portretele sale, ca in *Omul cu ochi verzi*, *Portret*. Uzitind de culorile potrivite, artistul caută mereu simplitatea chipului, atitudinea esențială, pictorul urmărind interiorizarea, condiția și expresia personajului. Pictura lui este un permanent dialog uman. Un mesaj artistic de inaltă ținută.

Viorel Mărginean

Simbolicele mărturii

Din solitudinea și liniștea atelierului său, visind și sperind in fața pinzei intinse, pictorul a lăsat de decenii să transpară spre lume dragostea sa nezdruncinată către lucrurile firești, etern umane. Le-a descoperit intotdeauna acolo unde erau ascunse, a descoperit, mai ales, fețele lor nevăzute, restituindu-le privirii și simțurilor noastre prin gesturi de o covirșitoare simplitate.

Imaginile din pinzele sale au fost și vor rămine, alături de altele, și nu multe, semnificative și simbolice mărturii despre tristețile și bucuriile acestui nobil popor, trăind și muncind la poalele Carpaților, și care in aspirația sa fundamentală de frumos și omenie a dat lumii minunați bărbați, a căror minte și simțire, transformate in gesturi de artă, s-au inălțat la cele mai inalte valori ale spiritului.

Exponent de seamă al lirismului românesc, martor demn și lucid al unor vremuri de mari prefaceri spirituale, Corneliu Baba s-a alăturat intotdeauna celor ce au apărat cetatea minunată a artelor de ignoranță și impostură, de derută și confuzie. Iar atunci cind aceeași cetate trimitea in lume, drept ambasadori, pinzele și desenele semnate de Corneliu Baba, ele erau primite cu toate onorurile cuvenite, iar numele, rostit cu inaltă considerație.

Miile de cunoscători și iubitori ai artelor frumoase, colecțiile, muzeele, l-au integrat firesc, oferindu-i locul meritat in suita strălucită și exemplară a nobililor slujitori ai artei, universul fiind astfel anunțat incă o dată că spiritualitatea românească este inepuizabilă și dătătoare mai ales de remarcabile valori.

Mihai Bandac

Culoare și lumină

In calitate de elev și „coleg" de atelier al maestrului Corneliu Baba, mă incumet să oficiez, cu litera, cazna de o viață a pictorului. Gestul își va avea poate explicația in spontaneitate, mai mult decit in esență.

Este foarte greu să rupi „tăcerea picturii" pentru a-i defini, altfel decit vrea ea, dimensiunile. Trebuie să refaci intregul drum in care, de multe ori mai puțin dibaci și mai ingreuiat, plin de indoieli și incertitudini, odată pornit, intoarcerea nu mai este cu putință. Acum mai bine de cincizeci de ani, pe acest drum, a pornit pictorul pe care astăzi il numim Corneliu Baba. Culoarea și forma i-au fost și-i sint obsesiile, iar tiparul in care le-a turnat — portretul.

Ce grad de distilare a esenței cuvintelor ne-ar trebui ca să putem explica finalurile croite din cazna și „neputință"! Cum să ințelegem acest paradox al creării din incertitudinea dusă pină la limita cu neputința, a ceea ce se cheamă tabloul ? Cine ar putea crede că obsesia unui roșu ii poate alunga somnul și dezechilibra rosturile! Mecanismul intim al procesului de creație sublimează acumulările de o viață. Culoarea și forma nu mai au limite. Cind obsesia roșului conține in ea forța formei și a gindului pictorul devine artizan. El transcrie atunci ritmul sufletului său. Atingerile pensulei cu pinza devin dureroase. Are loc șlefuirea materialului de singe. De cite ori nu se aud in atelier gemete ca la nașterea prunculuí ; de cite ori nu șovăie pensula ca să poată da finalului forța gindului: de cite ori nu dispar culori și forme in clocot de lumină și umbră, ca la inceputul lumii, ca să apară din nou, mai perfecte, mai strălucitoare !

A devenit robul luminii intru cinstirea omului ! Ce bucurie cind ziua crește ! Atunci oamenii cu ochii verzi din portretele lui capătă strălucirea ideii. Aurul pielii, intins cu grija spontaneității, se irizează in alburi și brunuri. Poate tot atunci, intunericul crește in intensitate și obsesia contrastului devine supremă. In lumină, demnitatea lor poate fi controlată. Și peste toate, din nou, obsesia culorii. Altfel cum i-ar ține calea o lămiie, aruncată pe brunul mesei, lingă strălucirea discretă a unei linguri de argint ?

Acest pictor al omului, cum a fost adesea numit, este de fapt un portretist al formei, născută in intuneric, din culoare și lumină. Cu ele s-a luptat și se luptă de o viață. Din ele a făcut pinze pentru oameni, cu ele se va lupta pe mai departe, prin ele va trăi mereu.

Cornel Antonescu

Anchetă realizată de Cornelia Djigola

Tribun al unui nou umanism

Asistăm la un eveniment de importanță deosebită pentru mișcarea plastică de la noi, eveniment ce evocă o activitate artistică desăvirșită și prodigioasă a maestrului Baba, activitate unanim recunoscută și apreciată atit la noi, cit și peste hotare. Pentru plasticieni, cit și pentru iubitorii de artă din țara noastră, creația maestrului Baba, este un exemplu de perfecțiune și echilibru, un exemplu strălucit de artist al epocii noastre, preocupat deopotrivă de trecut și prezent ; un artist care prin ampla operă creată in decursul a peste 50 de ani de muncă, reușește să redea monumentala frescă a omului zilelor noastre.

Respectul pentru om, pentru valoarea sa intrinsecă, este o preocupare permanentă in creația sa. Ampla retrospectivă, pe care avem fericitul prilej de a o vedea in toate sălile Dallesului, este, cred, cea mai elocventă și convingătoare dovadă a puternicei sale personalități, cit și a emoționantului său crez artistic. Numele maestrului Baba s-a intipărit in memoria noastră incă din vremea cind picta dramaticul ciclu al țăranilor, evocind intr-o viziune de un realism zguduitor, condiția de odinioară a celei mai numeroase clase sociale de la noi, ridicind-o pe treptele martirajului istoric. Vigoarea cu care sint pictate acele imagini, revolta ce se degajă din ele, l-a situat pe maestrul Baba pe poziția de tribun al unui umanism de factură nouă, conformă cu concepția și țelurile socialismului de la noi.

Aceeași preocupare pentru om și condiția sa de viață stă la baza tuturor lucrărilor sale, fie compoziții ca „Oțelari", fie portrete de muncitori, țărani sau intelectuali, fie ilustrații la „Mitrea Cocor" și multe alte opere create. Portretele unor oameni iluștri de la noi ca : Enescu, Sadoveanu, Arghezi, deschid drumul unei impliniri artistice a maestrului Baba. Umanismul și monumentalitatea cu care sint evocate ne descoperă un suflet de artist-cetățean, ce depășește prin profunzime cadrul strimt al cotidianului.

Eveniment cultural nu numai pentru Capitală, dar și pentru intreaga viață spirituală a țării, retrospectiva maestrului Baba este expresia unei desăvirșite probități profesionale și civice, este dovada splendidă a crezului său artistic, atit ca pictor cit și ca desenator. Exemplul său admirabil și fertil este și va fi un indemn pentru noi toți artiștii mai tineri, pentru intreaga noastră mișcare plastică, căreia i-a adus intotdeauna contribuția sa de experiență și ințelepciune.

Ion Pacea

Fascinația desenului

Am fost printre primii elevi ai lui Corneliu Baba. L-am avut profesor la Iași, și sint mindru de aceasta, intr-un moment cind maestrul era socotit modern, chiar „periculos" de modern, deoarece își permitea să nu facă o reproducere exactă a naturii ci să-i dea o interpretare punindu-și problemele de formă și culoare.

Profesorul meu era un mare virtuos al desenului, rămineam in extaz in fața lucrărilor lui, doream din tot sufletul să pot ajunge cindva să fac și eu ca dinsul. De aceea sufeream mult și in citeva rinduri am vrut să abandonez această meserie pe care mi-o alesesem.

Dar nu numai desenele lui mă fascinau la vremea aceea, ci insuși omul acesta care devenise un mit pentru mine, care reușea să mă vrăjească atunci cind imi vorbea despre artă și artiști, făcindu-mă, nu numai să nu mai renunț, dar să mă indrăgostesc și mai mult de această meserie. Este lucrul pe care l-am moștenit de la profesorul meu, entuziasmul pentru meserie și pe care mă străduiesc, la rindu-mi, să-l transmit studenților mei.

O altă taină pe care am invățat-o de la meșter, este meșteșugul, meseria de care nu se poate lipsi un pictor, bucătăria de a-ți pregăti o pinză sau carton, de a ști să te folosești de cărbune sau culoare. Am invățat o meserie „drăcească" ; amestecam pe hirtie cărbunele și creioanele colorate, le amestecam și frecam cu degetele și guma atit de mult, pină ce ieșea pe partea cealaltă a foii !

In fața operei acestui maestru mă descopăr, pentru exemplul său de muncă serioasă, conștiincioasă, pentru pasiune, perseverență, pentru dăruire, pentru exigență, pentru consecvență, pentru rezistență. Acestea sint, de altfel, caracteristicile tradiției artei plastice românești prin care se leagă in eternitate Corneliu Baba.

Dan Hatmanu

Nebiruită tinerețe

Un bărbat inalt, de o suplețe atletică, cu puternice brațe degajate, cu o mină mare, albă, de o virilă frumusețe, urcă tinerește scările atelierului și ale Institutului cu pas elastic și ferm : e pictorul Corneliu Baba. Nebiruită tinerețe, ineluctabilă voință de a fi tinăr ! Natura l-a hărăzit, dar ochiul meu de portretist prieten vede in această ușoară, discretă scenografie — șapca David Copperfield, bascul renascentist, nelipsitul fular gros, de două ori incolăcit in jurul gitului și aruncat pe spate — o retragere, o precauție in fața a tot ce ar putea fi inform sau deformat, a imbătrinirii și a bătrineții, a suferințelor zadarnice, a eșecului, a declinului, a decrepitudinii, a tuturor formelor entropice.

Impotriva asaltului mitului, in toate formele, prietenul nostru al tuturor, maestrul Corneliu Baba se refugiază in atelier unde, in valuri de muzică gravă, de cea mai bună calitate, in mijlocul unor obiecte de artă de cel mai bun gust, intr-un cadru elegant și echilibrat, in tovărășia ascendenților săi Velasquez, Ieronimus Bosch, Caravaggio, Chardin, a bătrinilor flamanzi — pictează oameni uriți, dezarmați și biruiți...

Spre deosebire de alții care zugrăvesc ceea ce vor să fie, Corneliu Baba spune ceea ce nu vrea să fie. Zugrăvește spectrul temerilor sale secrete... Asta cind lasă liber friul unei anumite pante a imaginației — un realism cu inflexiuni suprarealiste — căci ținind cumpănă și lucrind intr-un registru paralel, tot Corneliu Baba a restituit figuri ilustre ale timpului său — oameni de condei și ai scenei, și multe chipuri ale unor oameni din pămînturi, Țăranii !

Intr-o zi, la atelierul Pangratti, aproape de șoseaua Kiseleff, o privighetoare a venit să-i cinte stăruitor in fereastră. După al doilea sau al treilea concert, Corneliu Baba a imprimat-o pe panglica magnetică. Cintăreața asta imprimată a dat jos, cu destui ani in urmă, subțirele zid despărțitor dintre atelierul meu și cel unde maestrul Baba își zugrăvește straniile personaje cu un ciudat impuls de a le vedea mereu de sus in jos, adesea in racourciuri abia biruind umbrele, adeseori in atitudini pasive, uneori cu miinile in poale...

Are in atelier un mic teatru de păpuși. Manipulează minuscule manechine in cadre scenografice liliputane, le schimbă mereu, cerindu-le sugestii compoziționale pentru personajele sale nemaivăzute, țișnite dintr-un univers ireductibil.

Părtași circotași ai lui Alexandru Ciucurencu și ai lui Corneliu Baba, nu știu de cine, sau de ce indemnați, s-au sfădit uneori ca vrăbiile pe caldarimul pieții publice. Zadarnică, factice harță... Acești doi mari artiști ai noștri și-au apărat făptura intimă de glasul străzii, n-au răspuns zadarnicelor tentații ale modalităților efemere, ale infrigurărilor modei, ci au rămas credincioși făgașului trainic al picturii elaborate. Ieri ca și azi.

Marius Cilievici

Ritualurile adevărului

Există picturi a căror miză este frumosul și picturi a căror miză este adevărul. Corneliu Baba își asumă in tablourile cu țărani tocmai acest suprem și tulburător țel : rostirea adevărului despre oamenii pămintului. Din atitea chipuri posibile de a o face, intre care cel mai la indemină se vădește, a fi, neindoios, cronica existenței lor, pictorul alege analiza psihologică ; firește, analiza unui tip și existențe umane aparținind deja istoriei. Pentru artist, deci — in o parte a operei sale — drama unei vieți și a unei condiții sociale se concentrează in dramă a conștiinței. Eroii lucrărilor sint oameni simpli, marcați de efort. Ei implinesc „ritualul" mesei, al intoarcerii de la cimp, ori a căderii in somn.

Cheie a tuturor tablourilor cu țărani ni se pare a fi „Odihnă la cimp", replică nu numai la două lucrări anterioare, cu aceeași temă și titlu,' datorate lui Ștefan Popescu și Camil Ressu, ci la o intreagă direcție tradițională a evocării lumii satului. In această savantă compoziție există două grupuri distincte : **bărbatul și copilul,** alunecați intr-un somn greu, și **femeia,** aflată in stare de veghe. Aș asemui cele două grupuri unor ochi uriași, unul inchis și altul deschis, pindind lumina dinafară, străjuind infiorat pilpiirea luminii dinăuntru. Să privim indelung ochii personajului feminin și să ne gindim că o singură strălucire de minie ar fi putut explica, in alt chip și in alt timp istoric, anul insetat de dreptate, 1907, an căruia artistul îi și consacră, de altfel, numeroase lucrări. Pictorului, ginditorului i-a rămas să explice ca ființă și supremă datorie civică ceea ce nu poate și nu îi este dat istoricului să explice. Tot ce este adevăr in opera pictorului se datorează unei adinci ințelegeri a vieții și a istoriei, unui har miraculos de a insufleți o lume și de a oferi veșmint sensibil, autentic, durabil cugetării sale. Un mai mare omagiu adus puterii de creație, o mai totală recunoaștere a vocației creatoare nu putem inchipui.

C. R. Constantinescu

Consecvența ideii

Acum mai bine de 25 de ani, pe cind echipa de „pompieri" lipea zimbete pe chipurile personagiilor din compoziții, cind cineva, la o mare sărbătorire, in loc de numele său, in momentul stringerii de mină, își rostea eticheta vremii : „formalistul", pe atunci, **Acela,** necunoscut de unii din generația tinără, intra in clasa noastră și era recomandat de către maestrul Ciucurencu ca **„Cel care știe cel mai bine să valoreze culoarea, forma să o compună conflictual, dindu-le expresie plastică unică, pe Acela, care n-are rival in expozițiile republicane".** Așa ni-l recomanda Ciucurencu pe prietenul și bunul său „rival", Corneliu Baba. Ne-a emoționat pe toți !

Ne-am uitat cu toții la omul modest și voinic ca stejarul, din a cărui infățișare se ințelegea bine că suferă pentru arta sa, că o apără cu toate sacrificiile. Il aveam atunci in fața noastră pe marele autor al vestitului portret a lui Mihail Sadoveanu și a ilustrațiilor la „Mitrea Cocor" ; pe cel care, fără rival, deschise cale către marea artă a desenului de carte.

Astăzi, cel care n-a abdicat nici un moment de la crezul său artistic ne demonstrează, in expunerea operei sale de-o viață, magistrala operă, comparabilă, intr-adevăr, din punctul de vedere al constanței, doar cu aceea a marilor maeștri. Ca și ei își păstrează calitățile juvenile ale talentului, de la primele desene și picturi, pină la cele de azi.

Expoziția retrospectivă, de-acum a preafericitului maestru, se recomandă tinerilor ca model de comportament artistic și de muncă istovitoare, unică deschidere către limpezile căi ale stilului.

Traian Brădean

cariatida

constanța buzea

Iarba din coroana unui prinț

De boala ta imi amintesc
Ca de o tragedie lungă.
Ea va mai fi. Ea va mai fi,
Tăcută să ne dovedească
Idei precum aceea
Cu melcul stind pe deal,
Păscind fără deșertăciunea
De a ști
Că paște iarbă din coroana
Unui prinț.

Cînd fiul devine de-odată ascultător

In spatele casei, pe acoperiș,
Copilul își strivea aripile stind pe spate,
Incercind să indure singur seninul
Cu ochii deschiși.
Durerea aceea el n-a mai simțit-o de mult,
Durerea aceea el nici n-a mai căutat-o,
Durerea aceea soră cu desfigurarea
Care se-ntimplă in zile-nsorite, albastre,
Cind fiul devine de-odată ascultător
Și se duce in spatele casei
Care nu mai există,
Strivindu-și aripile de acoperișul
Care nu mai există,
Desfigurat incercind să indure seninul
Care nu mai există.

Salutînd în treacăt

Ieșind in oraș, seara,
Cind ceața își trage bărbia in piept
Infrigurind arborii in așteptarea unui alal,
Visez, dacă nu primăvara din mai,
Măcar cerul limpede de după ninsoare.
Fraze lungi imi umblă prin minte,
Amorțite fraze in aburul gurii.
Ieșind in oraș intr-un moment oarecare,
Se declanșează moara, geamurile zăngăne,
Pașii se deapănă,
Imi stăpinesc cit pot mersul care riscă
Să se transforme in goană,
Imi stăpinesc inima care contemplă
Cunoscătoare
Infarctele de pe celălalt trotuar.
De unde acest peisaj limpede interior, cind
Ceața pune măști de bătrinețe pe chipuri,
Și vocile celor care salută in treacăt
Nu le mai recunosc,
Și miinile lor degerate, moarte in buzunare,
Nu le mai string ?
Ca o tiparniță sleită inima bate
Presind ca peste niște citate de preț
Cuvinte care nu se mai spun.
Simt desăvirșindu-se sub ochii mei,
O inocentă trădare, uitarea de sine, in timp
Ce ferestrele bibliotecii dau zăngăn coperților
Și, astfel, din miinile celor care citeau
Cad cărțile cu fața in jos.

Înăbușirea cariului

Tot mai rezistă-n ramuri floarea,
Nu cade pe zăpadă ruginind,
N-o soarbe umbra arborelui sterp,
Tot mai rezistă umbra lingă trunchi,
Grilajul ei acoperă cenușa.
Pe cind broda iluzia mătăsuri,
Surparea umbrei dincolo de zid
Era ca fișnetul fără de vint,
Ca-năbușirea cariului
Lucrind in șanțul moale-al unui rid.
N-avem motiv să ingrădim
Jocul cu umbră se va revărsa,
Din nou, rătăcitoare, șansa umbrei
I-a risipit fintinii sevei somnul,
Un greier ostenește lingă ea.

Memoria se ceartă cu omul

Memoria se ceartă cu omul și pleacă,
Trece peste pietre și peste nisip,
Pietrele vin de undeva, nisipul ajunge departe.
Stau ca și ele-n picioarele riului
Jurind ca și ele că mă voi intoarce
Amintindu-mi urmele naive pe care le las.
Dar memoria se supără și pleacă,
Și mi se face dor ca de un cataclism.
In fața oricărui gind pe care-l intorc
In fața nimicului stă mereu cineva de care
Nu-mi pot aminti, cineva cu ochii mari,
Cu urechile largi, cu nările goale,
Cu degetele avide să mă atingă,
Să-și amintească de mine,
Stă in fața mea infometat, insetat,
un rudiment

Cină bogată în viscol

Cină bogată in viscol,
Cină la care venim pe rind, sfirtecați,
Dar venim,
Inainte de-a fi ajuns in această sală
De var,
La cina fiarelor am fost văzuți.
Și-acolo zăceau căprioare și iepuri,
Și-acolo cu frica lor proverbială
Fiarele s-au incălzit.
Și-acolo lațurile au mintuit
Păsările degerate,
Și-acolo cel rătăcit s-a cutremurat,
Și-acolo se-ntimplă să nu fie loc
Pentru toți.

grigore georgiu

Sfaturi pentru arta vorbirii

Ascultăm uneori dulci litanii
cuvintele se așează timplă lîngă timplă
cum stau magii topiți unul într-altul
pe mozaicul reclamei
așa patinează mai bine imaginile lumii
ca liniștea cosmică pe șinele curcubeului.

Dar poezia e o armă invincibilă
cuvintele ei sînt o provocare
cuvintele ei pot ține ghilotina în aer
cînd sufletul e ocupat cu treburi casnice
cuvintele ei sosesc mai devreme la locul faptei
cuvintele ei pot fi un braț al nădejdilor
cuvintele ei pot fi o cămașă de forță
cuvintele ei pot stoarce apa putredă a ochilor edulcorați
cuvintele ei pot incendia clorofila nimfelor
cuvintele ei pot ține afară melancolia arinilor
cuvintele ei pot despătura fățurile oglinzilor.

Poezia e o armă invincibilă
în văzduhul unui buchet de trandafiri
pentru îndrăgostiții absenți
ochi peste ochi stăm cu lumea
ne cade părul în plumbul literelor
ăcele de ceasornic ne mătură irișii

și noi căutăm cuvîntul care dezleagă furtuna
și arată drumul riurilor spre mare
cuvîntul ce încordează fumul locomotivelor
cuvîntul sabie care despică frunzele de ram
cuvîntul lung pentru mirosul ciinelui de vînătoare
cuvîntul care se aruncă cearceaf otrăvit
asupra vietăților crude ale somnului.

Pamflet

Să nu luăm pilda sufletului.
El nu visează decît semne heraldice
își ține comorile în raza soarelui
și ne lasă singuri în tortura ficțiunilor.
Să nu luăm drept pildă sufletul.
El și le-nchipuie pe toate pe potriva lui
și fără măsură rămînem între lucrurile lumii.

El își caută obîrșia în somn
și hărțile cerești îl ascund
cînd se fac socotelile sorții.
Sentințe de exil ne par
toate stările paradisului său.
Să nu luăm sufletul drept pildă
e un trădător de vocație.

Mai bine să ne tragem ochii
în peria de țeselat cai
decît să ne lăsăm înșelați
de profețiile acestui cărturar de hîrtie velină.

Totuși întreb :
Cine e decapitat în acest întuneric
pogorît pe tabla de șah ?

Mitologii

De cum adorm
sufletul se smintește din ordinea lumii
și se dedă unui dezmăț feroce.
Își dezgroapă amintirile sufocate
sub temelia casei. Dă ocol lumii
și rănește lucrurile cu aripa lui inefabilă.
În unele sălășluiește o vreme
silindu-le să-și ia chipul dintîi,
Pentru cele indărătnice
desăvîrșit și nefiresc.
inscenează capcane singeroase
și așteaptă înfundat în contemplație.
Varsă o lacrimă pentru soarta lui tristă
și pe locul ars răsare o ciupercă
ce ademenește victimele în negru zăvoi.

Uneori își uită rivna
și atunci de plictiseală
pune la încercare asprimea legilor cerești
pînă ce încremenește în el
această stare potrivnică lui
pînă ce îl ajung aducerile-aminte
și încep să-l chinuie grozav.

arborii

victor marin basarab

țăranului comunist Gheorghe Gibescu din satul Burluș — Argeș care a dobîndit, în al doilea război, cel mai înalt grad.

Între mine și ce se întîmplă afară — e întuneric — s-a statornicit, în toate anotimpurile, o legătură de care eu mi-am dat seama pe urmă. Vîntul și ploile m-au întors mereu acasă. De mai bine de trei săptămîni, gropile stau pline cu o apă gălbuie care tremură și care îmi aduce aminte de arborii clătinați la capu-locului. (Faptul pornește de acolo că, înaintea culesului de vii, tata mă trimitea în fiecare toamnă să păzesc, iar eu petreceam astfel, într-un pat bulgăresc peste care puneam snopi foșnitori de porumb. Cînd bătea sau numai se isca un oarecare vînt sau un început de ploaie, mă uitam întîi la apa riului și ea se făcea un fel de foșnet ca atunci cînd, foarte departe, peste șiruri de plopi, trec niște păsări. Așa și corcodușii mărunți au acum ceva întunecos-amar și-mi amintesc de după-amiezele acelea de azăvadă în care nu mă bucuram destul că pot fugi peste cîmp). Gropile pe care ni le facem cu lopețile Linemann sînt strîmte și mocîrloase. I-am și spus lu Corduneanu ăsta, acum trei săptămîni și ceva. Ieșiți, domnule locotenent la raport și spuneți că noi nu mai sîntem chiu de oameni... Eram chip de oameni nedormiți. În tranșee, uneori, ai timp să-ți amintești de toate și e, chiar și în miezul verii, un frig venit din spate, dinspre casă.

...tata-mare a fost la Plevna. Cu cizmele astea am fost la Plevna (Vorba vine, cizmele erau altă întîmplare), cu ele să mă îngropați, fie ce-o fi ; tata a trecut prin triunghiu morții unde și-a lăsat mîna stîngă. Tot a fost ceva că frati-mio-Petru a rămas fără un picior Și-apoi, chiar Colonel Mărgineanu, pipăind lemnu ăla cafeniu, mi-a zis, Da, Bine ! și a trecut mai departe. Și în sinea mea am fost mulțumit...

Dintre toate minunile, cea mai încăpătoare este, desigur, minunea împăcării chiar dacă împăcarea nu înseamnă cîteodată altceva decît un compromis pe care-l socotești Victorie. Vreau ca dumneata să mori mai tîrziu, îi spumea locotinentu Corduneanu, de aceea o să te trimit după ăștia. Mi-au plăcut vorbele spuse pe malul apei (prea puțini sînt cei care fac deosebirea dintre cuvinte spuse într-o pădure, cuvinte spuse pe un cîmp și cuvinte spuse pe malul unei ape) și întrebarea aceea, Noi ce mai căutăm pe-aici, că nu recunosc nici o urmă. Nu mai e nici un respect, domnule locotinent. Ce draculuf, Istoria e istorie. Să ne dăm seama că n-avem nici un motiv să mergem mai departe... As fi vrut să-ți spun, Taci, mă caporale, mai bine înghite-ți limba, nu vezi că nimeni nu mai întreabă nimic de istorie ? Ce-ți veni ? Despre un lucru ca ăsta, azi vorbesc numai neisprăviții. Nu poți să știi niciodată cine e și cine nu e aici cu unii sau cu alții.

Nimeni n-a înțeles atunci că Gheorghe Tigveni începea acolo să devină mîndru și singur (Dacă aveam, da nu aveam paisprezece ani cînd m-a dus tata la Alimănești-Imberg, la Brezoi, în sus de Rîmnic. Erau doi. Alimănești-Imberg și Gogu Ștefănescu Imberg, la Carpatina care e azi Ufetu la care ziceți că aveți treabă mîine dimineață si eu am strîns greu șase sute de lei, bani de-atunci și era un șef de-al meu la ambalaje de lemn pentru poame, unu Mișu Dragomir, cumsecade om, de la el am auzit eu cuvinte mai așa, cu înțelesu mai tăios. Vorbea puțin și parcă pîndit și l-a luat poliția, nu știam noi pentru care motiv, atunci nu știam, cînd îmi aminteam în frigul de acolo, de peste riu, pe urmă am aflat eu că pentru propagandă comunistă. El zicea rar de tot cuvîntul Istorie și vorbele lui veneau ca dintr-o rariște joasă, cam cum ar fi tufele astea de pe dealu Bleicilor...). Din groapa săpată azi dimineață, Gheorghe Tigveni se uita la sălcii. Un salt bun și sîntem lîngă ele, da de ce să-l facem noi saltul ăsta ? Hai să ne împăcăm (Ce minune încăpătoare este judecata împăcării. Ce-am avut eu cu tine, mă omule, de m-am gîndit să te omor ?), că drumul nu este numai al meu, e un drum pentru toți care nu se întreabă și un drum pentru toți care nu știu.

Mergem de atîta timp așa cum am apucat pînă cînd, într-o zi, cădem damboulea și nu ne mai dezmeticim că, O dată sîntem viteji, altădată, pîcătoși, singuri și lași, gata pentru orice fel de fugă. Asta e deosebirea dintre noi și arbori. Ei nu fug, așteaptă. Ei au făcut mai multe războaie decît noi și au învățat să tremure atît cît se cuvine și să îngăduie vînturilor și ploilor să-i treacă.

Culea îi zicea lu tatamarili, de la Niculae Și el ne spunea, fratelui meu Vasile și mie în ziua cînd am plecat noi. Ce vă închipuiați voi, că eu am mers cu trenu, ca boierii ? Nu, am bătut cu picioru noroaiele bulgarilor și cu caru cu boi... Înțelegeți, noi mergeam cu un rost mare, cum ar fi, să zicem, aratul și semănatul. Și, cînd ne-am întors cu morții și cu betegii noștri, nu căram acolo-să-ne-aflăm-în-treabă niște morți și niște betegi, căram niște osteniți de arat și de semănat. Așa că, nu-mi spuneți voi mie că vă e frică sau scîrbă că n-are de ce să vă fie, N-aveți decît să vă spuneți. Mergem la arat și la semănat sau mergem să spintecăm fagii de pe la Sălătruc, Nu se poate întîmpla nimic alta decît o ploaie mai lungă, după care poți să mori, că face bine pămîntului...

De aceea, în tranșeu, se moare devreme. Zic, după socoteala de-acum că Degeaba urla Mareșalu, EROISM, PATRIE, SACRIFICIU și altele (n-aveam noi căderea și nici măsura să învinovățim sau să iertăm gîndurile unui trufaș păcătos cu muiere cu tot... Prea destul că deosebeam aratul și semănatul !) EROII erau aleși cam la întîmplare. Să mă fi întrebat pe mine colonelu Calotă, nu așa, să zică, Asta, bine c-a murit ! (era cu capu stîmbat spre liniile noastre). Pe ăstălalt, decorați-l ! (și ce era să mai decorezi, Acoloșa, o manta făcută grămadă cu carnea care s-a mișcat mai înainte strivită de frică să-și facă o groapă la iuțeală). Tot colonelu ăsta mai zicea că Așa e războiu, strîmb ca Istoria (se gîndea că regele-vorba-vine fusese făcut mareșal pe un petec de hîrtie-acolo). Vitejii mei mor și restul Istoriei urmează să fie terminată de lași... Și, astfel, se repetau șirurile de eroi. Da ce viteaz e ăla care, cum împlinește și el o etate oarecare, este trimis aici, Dacă știe că pușca face zdranc-banc, e mare lucru Și, cînd începea tiru și urma să ieșim din gropi, nu mai ieșeam decît unii, că mulți nici nu mai suflau, mureau înainte. Și, ce vitejie mare să-ți închipui că războiu se alcătuiește din înaintare, moarte și pace ?! Că nici nu e adevărat. Soldatu Culea-tatamare ne-ar fi întrebat adică Și voi ce mai faceți aici, mă Vasile și mă Gheorghe, în gropile astea, una-alta, unde mergeți ? Iar noi n-aveam ce să-i răspundem că nu știam nici unde duce drumu. Păi — tot el ar fi zis încă — ăsta nu e război, mă Gheorghe și mă Vasile, e ceva așa, ca să vă aflați în treabă, dacă nu aveți nici un dumnezeu de-aici încolo. Și așa și era, o nebunie, o debandadă ce nu mai văzusem. Ne ridicam din gropi ca să murim sau muream înainte. Era unu, Ion Ispan de pe la Corbeni. Lasă-mă și pe mine, mă Gheorghe că pe tine te ocolește glontu că ai băiat (dacă ai băiat — gîndea el — o să te răzbune în al treilea război și ești ferit lasă-mă, zicea, să-mi fac groapa aici Și se băga în spatele meu, sau în dreapta sau în stînga mea și n-aveam cum să-i spun eu lui, Mă omule tu vezi ceva sălcii înaintea ochilor tăi ? că nici nu erau sălcii și n-avea cum să le vadă și m-ar fi crezut nebun, și ce era să-i mai zic, Murim, mă Ioane ca proștii...

Și nu era nici un timp, Trecusem ca niște somnoroși chilometri de piatră, Și de pe-acasă, veneau zvonurile (zvonurile făceau și ele frontu, ajungeau ciuntite), zvonuri că ne-am băgat slugi pe viață și că nu se știe ce scăpare va mai fi și Noi, cît de înainte o să mai mergem, Ce știam noi cît de înainte mai aveam de mers că și de la noi știrile ajungeau, desigur, destul de strîmb pentru că plecau schiloade. Vreau să spun că era un fel de nepăsare sau îngăduință, ca atunci cînd ai fi nevoit să vestești o rudă oarecare, Vino, că e pe moarte țața Catrița și se însoară Cristache... Și începe foamea, În fiecare zi avem o altă părere despre foame. De trei nopți, bătură la noi ca la nuci și, din spate, nu mai puteam primi nimic. Mă cheamă pe mine căpitanu și-mi zice, Caporale, faci o echipă și aduni hrana de șold de la morții noștri, numai de la ai noștri. Ăștia muriseră cu mîncarea întreagă, așa gîndeam și aruncam pe niște pături biscuiții, conservele — nu știu mai ce, ce găseam că nimeni nu-și mai dă seama sau nu mai are memoria aia de să zici... Na-vă, mă, le spuneam ăstorlalți, Să le fie parastasu că sîntem ăi din armă care îi mai știm și-i mai vedem. Că ajunge omu să nu-și mai recunoască nici rudele mai cu seamă pe cele care se mută dintr-un loc într-altul și noi eram acum un fel de rude care plecam și ni-i lăsam pe neinstruiții ăștia cu carne tînără ca de arbor de citiva ani. Se mai clătinau ce se mai clătinau, și, pe urmă, rămîneau așa, întinși, cu crengile rupte prin care nu mai pot zbură păsări cenușii. Și te întrebi, Ăsta o fi băiatu lu Ion sau al lu Postolea, Ăstălalt nu e ăla care cînta cît îl ținea gura, alde Manole sau cum îi mai zicea ?! Și nu mai cunoști și te întrebi că omu se urîțește ca atunci cînd vine toamna și arborii se fac negri-ciungi. Ar fi să mai aflați și voi că din morții noștri ostenîți au crescut arbori tineri. Măăă — s-ar mai mira Onu-tata — păi, așa n-o să mai terminați voi nici unu întreg războiu ăsta, Că, vă spun eu, toți care ați fost în linie — da de-adevăratelea nu povești — o să purtați tot restu de viață de după ziua păcii, un alt război, următoru, mai greu, cu tranșeu mai adînc, Eu știam de la Mărăști că pacea e o parte a războiului care a trecut, că nu uiți decît făptura unuia sau altuia, da nu uiți nimic...

Așa și e că eu, încoace mult, n-am cunoscut-o pe soră-mea Elisaveta. Mă uit eu-mă uit, se uită și ea și-l întreb pe văru-mio Alexandru, Lisandre, se tot uită femeia aia încoa — nevastă-mea era cu mulerile și femeia aia vine spre noi și stă-stă. Tu ești frati-mio, Gheorghe, zice, tot cu un salcîm semeni ? De, fă Elisaveto, eu sînt, tot cu un salcîm și să nu știu neam de unde să te iau, ai plecat demult, de ! Mai mult de douăzeci, sînt la Argeșana, în Pitești, la doi pași, venii la moartea lu unchiu, Îmbătrînise, ce să-i faci, Vorbeam de unchi-mio Costandin care-a fost cu Onu-tata și cu fratele lor, Petru la Mărăști și a venit întreg.

Cu unchiu ăsta, că veni vorba, era alta: Credea el că orice om, după ce face un război, are dreptu, adică, un război, imediat după ce se încheie pacea lui, îți dă dreptu că l-ai făcut. Mă eu am făcut războiu, mă duc la Carol... Tata-mare mai trăia atunci și se uita (unii știu să asculte de parcă s-ar uita în mîezul vorbelor) cum povesteau ei, Onu-tata, Petru și Costandin războiu lor și se mira de Costandin ăsta că N-are și el alte vorbe și, unadouă, cu resteu în mînă, N-a învățat și el acolo că omu trebuie să mai și tacă. El vorbește, ar fi zis Costandin, el care la revoluție — vorbea de '907 — se-ncontra și cu dumnezeu !

Și cînd ieșeau ei trei prin sat, pe la circiuma lu Giambei, Costandin se purta ca și cînd ar fi trebuit să înțeleagă că, Uite, mă, eu am fost cu ei și mergem alături ca să ne ajutăm (Petru e mut, se uită lung la picioru ăla al lui de lemn ca și cum partea aceea de trup ar putea înverzi, ar putea înflori odată și odată... Moartea lui s-a întîmplat cea dintîi și noi eram flăcăiandri atunci, Vasile și cu mine și ne miram că De ce, mă Vasile, au spălat muierile astea și picioru ăla de lemn, Acu nu m-aș mai mira). Și așa cu unchi-mio Costandin și dreptu lui. Pe urmă, se închidea în casă o săptămînă și-și făcea socoteli Dacă nu care-cumva Carol s-a prăpădit între timp și mă întreba pe mine Zii, mă Gheorghe, tu, deșteptu lumii, o mai trăi Carol. Și, dacă mai trăiește, tot mort se cheamă că este. Ce, n-ai mai văzut morți care se mai tîrăsc și ei spre o groapă săpată ieri ? Nu, abia mai tîrziu aveam să văd morți care se mai tirau după numele lor.

Să vezi o iarnă întreagă numai morți care se tîrăsc după cite o parte a trupului, țipindu-și numele, numele lui și al ălor de-acasă... Că ăi de-acasă chiar aud țipetele astea (Petru-unchi-mio avea la el, în rană, o broboadă neagră mirosind a odaia din față, cînd i-a fost secerat picioru sting, Onu-tata era lîngă el. I-am scos din rană broboada neagră a mamei Anghelina și i-am strîns mai lîngă trup, spre coapsă, grămada ala de singe, oase, carne și pămînt și apa Limpejoarei rămăsese în urmă, Argeșeni 4 era acum lîngă 2 Vinători — tata ne spusese că acum patruzeci de ani, la Grivița, tot Argeșeni 4... Acasă la noi, în noaptea ala de dinspre sfinții mucenici Cristina și Ermoghen mama a strigat-vaier, Culeo, scoal' că m-au țipat băieții, știu după broboadă).

Trei șiruri de bărbați ieșiți pe poarta casei părintești, rîndul lui Culea (Era noiembrie și treceam printr-un sat de macedoneni și de plopi și de la o macedoneancă am primit cizmele astea că-i era dus bărbatul și mi-a fost femeie înaltă și subțire Saida, văduva lu Hristu Paja, femeie pentru care am și plîns prin casele altora și cu cizmele astea să mă îngropați, că ele m-au dus și m-au adus de la Plevna, să mă îngropați cu ele, fie-ce-o-fi, toamnă, iarnă, primăvară, că eu, vara n-am să mor, pe cum că la Opanez, eram noi în noiembrie...), rîndu lu Onu-tata, Petru și Costandin, iar acum, rîndu meu ostenit care se întreabă și care află că lumea nu poate fi numai o trecere a omului spre arbori. Eu nu știu cum își închipuie unii frontu, poate numai așa, ca pe o întindere fără copaci, o întindere în care niște oameni cu copii, case, vite și neveste se apropie dușmănos de alți oameni și aceștia tot cu copii, case, vite și neveste, parcă uitînd că ieri-alaltăieri, au trecut la arat și la semănat, cu vite la păscut, cu care și cărute și că aerul avea în el amărala umbrei de nuc sau de prun. Așa gîndeam cînd am început să fugim înapoi, peste morții noștri. De prin clăi și picioare de grîu apăreau, în întîmpinarea fugii noastre țevi negre care ne secerau și ochii locotinentului Corduneanu au rămas să se uite acolo, Ce-ați avut mă, cu omul ăsta că asculta frumos și nu știa să se prefacă, Războiu nu alege nici cînd te duci, nici cînd te întorci. Acum, cînd așteptam să crească ca din pămînt șiruri de plopi, cînd ne miram că dintr-un sat mai rămăseseră cîteva case, cînd ne bucuram că mai putem închide ochii un ceas-două la cîteva zile, îmi aminteam tot mai des bătătura casei părintești și era un semn din care aburea singele. Mulți morți și răniți au rămas pe-acolo că nu mai era nimic de recunoscut. O fugă înapoi, de cîțiva chilometri și satele prin care mai trecusem erau pustii, doar cîteva muieri spălau rufe ca în vreme de pace...

Am ajuns acasă tîrziu și teafăr, nevasta venea dinspre Topolog, se mișca încet și băiatu, pe urmele ei, n-avea de unde să mă știe. Am stat cîteva zile ca să-mi dau seama dacă e vară sau altceva. Era o vară care trecea leneș. Am plecat să-l caut pe Misu Dragomir și să-l întreb, Dumneata, ai auzit ce vasăzică ala comuniști ? L-am aflat pe-aproape de Ploiești, pe la niște rafinării și mi-a zîmbit așa, într-un fel pe care nu l-am înțeles — și acum, dacă l-aș întîlni și dacă mi-ar zîmbi ca atunci, tot n-aș înțelege — Du-te acasă, Gheorghe, și umple curtea cu pomi, cînd o fi, o să te aflu eu, Ești din Burluș, ai fost la Carpatina, la Alimănești-Imberg, te aflu eu, du-te și pune pomi...

Am pus pomi pe-de-rîndu, sălcîmi, și meri, și peri, și gutui, și ce se mai vede.

Corneliu Baba : „Cap de țăran", 1958

Corneliu Baba : „Oameni odihnindu-se", 1959

4 FEBRUARIE 1978

L4

teatru

Eterna tinerețe a teatrului

Pentru a cinsti sărbătoarea Teatrului Național era într-adevăr greu de găsit o lucrare mai nimerită decît *Căruța cu paiațe*, această piesă despre marii noștri actori de altădată și despre patima lor pentru scenă. Mircea Ștefănescu a mai scris evocări, toate la un nivel de admirabilă profesionalitate dar nici una la fel de plină, de armonizată lăuntric cu tema. Există în *Căruța cu paiațe* — dincolo de umor, de bonomie, de tristețe, de idilism — un sentiment mai complex al vieții, o tainică consubstanțialitate a eroilor cu destinul care îi poartă. Nu rămîne secundară, astfel, constatarea că mai mult ca în altă parte venerabilul dramaturg a pus aici culoare, parfum local (moldovenesc și bucureștean), că și-a dozat mai bine paleta trandafirie, ritmic și discret acidulată. Regizorul Mihai Berechet a lucrat un spectacol normal, pe măsura piesei, procedînd [illegible] în deplin acord cu personalitatea sau la reconstituirea ironie[illegible] fastuoasă și lirica a cadrului social, dominat de ișlice și jobene, surprinzînd totodată și *acel freamăt unanim* ce urcă *din profunzimi inanalizabile* și prevestește nașterea unei națiuni. În definitiv, reprezentația ca și piesa invederează un patetism măsurat, asumîndu-și, nu fără un efort de condescendență reclamat de clipa prezentă, idealurile unor deschizători de de drumuri.

Atît la Matei Millo cît și la Mihai Pascaly (modelele eroilor) istoria consemnează o dăruire fără fanatism, o identificare naturală cu germenele profesiunii lor. Mircea Ștefănescu nu le-a romanțat excesiv existența iar Mihai Berechet nu-i demitizează. La omagiul care li se aduce, publicul de azi subscrie cu limpezime de cuget.

Poate că ar trebui remarcat, înainte de orice, excepționalul bun gust ce caracterizează plastica spectacolului. Au colaborat aici, Elena Pătrăscanu Veakis (decoruri), Constantin Russu (costume) ca și Valentina Massini (dans). Se cuvine lăudat apoi cuplul de interpreți Alexandru Drăgan (Bădia) și Damian Crișmaru (Tînărul Întîi Rol) întruchipînd pe cei dintîi maeștri ai teatrului românesc. Alexandru Drăgan pare într-adevăr făcut să joace nu un rol sau altul ci rolul actorului. El dă senzația concentrării harului ambiguu și nobil al saltimbancului, al „paiației", în însăși persoana sa. Damian Crișmaru este memorabil mai [illegible] în secvențe[illegible]eatrului în teatru, unde se pare cu finețe pe sine, ca și, de altfel, desăvîrșitele lui parteners Coca [illegible]escu și Florina Cercel. *O sur*[illegible]are compoziție (prin care l-au consacrat) elaborează [illegible]manoil Petruț în Postelnicul [illegible]ache, în timp ce Draga Olte[illegible]are în Pulcheria toc[illegible]a și salvarea [illegible]întîmplarea. Aparții de reținut [illegible]sînt, de asemenea, Valeria Gagealov, Matei Alexandru, Ion Dichiseanu, A[illegible]imée Iacobescu, Gabriel Oseciuc. Co[illegible]onstantin Stănescu, pe fondul unei am[illegible]mple distribuții demne de prima scenă [illegible] a țării.

Marius Robescu

film

O viață închinată fericirii poporului

Joi 26 ianuarie, televiziunea a prezentat un film documentar-artistic consacrat vieții și activității președintelui Nicolae Ceaușescu, un film-portret, dedicat conducătorului, omului politic, luptătorului ilegalist, unui om care, într-un cuvînt, este produsul și totodată făuritorul conștient al istoriei ultimei noastre jumătăți de secol.

Poporul acesta „e nedospit încă", spunea Caragiale în 1910. El nu știa încă „să-și răfuiască socotelile cu binevoitorii lui epitropi și să-și ridice dintre ai săi pe aceia care să-l conducă"...

Filmul realizat — după scenariul lui Nicolae Dragoș și Dinu Săraru, autori și ai comentariului, — în regia lui Virgil Calotescu și Pantelie Țuțuleasa, poate fi privit și ca o replică la năzuințele celor care, la începutul acestui secol, sperau că viitorul va readuce celor mulți demnitatea atîta vreme călcată în picioare — istoria maturizării politice a unui popor, petrecută odată cu maturizarea celui care, astăzi, îi conduce destinele. Luînd ajutor o națiune care, a știut și a putut să-și ridice dintre ai săi un conducător, o personalitate de excepție și care știe totodată să-i aducă omagiul cuvenit *pentru întreaga sa activitate — pentru viața pe care și-a închinat-o fericirii tuturor.*

Televiziunea a fost prezentă în ultimul an în viața noastră culturală, cu mai multe filme dedicate unor evenimente istorice — precum serialul **Oamenii pămîntului**, la împlinirea a 70 de ani de la răscoala din 1907, sau cel dedicat Independenței, cu cele șase filme documentar-artistice realizate în colaborare cu studioul Alexandru Sahia la aniversarea a 30 de ani de Republică.

Formula de film folosită în aceste episoade reușește să dea evocării istorice acel aer de autenticitate pe care ficțiunea îl atinge doar în realizările sale de excepție — acel sentiment de **trăit** și de **văzut** de care filmul nostru artistic are atîta nevoie.

Filmul închinat președintelui Nicolae Ceaușescu (realizare a studioului „Alexandru Sahia"), adaugă celor de pînă acum, privite ca meditație asupra istoriei, o nouă dimensiune — aceea a rolului personalității în istorie —, și trebuie spus că realizatorii au știut să găsească mijloacele cele mai potrivite de a se apropia firesc și convingător de personalitatea unui om care, prin dimensiune și prestanță, depășește [illegible] de care se ocupă [illegible]storia [illegible]literatura ; în imaginea de filmotecă și în tomul celui ales comentariului, există și acel arămînrit mai aproape de suflet atît de necesar pentru a împlini *un portret. Este un gest de prețuire, de respect, făcut cu inima curată* — o datorie față de omul și conducătorul care înseamnă atît de mult pentru istoria noastră contemporană.

Nicolae Mateescu

televiziune

Lumea diafană

● Cînd poetul își citește versurile în fața camerei de luat vederi se face dintr-odată liniște ; nici aerul nu mai mișcă, nici lumina, nici obiectivul operatorului, încremenit și el în această liniște specială. Vocea poetului pare îndepărtată, ea poartă o adîncă blîndețe, timbrul său urcă și coboară nenumăratele coline ale poemului, lumina îi cade pe fața pură și strălucitoare, foaia de hîrtie îi tremură abia vizibil în mînă. Poetul ni se pare astfel într-o deplină liniște, cuvintînd din interiorul poeziei sale și din casa sa, din care indiscreția camerei de luat vederi ne arată o ușă sculptată, o perdea, un colț de bibliotecă cu tomuri groase. Introducîndu-ne în lumea secretă a poetului, televiziunea ne face, ce e drept, cam rar, marea bucurie de-a ni-i apropia pe poeți, de a-i cunoaște. O asemenea [illegible] o reprezintă e[illegible]misiunea **Lauda lucrului** [illegible] Teatrul Mic, [illegible] Dumitru) [illegible] — [illegible] mărți, care i-a reunit în cadrul unor [illegible] frumoase medalioane poetice pe Vasile [illegible] Nicolescu, Florin Mugur și Otilia Nicolescu, ale căror versuri au alcătuit, în profunzimea micului ecran, o lume *diafană : „E diafană trena primăverii / Cînd mielul alb împrăștie lumini / Și-n rana de cristal a dimineții / Ard mugurii năvalnicei grădini / E diafan arcușul care lasă / Privighetori de aur în auz / Și cornul dulce ametind pădurea / Și cîntecul sălbaticului sturz / E diafană cernerea zăpezii / Și curcubeul răsărind în vis / Și nesfîrșită, curgerea cîmpiei / Către albastre guri de paradis"* **(Vasile Nicolescu — Lumea diafană)** ; *„Și iarăși mi se pare că-nțelegi / Că mă retrag prin pulberea fierbinte / Cu iepurii mei șchiopi, totuși întregi / Într-o orbire fină de cuvinte / Ultima frază are puncți subțiri / Și porți subțiri, și stă așa fragilă / Pe ceafa galbenă a unui trandafir / Ce-o ține drept și pilpiie de milă"* **(Florin Mugur** — Scurt poem de dragoste) ; *„Și astfel amurgesc în prag părinții / Cum umbrele alunecă în vară / Și tremură și nu-i mai poți atinge / Și palmele enorme le-nfloresc în seară / O, de departe zvonește cineva un dans ușor prin noapte / Și tîlcuri ne-nțelese pilpiie-n odaie / Din umbre roșii peste lume cerne / Nălucitoarea, strania văpaie / Plouă ca-n somnul unei desfrunziri..."*. **(Otilia Nicolescu).** Un superb fond muzical a întregit vraja secretă a acestei emisiuni.

● Magistralul recital actoricesc al Olgăi Tudorache (secondată surprinzător de bine de studentele sale Rodica Negrea, Adriana Cișmaș și Angela Ioan) în *„Efectul razelor gamma asupra anemonelor"* de Paul Zindel (la [illegible] Teatrul Mic, [illegible] Cătălina Buzoianu) — [illegible] — ne aduce aminte că [illegible] vizionea rămîne în continuare [illegible] teatrului și marilor noștri actori. E[illegible] ar fi ca evenimentele vieții no[illegible] *teatrale, marile reușite ale teatr[illegible] nostru să-și afle ecou și pe micu[illegible] ecran, să fie comentat, să li se facă* [illegible] *blicitate adecvată.* Despre marile ro[illegible] și despre marii actori ar trebui să *vorbească mai mult și cu mai pu[illegible] zgîrcenie ; teatrul românesc este[illegible] jit astăzi de o remarcabilă galerie [illegible] actori, să nu uităm că sînt contem[illegible] ranii noștri și că ei ne procură ma[illegible] bucurii artistice. Să vorbim mai [illegible] despre marii noștri actori și să-i [illegible] tribuim mai des, dacă se poate, la [illegible] leviziune. Aceasta spre binele tutu[illegible] telespectatorilor.*

Mircea Florin Șandru

laurențiu cârstean

desăvîrșirea înaltului ținut

acum desăvîrșirea înaltului ținut.
sunt iarba-i sunt
și amintirea ei
tot ce începe dintru începuturi
și rod întors în sine
prin arborii prea grei.

desăvîrșirea lui — povară nesfîrșită
nu slavă într-adins
mărturisind
miracolul grădinilor de aur
și aerul absent
din labirint.

ceremonie încă și uitare
în neodihnă
și-n lumina-i grea
cînd nesfîrșit
călătorind pe mare
se țese-n aer țărmul
nepătimit de stea.

sunt numai eu acolo

O nu acesta-i frigul
nu mi-e frig
sunt trepte doar
ce urcă-ncet
spre mine
și sînt aici
fiindcă mai pot să strig
uimitu-mi aer
rătăcit de sine

o nu-i acesta frigul
nu mi-e frig
e doar un lung ocean
sub care trec
e doar adîncul
păsărilor albe
și spaima lor
de umedul inec

e doar un lung ocean
sub care trec
și doar pierdută
umbra mea arzînd
o nu acesta-i frigul
te implor
sunt numai eu
acolo
într-un gînd

ca într-o lume a mea

ca într-o lume a mea
într-un decembrie
din iarna-n care casa
cea de jos
sta prefăcută-n ierburi
cîntătoare
voi reveni
pe lungile culoare
cu aripi de zăpadă
din nordul meu ploios

ca într-o altă lume
(și într-o altă zi)
spre rîuri coborînd
voi reveni cîndva
cu mantii lungi pe umeri
pe cînd în casa țării
corăbii albe sapă
în draperia grea

Liniștit printre arbori ochiul...

învingător și învins.
și cît de ciudată această putere
de a vorbi cu lacrimi în ochi...

laolaltă — trupul și harfa
sub mîna albă a mamei.

umbrele serii tremurînd în lumina
palidă...

cerul coboară în încăpere
trec liniștit printre arbori
ochiul meu tresaltă
învinge

mistrețul

adrian costache

În fața porții, înainte de a ieși, Dumitru se oprise și-și băgase mai adînc cămașa în pantaloni pînă ce-o simțise întinsă peste burta lui mare, alungită. În spate era soarele, se strecurase printre magazie și casă, și Dumitru îi descoperise deodată prezența în acea dimineață, părea că se strecura printre cele două clădiri și se fixa undeva în ceafa lui și-l apăsa ca o palmă străină, grea, apărută pe neașteptate... Își strînsese apoi din nou cureaua, slăbită, în vreme ce din casă Maria îl observa, fără să-și dea prea bine seama ce făcea de se oprise, se uitase pe geam și-l văzuse stînd acolo în fața porții... mormondind ceva, cum obișnuia ea să zică... „Iar își bate capul cu Ceapeul lui !“ se pomenise deodată vorbind în șoaptă, aproape neauzit, dar cu ciudă... „Cine ar fi crezut asta !“ adăugase monoton, destinsă de data asta, cumva străin...

Auzise apoi poarta. Dumitru ieșise și o închisese cu zgomot, nu se obișnuise încă cu porțile noi din fier forjat și atunci se auzea zgomotul metalului lovit de stîlpi, și nu era doar lipsa de obișnuință ci și tulburarea în sine, zgomotoasă, vizibilă, pe care o producea Dumitru pe oriunde ar fi trecut el și oricînd.

...Dincolo de poartă, în drum se oprise iar... Soarele se mai săltase o clipită... sau era doar o iluzie a lui în clipa cînd se întorsese și îl privise. Apăsarea din ceafă crescuse, palma aceea părintească sau nepărintească, de prieten sau de dușman era acolo, se lipise aproape de el și-l apăsa cu obscuritatea luminii închisă între ea (palmă) și ceafă și cu puterea luminii roșii a soarelui... Ceea ce mai rămăsese din lumina strivită cînd palma se așternuse acolo în dimineața aceea (sau poate mai devreme, dar acum o simțise el, avusese timp s-o simtă), sau poate cu două-trei zile în urmă de cînd începuse să-l preocupe **problema aceea** căreia nu-i găsea rezolvare. Nu găsise încă nimic bun, nimic **eficient** (cum se spunea acum !) care să aducă cîștiguri sectorului și,neapărat, și oamenilor... „Fă apel la **nou**, tovarășe brigadier, caută **nou**, așa-s indicațiile !“, argumenta președintele, și felul acela de a vorbi îl necăjea pe Dumitru... Se deschidea mai degrabă vorbelor primarului, deștept în felul lui, da care nici el nu era în stare să facă prea mult, **recomandîndu-i** : „trebuie să te descurci singur în privința asta... dumneata ai fost prin multe locuri și eu zic că știi mai bine ca noi cum se va rezolva problema... cum ar putea fi rezolvată !“...

...Maria îl zărea încă din casă, ea se luase din nou cu treaba, cu dereticatul, însă se oprise deodată, gîndurile ei merseseră înainte în același fel care începuse cu „Iar își bate capul cu Ceapeul lui !“, se duseseră înainte fără știrea ei, crescuseră unul din celălalt, se alungiseră ele singure, neștiute, pînă ce venise iar unul și ceruse voie să se arate să fie rostit, să capete ființa cuvîntului... și-l zărise pe Dumitru încă în drum, îl vedea printre zăbrelele porților celor mari, zicînd de astă dată, la fel de șoptit, da parcă mai monoton, ca și cum ar fi rostit un descintec : „El își bate capul și ăla care-i președinte habar n-are de nimic... Umblă și el așa ca să se afle în treabă !“ (cine **umblă ?** se poticnise Maria deodată... președintele sau el ? ...și o cută dintre sprîncene se destinsese deodată fără motiv). Apoi Maria oftase, o durea mijlocul de cînd se sculase, de la cinci, abia se făcuse ziuă, și-și începuse iar treaba, aruncînd către bărbat vorbe neînțelese : „numără tu... numără“...

★

La sediu Dumitru aflase îndată despre prinderea mistrețului. Le stricase jumătate din tarlaua de porumb dinspre Singeru, porumb pus pentru vite, al sectorului zootehnic deci, porumbul lui... Fusese prins în ziua din urmă, da jumătate din porumb era distrus, jaful fusese aproape împlinit și era greu să se mai facă ceva în privința asta...

...Venise un om de la sector și-l căutase pe el și-i zisese bilbiit :

— Tovarășe brigadier să veniți c-o picat mistrețul !...

— Ce-a făcut, mă ?! ...nu înțelesese Dumitru.

— O picat mistrețul în silsă ! bolborosise omul aproape neînțeles... așa mi-a zis Gujui ăla bătrînu să-ți spui...

„Așta cum o fi trăind la casa lui, cum s-o fi înțelegînd cu muierea ? !“... se uitase Dumitru la omul din fața lui pipernicit, care-i adusese o veste bună... Dar gîndul i se rupsese brusc, și nu căutase nici un răspuns, bucurîndu-se deodată de prinderea mistrețului ca de-o sărbătoare.

— Haidem atunci ! îndemnase el cu oarecare întîrziere... Haidem !... Și repetase în gînd cuvîntul... **haidem !**, era prima oară cînd se auzea vorbind așa... **haidem** și nu **haide** și de vină nu putea fi decît cel ce-i adusese vestea, cel care vorbea el însuși cu **o picat** în loc de **a picat.**

O luaseră pe potecă de-a lungul Călugărești (așta era pădurea !) și coboriseră încet către Camba. Se făcuse un soare mare pe cer de nu mai putea fi privit și toată lumina se albise... Zvonuri de păsări se auzeau rar prin margine și apoi ceva mai des cînd începuseră să coboare. Într-o vreme Dumitru auzise și ciinii și văzuse aevea parcă reziturile lor scurte și sălbatice și mistrețul în capcană. Hămălaia ciinilor crescuse apoi repede, ei fără să-și dea seama se grăbiseră, și acum erau distincte și vocile oamenilor...

Mistrețul intrase pînă la jumătate în zbilț și acolo sîrma se strînsese brusc, cuprinzîndu-i rece, aspră, burta. Era un animal negricios cu ritul lung și puternic. Dumitru se oprise mai întîi și-l privise de departe, zărind fărîmăturile de crengi, ca și cum acolo ar fi avut loc o luptă. Cei trei oameni de la sector ședeau în jur, aproape de animal, discutînd cu voce scăzută și alungind din cînd în cînd ciinii...

Se apropiase și Dumitru și, odată cu el, ciinii prinseseră deodată mai mult curaj.

— Ce facem cu el ? arătase cu capul unul din oameni văzîndu-l pe Dumitru alături... Am scăpat de jaf !...

— Așta să fie ? întrebase Dumitru.

— Așta ar părea să fie ! zisese unul din cei trei... După urmă... Da e greu de știut... Oricum era un animal mare...

Fuseseră nevoiți să alunge din nou ciinii care se întăritau micșorînd cercul din jurul mistrețului. Încercau acum să-l prindă de urechi, parcă simțiseră, că acolo era punctul slab al animalului, în rest colții mai mult alunecînd pe pielea lui întinsă și aspră. Urechile încerca și mistrețul să-și apere, abandonînd însă coada făcută ferfeniță de-acum ; ciinii se repezeau pe rînd și apucau de ea și trăgeau, iar gustul sîngelui părea să-i înnebunească...

Mistrețul dăduse din nou semne de neliniște la apropierea lui Dumitru. O clipă ochii lui mici, tulburi, se fixaseră parcă asupra lor și corpul încordat încercase să facă o nouă mișcare de scăpare, o nouă încercare de a se elibera între multele încercări făcute pînă atunci și care-l epuizaseră în parte. Mișcarea i se frînsese la mijloc, în așteptare parcă. Lovise doar cu ritul la tulpina fagului aflat în fața lui, însîngerată de loviturile lui aspre, neputincioase.

Ciinii se temuseră de această ultimă încercare, neterminată, de a scăpa și o clipă șovăiseră. Doi dintre ei ghiciseră parcă forța sălbatecă care se adunase în trupul fiarei — erau niște cățelandrii — și o luaseră la fugă schelălăind... O vreme șezuseră așa la cîțiva metri depărtare de mistreț apoi începuseră să se apropie în cercuri tot mai mici.

Oamenii se sileau în acest timp să-i îndepărteze și pe ceilalți, dar animalele păreau să nu-și mai asculte stăpînii. Primeau loviturile lor de băț mirîind, ieșeau doar din raza loviturilor, și atacau din nou prin altă parte mistrețul care primea acum mușcăturile lor aproape nepăsător, de parcă ar fi ghicit că altceva mai grav, mai înfricoșător se pregătea pentru el.

— Ce-i cu ei, au turbat ? arătase Dumitru ciinii.

— Au simțit gustul ! zisese unul din ciobani și-i plesnise cu biciul.

Dumitru mai avusese timp să se uite la mistreț mai atent, era un animal tînăr și feroce, și suplu, violent și puternic.

— Îl lovesc ? întrebase din nou omul care avea cu el toporul.

— Așteaptă puțin ! zisese Dumitru cu gîndul în altă parte. Îi venise din nou în minte **problema aceea...** trebuia să găsească ceva pînă la urmă, toți așteptau asta de la el, și primarul, și președintele, primarul chiar și zisese „nea Mitu e la urma-urmei cel mai în măsură să hotărască !“ (spusese asta după ședință) ...așteptau seara, scurta ședință de plan pentru a doua zi, pentru ca el să se ridice și să spună : „asta e, tovarăși... asta e, așa va trebui să procedăm !“...

— Asta e ! murmurase Dumitru pentru sine, dar cuvintele fuseseră auzite și de cei trei oameni din jur, însă înțeleseseră parcă ceva, înțelegeau că nu pentru ei fuseseră rostite acele cuvinte, nimeni nu întrebase nimic.

...Pentru ultima oară — de-abia acum pentru ultima oară — toată spaima și tot ce era **distrugere** în el, în mistreț, se ridicase din nou spre a înfrînge metalul acela care-l înlănțuise. Lupta fusese însă scurtă, o singură zvicnitură, căci urmase lovitura dată de om, cu toată puterea, și cu spaimă în același timp, lovitură nimicitoare, de moarte. Osul craniului trosnise scurt iar animalul șovăise, se mișcase o clipă în sine, mișcări ciudate care se anulau una pe cealaltă, după care urmase o mișcare mai mare, haotică, un tremurat, un fel de scuturat trist și neplăcut și animalul păruse s-o pornească la vale, să zburde prin locuri numai de el știute cu clipoceli scurte de izvoare, să se afunde la vale în neștiuta și verdea pădure. Căzuse apoi pe o lătură, învins...

Ciobanii îi desfăcuse apoi sîrmele în care fusese prins, în timp ce Dumitru se mai uitase o clipă la mistreț, așa cum zăcea acolo jos. Părea acum mai mare.

...Așta era, murmurase apoi, din nou, pentru sine, neauzit Dumitru, și îi lăsase pe cei trei oameni să se îngrijească de targă, să facă o targă din crengi de pădure și să-l tîrască pînă sus la drum. Figura lui, în timp ce mergea în sus ce refăcea drumul către marginea pădurii, se făcuse mai albă și un timp își frecase ceafa, amorțită parcă de lumina rănită, prinsă acolo între palmă și ceafa lui, sfîrtecată, o lumină de fluturi, de fluturi care acum scăpaseră odată cu dîra subțire de sînge pe care o lăsa în urmă pe iarbă mistrețul tîrît și însingerat...

Corneliu Baba : „Mihail Sadoveanu“ (stînga); „George Enescu, 1975 (mijloc); Tudor Arghezi cu soția, 1961 (dreapta)

victor valeriu martinescu

Consecutio

tot ce gîndesc în inima ta sînt
tot ce iubesc în gîndul tău este
nici Dragostea nu poate altunde
să fie decît în ce e și fu chiar
astăzi

vezi bine că trec așa cum trecu
vezi bine că vin așa cum a fost
doar Unda se pare-aceluiași clar
altul atunci și-acuma un altfel de
mîine

nici vorbă la mine în mine să fiu
nici vorbă-n revederi cert este un Nu
singuri în gînd și nicicînd în noi singuri
doar visul la fel ne poartă el peste
oricum

atîtea și-atîtea pur nici un sărut
atîtea și-atîtea cast ochiul nicicînd
tot Nimeni ne-ascunde de ce nu va fi
unul în altul izvor ne re-ntoarce...
oricînd și Mereu
mereu și Oricînd.

Libero

de-aș fi știut
mi-aș fi fost mie desigur
esențe și ele hrană ajunse
și hrana iubirea

nu mai plecam
din cel mult așteptat nouă
nouă cu noi de-o ființă și omul
homo excelsior

și-aș fi venit
tot celei și celui rămas
în umbră de sînge lăsată și-n ea
și el homo volans

și-ultă-te cum
se stinge stingîndu-mă tot
ce n-a mai fost nici chiar lacrima pură
în trup vernal punctul

și toate la
inserarea Celor ce sunt
păreri despuiate-n văzduhul incert
iubirile mele

din gol de Vînt
pe geana de-albastru revin
și stele aprind în somnul din vise
gînd febrei și seve

alb liliac
cel din poem înflorindu-l
să nu mai fiu singur și-așa să le uit
pe fruntea de aur

acolo-n cer
fiind fără nici un fel de iubiri
însă de toate acestea nimica
nu știm de atuncea

și eu cel de mîine
nu am fost...
nu am fost

o, Eu cel de Mîine.

Nu trece pe lîngă tine trecînd tăcînd

tu vrei să plutesc
eu nu pot decît să zbor.

ceasul inima seara își întoarce
seară de seară

rațiunea ceasul numai o dotă
una singură

și-atunci numai Atuncea și în Acum
pe toată viața

unica ființă mai sus de aripi
el omul fiind

fără aripe fiind însă cu zbor
heliotrop zbor

și timpul i-l profilează pe cer
pe lume de noi

o umbră fără umbră peste vecii
își profilează
și se destramă
țesîndu-se-n noi...

Umbra unei alte Umbre.

radio

Antena tineretului

În fiecare luni, la orele 17,05 (pe programul I) o emisiune dedicată tinerilor (în fapt, așa cum o prezintă cei doi realizatori, **Lucian Sîrbescu** și Octavian Iordăchescu, „o revistă radiofonică săptămînală“), adică o radiografie a principalelor evenimente din viața de organizație, din preocupările și aspirațiile generației spre care sînt orientate speranțele noastre cele mai mari, pentru că ea este (așa cum spune titlul uneia dintre rubricile emisiunii) cea care „a crescut odată cu țara“. Relatările de la locurile de muncă și viață ale tinerilor ne-au convins de seriozitatea, pasiunea și elanul cu care ei știu să răspundă încrederii acordate.

O idee salutară foarte utilă a emisiunii este **conspectul economic**, care dă largi explicații (cu ajutorul specialiștilor) unor concepte des folosite. Structura industrială și modernizarea sa a constituit obiectul unei competente lămuriri, în ultima emisiune. N-ar fi fost rău dacă explicațiile ar fi avut un caracter și mai concret (**și n-ar fi sunat a articol de dicționar**).

Actualitatea săptămînii a consemnat : deschiderea tradiționalei manifestări „Luna cărții la sate“ în județul Galați, startul olimpiadelor elevilor în București, faza pe sector, o inițiativă a tinerilor cineaști, inițiativă venită în sprijinul cineaștilor amatori (**la Ateneul tineretului**).

Doi specialiști în probleme juridice au răspuns unor nedumeriri (exprimate sub forma întrebărilor) legate de activitatea lor zilnică : cum se obține o nouă categorie și care sînt transporturile legale (felul și natura lor) pe care este obligat să le efectueze un conducător auto la un C.A.P. (deoarece i se par că multe dintre ele sînt abuzive) ? Răspunsurile au fost precise ca un text de lege. Sperăm că au fost auzite în primul rînd de cei care mai și încalcă legea.

Raidul-anchetă al lui Benone Neagoe a încercat să dea soluții la o ecuație (simplă, dar uitată de mulți) : cum se produce 1 kwh ? dar cum se cheltuie (eventual, se risipește) ? De produs se produce greu, dar de cheltuit foarte ușor (becuri ce ard fără rost în timp ce televizorul merge, luminatul a giorno în curte etc.).

În ceea ce privește ilustrația muzicală ne-a bucurat reîntîlnirea cu Benedict Popescu, acest excepțional mesager al muzicii tinere pe care l-am dori mai des ascultat — nu numai la emisiunile cu și pentru tineri.

În ansamblu, **Antena tineretului**, se dovedește o emisiune echilibrată, cu un fin dozaj al momentelor, nealunecînd pe panta pedantismului supărător sau a eclectismului (mascat sub forma cuprinderii totale, de fapt improvizații lipsite de profesionalitate). Octavian Iordăchescu și Lucian Sîrbescu cunosc, se pare, destul de bine problemele cu care se confruntă tinerii din zilele noastre și știu să descifreze cu delicatețe (și multă înțelegere) sufletul plin de elanuri și aspirații.

Constantin Stan

plastică

O sinteză a spiritului epocii

În sălile muzeelor mergem de regulă cu intenția de a descifra, dincolo de forma obiectelor sau operelor de artă expuse, de valoarea lor materială artistică sau informațională, spiritul unei epoci. În spatele lucrurilor stau oameni, gînduri, sentimente, o anume atmosferă pe care intuind-o dorim să o reconstituim în complexitatea ei. Dar cînd ceea ce este expus într-un muzeu sau într-o expoziție permanentă a acestuia se constituie ca o gamă de mărturii ce trimit la realitatea imediată, aceea a lumii în care trăim, ne punem, firesc, întrebarea în ce măsură, ca indivizi aparținînd unei anumite societăți, unei comunități caracterizată de o anumită modalitate de a percepe sfera largă a existenței umane în multiplele sale aspecte, ne recunoaștem în obiectul sau imaginea devenită mesager al istoriei, în ce măsură timpul însuși pe care îl trăim se regăsește în ele.

Spațiului istoric pe care îl străbatem, exponatele expoziției de la Muzeul de istorie al Republicii Socialiste România îi sînt un martor elocvent. Ele vorbesc despre o anume atmosferă umană creată în jurul unei personalități de excepție a vremurilor actuale, vorbesc despre stima cu care îl înconjoară propriul lui popor și despre modul cum acesta ține să își manifeste caldele sentimente, vorbesc despre prețuirea și popularitatea de care se bucură pe toate meridianele lumii un om care a dat limbajului politic o nouă strălucire, dublîndu-l cu o acțiune politică concretă, îndreptată în folosul destinderii, păcii și colaborării între state și națiuni.

Crearea unei atmosfere de căldură și simpatie în jurul personalității președintelui Nicolae Ceaușescu este rodul unei energice activități întru slujirea nobilelor idealuri de progres nu doar ale societății căreia îi aparține, ci societății umane în ansamblul ei. La această activitate se referă multe din mărturiile din vitrinele sau de pe pereții expoziției de la Muzeul de istorie. Asupra omului de partid, al omului de stat, al cetățeanului Nicolae Ceaușescu ne putem forma o imagine complexă în care primul lucru ce ne impresionează puternic este voința de a întemeia, de a ctitori uzine, fabrici, lăcașe, instituții, noi tipuri de relații interumane și interstatale. Aceste trăsături definesc o epocă, sintetizată în orientările ei fundamentale de activitatea și personalitatea președintelui Nicolae Ceaușescu. Aproplindu-ne de semnificațiile înfăptuirilor și gîndurilor sale pătrundem de fapt în miezul, în spiritul unei întregi epoci.

Grigore Arbore

muzică

Preparative

Cu auto-conștiință a valorii și fără teamă de martori, Sergiu Celibidache a permis accesul nestingherit al publicului la repetițiile sale. Timp de zece zile a funcționat deci în București o inaltă școală de muzică, nu numai de dirijat era vorba acolo, născută din dialogul unui mare șef de orchestră cu un colectiv de virtuoși ce așteptau personalitatea unificatoare.

La București, Sergiu Celibidache nu a vrut să „scoată“ un concert. La experiența și transmiterea magnetică pe care le deține, l-ar fi putut pregăti și în răstimpul care de regulă se alocă unui concert. El însă a vrut să afle împreună cu instrumeniștii primei noastre orchestre adevărul muzical al partiturilor alese, instituind astfel o tradiție, un stil de lucru, un model.

De la această căutare a adevărului, pe care el desigur pare a-l deține și doar te face și pe tine să ajungi la aceeași concluzie, provine impresia că Celibidache nu interpretează ci doar argumentează și ajută la realizarea muzicii încifrată în partitură. El de altfel neagă și teoretic vorbind interpretarea ca interpunere a unei personalități între operă și consumator. (Cită originalitate și viziune se ascunde de fapt în spatele acestui obiectivism, care la el nu înseamnă decît război cu ticurile, s-a putut vedea în versiunile semnate de el în anii trecuți). Niciodată nu spune interpreților „așa vreau eu“, „asta este viziunea mea“, „așa consider“ — fraze uzuale în bagajul verbal al mai tuturor dirijorilor. Intervențiile, indicațiile sale, sînt ori firești pînă la axiome, fie argumentate științific cu date din fizică ori teorie a instrumentelor.

Este atunci firesc să ne apară în locul dirijorului restauratorul de monumente muzicale, care, fără subiectivitate, înlătură de pe operă molozul și spoiala de gust îndoielnic ce s-a strecurat între original și propria sa imagine supraviețuitoare. Îl ajută aici auzul său în mod senzațional neobosit după oricîte ore de repetiție. Veghea urechii divulgă marea concentrare a muzicianului, deplina supunere a datelor fizice scopului urmărit. Acuitatea auditivă este de altfel și ceea ce se obligă să dezvolte în primul rînd în membrii formației la pupitrul căreia se află.

De fapt, atitudinea față de instrumentiștii pe care îi conduce se divulgă a fi inscrisă într-o concepție mai largă. Celibidache formează ansamblul în sensul că trezește responsabilitatea fiecărui component. Uneori gestica sa este special redusă la un minim pentru a constrînge interpretul la a se concentra și a-și simți partenerul de cînt. Orchestra devine astfel o mai mare formație de cameră, mereu atentă, fără să i se atragă special atenția la schimbul de replici, la dizolvarea uneia într-alta a sonorităților. Dirijorul instituie astfel o atmosferă destinsă și totodată responsabilă, transformînd masa într-o sumă de personalități conștient angajate în reușita globală.

Celibidache formează ansamblul ca tot armonios, după cum el însuși este o personalitate convergentă. Toate aparențele sale se unesc într-o imagine clară a gînditorului muzician, a voinței și talentului de excepție.

Costin Cazaban

CONTEMPORANII NOȘTRI

ION GHEORGHE:
Interferența spațiilor mitice

Cînd, în 1957 apărea romanul în versuri **Pîine și sare**, nimic nu prevestea profilul de mai tirziu al poetului Ion Gheorghe. Citeva volume ulterioare, **Căile pămîntului** (1960), **Cariatida** (1964) și **Nopți cu lună pe oceanul Atlantic** (1966) nu relevau nici ele altceva decît vigoarea sufletească a unui poet, cu o personalitate impetuoasă, ce se exprima direct, fără a transfigura versul în poezie. **Cariatida**, totuși, conturează parțial latura vizionară și proiecția simbolică prin care Ion Gheorghe avea să devină poetul Ion Gheorghe.

Și deodată, miracolul **Zoosophiei** (1967). Carte singulară la apariția sa și chiar mai tirziu, atît în peisajul literar contemporan, cît și în configurația poeziei lui Ion Gheorghe, **Zoosophia** este prima sa carte mare și cea mai frumoasă, cea mai concentrată.

Acest fals bestiar, la alcătuirea căruia prezidează emblemele, se constituie într-un univers cu legi și fizionomie proprie. Esențele izvorăsc dintr-un substrat moral și istoric. Emblemele se ordonează sub aparența bestiarului, ca expresie a tendinței de abstractizare prin stilizare, proprie întregului volum.

Multitudinea procedeelor poetice care singularizează volumul a fost deja semnalată și efectele ei sînt paradoxale. Este un straniu amestec de hieratism și ceremonie statică, creînd prin stilizare și simulată naivitate impresia de pictură murală bucovineană, și de permanentă mișcare, tradusă prin marea frecvență a metamorfozei, prin schimbarea de planuri, prin interferența spațiilor mitice. Sînt două ipostaze ale **Zoosophiei** ce converg într-o temporalitate mitică, într-o zonă proprie fabulosului de o factură personală, deși evident livrească.

Universul **Zoosophiei** este acționat de o dinamică interioară. Interferența spațiilor mitice este unul dintre fenomenele sale definitorii.

Ambiguitatea tutelează constituirea acestui univers încă din primul poem, **Oaia năzdrăvană**. Trimiterea imediată vizează Miorița, dar simbolul se ramifică : „La al treilea pod / au venit să-l taie / soldații regelui Irod / pe copilul de oaie". Simbolul mielului sacru este punctul de interferență cu un alt spațiu, închis în cele două versuri atît de cunoscute : / „Unde mergi tu mielule, / La pădure, domnule". Se produce apoi o revenire la spațiul Noului Testament. Crucificarea este momentul unei noi interferențe : / „Dacă ești tu Isus, / după cum pari, / ia-ne și du-ne / și ne izbăvește, stăpine... / Își ia frații de cruce / și se duce și se tot duce".

Trecerea dintr-un spațiu în altul se realizează printr-un semn care conexează două serii semantice diferite, ce definesc două spații diferențiate.

Transmutarea condensează temporalitatea și trecerea definitivă într-un nou spațiu se realizează printr-un factor esențial al dinamicii universului poetic al lui Ion Gheorghe — metamorfoza : „Cînd au ajuns pe munte / și-au stat jos / mielul cu steaua-n frunte / s-a făcut Făt-Frumos".

Metamorfoza este prezentă în fiecare poemă, predominînd în **Inorogul**, **Zimbrul**, **Asinul**, **Licorna**, **Melcul**, fapt explicabil într-o lume fabuloasă, populată de embleme și în care coexistă spații și epoci diferite. Este un univers tragic, aflat sub semnul neîntreruptelor martirii și sacrificii, expus răsturnărilor și invaziilor malefice, ca în poema **Bufnița**. Este un univers în care necesitatea sacrificiului este o lege : „Iasă, Doamne, nu plînge, / trebuie cineva să sfințească / în propriul sînge / Țara părintească".

În această lume amenințată de degradare, actul (sau cuvîntul) magic are funcție ordonatoare și regeneratoare.

Actul magic cu rol constructiv reașează elementele : / „Deodată pietrele vechi / Se regăseau perechi / două cîte două / se-așează în clădirea nouă". Gestul magic implică sacrificiul ca pe un leitmotiv al volumului, iar sacrificiul este o etapă în succesiunea metamorfozelor : / „Și l-au prefăcut în zimbru ; / l-au luat în brațe, l-au aruncat în sus / și el s-au tot dus, s-au tot dus / pîn-a treia zi la apus / A căzut în sulițî și-n săgeți / și-n fel de fel de araci / și l-au mîncat mulți geți / și i-au băut sîngele mulți daci / În Simbăta mare / s-a ridicat zimbrul în picioare / a dat lespedea la o parte / și s-a spălat pe ochi de moarte". Prin neîntrerupta metamorfoză sacrificiul nu înseamnă distrugere, ci continuitate. Din trupul ucisului Ioan Vodă crește vița de vie : „vinul curge pe scoc / cui îl bea / i se naște sabia grea — / de mută răbdare și-nțelepciune / pe inima omului porumbelul se pune / îi încolțește-n plisc sămînța ramului / care aduce izbăvirea neamului".

Gestul magic este suplinit deseori prin cuvîntul magic sub forma descîntecului și a incantației. Ion Gheorghe este un poet cu o desăvîrșită încredere în puterea cuvintelor, încredere răsplătită cu harul de a le putea violenta nepedepsit. În virtutea acestei investituri poetul anulează barierele ce separă sferele semantice cele mai diferite, cele mai îndepărtate, pentru a face să se confunde și să-și corespundă spații mitice aparent izolate.

Zoosophia tinde astfel să recreeze printr-o sinteză miraculoasă, într-un registru propriu, din cele mai disparate elemente, spiritualitatea românească, în ceea ce are esențial.

În această carte evoluția de la expresia directă la transfigurare, de la proză la poezie, de la descripție la viziune se produce printr-un salt,

Corneliu Baba : „Femeie tăind pîine", 1966

direct la treapta cea mai înaltă. **Zoosophia** este cartea cea mai sintetică, emblematică în mai mare măsură decît celelalte ulterioare. Sensul „megaliticelor", „noimelor", acum au fost descoperite. **Zoosophia** este nucleul gîndirii și simțirii poetice a lui Ion Gheorghe. Cu excepția **Avatarei**, restul poeziei sale se va integra sistemului ei mitic.

Într-un spațiu aparținînd acestui univers se desfășoară periplul inițiatic al „heghemonului" Manimazos (**Cavalerul trac**, 1969). Acest Ghilgameș tracic este supus încercărilor, probelor, vămilor dincolo de care și în pofida cărora esența sa rămîne nealterată (**Vîntul turbat**). Volumul are, ca și cel precedent, un pronunțat caracter emblematic, cu corespondență în fondul simbolic românesc. Ciclul se constituie după formula narativă a basmului, păstrînd și gestica magică. Actul magic are și aici funcții ordonatoare sau de răscumpărare, legate în special de rodire și de conservarea formelor primordiale, în fond a „noimelor". Metamorfoza, agent activ al dinamicii volumului, ține mai puțin de miraculos ca în **Zoosophia**, dobîndind sensuri mai grave. Universul **Cavalerului trac** este solidar. Într-un asemenea univers al corespondențelor, în care fiecărui gest îi răspunde ceva în alt plan, în care actul magic determină echilibrul, răspunderea morală este imensă. Este aici aceeași lege a sacrificiului enunțată în **Zoosophia** ; Manimazos este un erou cu investitură etică.

Structura țărănească a lui Ion Gheorghe, exemplar transfigurată și concentrată în volumele sale de după 1967, implică o atitudine etică și morală. Ion Gheorghe este un moralist care se exprimă în parabole și în fond heghemonul Manimazos este propria sa proiecție. Poetul se simte investit cu harul nobil al condiției țărănești, asumată cu mîndrie și transfigurată prin afirmarea esențelor ei milenare. Expresia acestei investituri se regăsește îndeosebi în **Megalitice** și **Noimele**.

Esențele lumii țărănești fac să se cristalizeze în forme paradoxale viziunile din volumul **Mai mult ca plînsul**, producîndu-se și aici o interferență a spațiilor. Bethleemul este transmutat pe malul Dunării, magii sînt păstori transilvăneni, fecioara o duducă balcanică.

Imaginile se constituie burlesc, din detalii heteroclite, în savuroase colaje.

În falsele „icoane pe sticlă" ale unui iconoclast gestul hieratic este anulat, sensul este schimbat, răsturnat ; un venerabil personaj : „se zmerește maiestuos și se-nclină / cu palmele-ntinse parc-ar prinde-o găină".

Ireverența este extremă, pînă la ultimele consecințe ale unei permanente succesiuni de mistificări și demistificări : „Oacheș, il privește Mintuitorul și smead / și stă cu fața către iad / sub mustață se vede buza de jos / foarte roșie și de haiduc păcătos / ; în aureola lăsată pe spate / se-aude vîntul cum bate / parcă de poleiala adunată de cineva / de pe cașcavalurile de halva / nici nu se bănuiește de la distanță, / că-i prinsă de perucă în acul de siguranță".

Este aici o falsă candoare, o familiaritate conciliind viziunea naiv-țărănească și ireverența ludică într-o sinteză originală, apocrifă, realizată, prin transfigurare, care așează această carte în sfera generatoare de superioară poezie a celor mai bune volume ale lui Ion Gheorghe.

În 1972 apare volumul **Megalitice**, aparținînd spiritului **Zoosophiei**, dar dominată de un vitalism paroxistic, de principii germinative universale. Starea țărănească este afirmată ca o condiție de o primară noblețe, fiecare gest al existenței rurale dobîndind valoare de simbol.

Megaliticele se înrudesc cu **Zoosophia** și cu **Cavalerul trac** prin aspirația spre esențializare, prin valoarea gestului și a cuvîntului ca act magic, prin simbolizare. Predominanța elogiului vitalității, al germinației, al procreației, investite cu sensuri fundamentale, solicită limbajul frust, violent și savuros. În **Megalitice** Ion Gheorghe nu stilizează, ci hipertrofiază.

Megaliticele sînt continuate de volumul **Noimele** (1976) în aceeași direcție a esențializării, a magiei ordonatoare și a transfigurării condiției țărănești.

Ion Gheorghe își afirmă conștiința țărănească dobîndită prin experiență poetică, o conștiință cristalizată, esențială. Experiența scrisului său este o inițiere în urma căreia afirmarea condiției țărănești este resimțită ca o misiune, ca o datorie și ca o investitură : „Tot așa mi s-au arătat mie zeii părinții / însă mi-au pedepsit trezia iscoditoarei minți / să-nvăț să dezleg sfintele hieroglife de pe țărani".

Descoperirea esențelor și „spunerea" devine pentru Ion Gheorghe un sens existențial tradus într-un program poetic explicit : „am fost dat în robia acestor misterioase noime de pulbere / pe care curge fluviul istoriei învățîndu-mă o cuvîntare grozavă".

Descoperirea arhetipurilor, a „noimelor" îi dă garanția adevărurilor fundamentale a căror formulare îi revine ca o datorie : „căci i-a fost osîndit să afle, să preamărească / durerile și bucuriile tuturor muncilor țărănești".

Condiția țărănească și nobletea ei imanentă, transfigurată, concentrată în esențele sale și proiectată într-o spiritualitate proprie este esențială pentru poezia lui Ion Gheorghe. Cu ea poetul își asumă destinele, / gîrbovită și ea, după legea veșnicei întoarceri".

De la expresia directă a primelor sale volume, Ion Gheorghe evoluează spre transfigurare și esență, spre constituirea unui limbaj poetic complex, în care registrul rarefiat al suavității este dublat de expresia frustă, de violența de limbaj și de sonorități care au șocat la vremea lor. Stilizarea și hipertrofia, abstracția și concretul, ferocitatea și ireverența, solemnitatea și burlescul coexistă în universul său poetic singularizîndu-l. Din interferența spațiilor mitice se naște un spațiu propriu în care se concentrează emoția și spiritualitatea unei mitologii românești ce se creează pe sine.

Sultana Craia

CARTEA CU PRIETENI

Leonid Dimov

Nu știu locul unde s-a născut Dimov, dar sînt convins că s-a născut într-o seară de colinde, mai păstrînd în ea urmele misterelor eleusine ! Într-un vis autobiografic pomenește ceva despre Piața Chibrit, care seamănă (am locuit acolo vreo cinci ani) cu un pepene spart în capul unuia care ți se așează la masă nepoftit. Acolo, în zilele cu vreme pierdută, cînd iulie trimite cîte-un smoc de iarbă în oraș ca să bea păcură, îți vine să te rotești într-un picior și să te întrebi, ca-n Dimov : „...Ce zici suflete portocaliu și punctat / Cu mici pete de precipitat ?..." și apoi să strigi la nevastă : „Intră mai iute-n odaie / Pune pe plită să fiarbă / Buture vînăt de oaie. / Scoate-mi ciulinii din barbă, / Uite, venit-au sătenii / Iar să le spui despre mine ; / Pune te rog mirodenii / Negre și mestecă bine !..."

Dimov s-a născut cu darul de greacă veche și darul de-a intimida statuile. Se uită fix la ele și statuile se acoperă cu ploaie ; una chiar s-a umplut cu trotil, apucînd drumul în pulbere după modelul ce-o inspirase.

Dimov e un învins de voluptatea visului, de iubire și de cărți. Versul lui are, adesea, aroma caisei, a tutunului dulce și a romului purtat pe mări ca să-și așeze capela pe-o ureche, iar pe noi să ne așeze în buricul circiumii de unde să nu ne mai miște nici trăsnetul : „...O, cum se numără rudă pe rudă / Frunzele umede din labirint ! / O, cărămida din curte, udă, / Cum se-nconvoaie într-un alint ! / Aprinde-n tîndă opaiț verde : / Iată-nserarea că s-a lăsat. / Lasă durerea să ne dezmierde, / Deschide ușile : ploaia a stat !"

Într-o dimineață de vară sărbătorită de salcîmi, la ceasul cînd soarele arată piept de dropie și vulpea trage lupul de urechi, l-am deslușit pe Dimov în Oborul Bucureștilor și l-am citit fără să mă vadă. Intrase în Obor să se povestească și să-și umple foile cu Orient. Eu mă dusesem în Obor ca să văd o căruță de cavaleri rășturnați. Dimov se duce la Obor ca să se holbeze la un om de zahăr ars, care spînzură în permanență deasupra unui cazan cu țuică. Se duce la moși. La desculți. La mormane de oase. La roșii, leuștean urzici și păpădie. La înjugă urs, la giolari, la cuțitul păstrat înfipt în grindă, la de doi lei speranță, la mărgele pe cruci de lemn, la suflet dumicat, la iubire balcanică, la poarta covrigului rupt în coate, la fagurile limbii române, la unde se coase-njunghiații cu ață de pește, la visul făcut fitil de lampă, la zambila trecută prin subțioară de lalea neagră, la minzul aplecat la uger, la-njuratul mișeliei, la rupt gura raiului, la floarea pe lingură, la-nvățat graiul cartofilor, la pămînt bătut cu călciiul, la buluc de vorbă-n dungă, la hoț cu șaua-n spinare și lăutar cu of, of, of, zale de Olt, la Ion, la Vasile, la Stan, la Ilie, la un neam de porumb, de grîu și de vin, la miros de otavă, la plugul arind prin toate timpurile.

Lăsați aici balerca fără toartă
Din gol, privirea să-mi infig în artă
Și cînd de smaltu-i orb voi obosi,
Să-i beau poșirca din afuzali.
Lăsați și iataganul lîngă mine
Să-mi fie aproape, negura cînd vine,
Plecați acum, vedeți-vă de treabă,
Rămîn aici de pază, la tarabă,
Vîntoasa, visele să nu le fure
Ce le-ați adus în strîchini de pădure...

Leonid Dimov cultivă poezia de ceas moale, umbra din colțul ochilor de fată pierzîndu-se-n bazarul exotic, alternînd-o cu cîntecul scăpărat în buricele degetelor în care tremură „verzi jumătăți de văpaie" și grindina înscrie profeții ciudate în genunchi, în tălpi și-n șolduri. Roată mare lîngă-un foc, pe un mal de riu. Gem podarii, ursul calcă și drege umeri, iar în zarea unui conac și-a unei calești de domniță bălaie crește-un drum în pierdere, amăgirea își risipește fumul, sună lung o dorință de-a căpia, se încinge cu aur dragonul din garda sabiei și începe să urce pe cringuri curcubeu păstrat în untdelemnul coborîrii. De la Eleusis, prin convoaie de praf, pe sub stoluri de potîrnichi de aramă, de noroi și de măslin, pînă-n vadul ursitoarelor de bine unde se desface Dunărea și arde-n vîlvătăi iedera mistică din începutul domniei dorului : „Doarme hanul de cleștar, / Cai vrăjiți nechează-n poartă. / Aburesc a băligar / Zorile de sticlă spartă. / A plouat albastru iar / Peste florile din curte / Călărești de chihlimbar / Suie prunci în spade scurte. / Timp cocor, unde te duci / Ca o pasăre măiastră ? / Himalaia grea, de tuci, / Ruginește la fereastră".

Chiar și cînd scrie despre Horea din Albac, Leonid Dimov e tot salcîm din străzile Bucureștilor, plin de inel, inel de aur, adică de belciuge în care atîrni caii, înainte de-a te scufunda pe o prispă cu boltă de viță și cu praf de pușcă presărat pe fundul paharului.

Fănuș Neagu

Ioan Slavici interpretat de...

În 1965, vorbind despre **Ioan Slavici** de Pompiliu Marcea, prima monografie dedicată celui de al patrulea clasic junimist, observam că se scrisese pînă atunci foarte puțin despre el. Între timp au apărut cele două masive studii ale lui D. Vatamaniuc, **Ioan Slavici și lumea prin care a trecut**, 1968 și **Ioan Slavici, Opera literară**, 1970, **Bibliografia vieții și operei lui Ioan Slavici**, 1973, de Teofil Bugnariu, Ioan Domșa și Dimitrie Vatamaniuc, opt volume din ediția de **Opere** începută în 1967 (I, Pocești, II—V — Nuvele, VI — Teatru, VII—VIII — Romane), cîteva articole prin periodice, eseul Magdalenei Popescu (1977), în fine, **Ioan Slavici interpretat de...**, antologie, prefață, tabel cronologic și bibliografie de C. Mohanu în colecția : „Biblioteca critică" a Editurii „Eminescu".

Antologia lui C. Mohanu, în uzul studioșilor, se începe cu un număr de fragmente autobiografice din Ioan Slavici, mărturisiri literare și profesiuni de credință ale scriitorului, în concepția sa „scriitor", și patru evocări datorite lui Mihail Sadoveanu (din volumul **O întîmplare crudată**, 1929), soției scriitorului, Eleonora Slavici (**Jurnal**, Timișoara, 1969), lui Tudor Arghezi (**O amintire** din 1955 reprodusă în **Scrieri**, 27, 1975) și lui Zaharia Stancu (articol din 1970, reprodus în volumul **Pentru oamenii acestui pămînt**, 1971).

Cum au văzut criticii contemporani pe Ioan Slavici ? Din antologia lui C. Mohanu rezultă că, în cele mai dese cazuri, mai mult negativ. Primul articol pozitiv e o notă intitulată **Bibliografie** a lui N. Xenopol despre **Novele din popor** (1881) și a apărut în ziarul **Românul** din 7 februarie 1882. Eminescu recenzează același volum în **Timpul** din 28 martie 1882 cu bune observații despre **Popa Tanda**, **O viață pierdută**, **La crucea din sat**, **Scormon** și **Budulea Taichii** și caracterizarea generală că ele „reflectă tinerețea etnică, curățția de moravuri, seninul neamului românesc". Maiorescu, prețuind pe Slavici, cum știm din unele scrisori și însemnări ale lui, nu i-a consacrat un articol special, ludu-i apărarea cînd a fost atacat de Duiliu Zamfirescu în al său răspuns la **Discursul de recepțiune la Academia Română** în 1909. N-au scris despre Slavici, G. Ibrăileanu (fragmentul postum din acesta, publicat în 1970, despre **Amintiri**, e nesemnificativ) și E. Lovinescu (într-o scrisoare către Rebreanu din 1925 zice : „Să lăsăm deci pe alții să ne laude proza lui Slavici..."). N. Iorga, în 1893, punea pe Creangă și pe Ispirescu la un loc ca autori de povești, iar pe Slavici îl alinia ca nuvelist lui Gane : „Dintre acești doi scriitori, cel mai puternic, mai adînc și mai delicat, e, fără îndoială, d. Slavici. Și, cu toate acestea, opera sa iți apare în cea mai mare parte obscură și haotică, ca un vis în care legături slabe și curioase leagă tablouri fără de pereche, în care lucrurile frumoase își strică în loc să lege într-o armonie. Deși mai puțin înzestrat decît colegul său de la Junimea, mai superficial, mai banal adesea, cu cît mai limpede, mai orînduit, și poate mai durabil, a scris autorul lui **Ion Urdilă** și lui **Aliuță**". Romanul **Mara** e întîmpinat la apariția în volum de N. Iorga cu mari rezerve (**Semănătorul** din 18 iunie 1906) : „Dar sînt lungiri deznădăjduitoare, zămoreli și opriri în loc, tranziții bruște care te zăpăcesc și-ți fac rău. Iar uciderea lui Hubăr de copilul din flori strică tocată armonia de pace a sfîrșitului. Dacă acest roman va avea o a doua ediție, ea trebuie neapărat să fie izgonită". Obiecții reluate în **Viața nouă** din 15 ianarie 1907 și de Ovid Densusianu care apreciază, ca și Iorga, fondul social-moral : „Cine voia pînă acum să vorbească bine de dl. Slavici, amintea pe **Popa Tanda** ; acum va putea adăuga și noul roman **Mara**. Nu întîlnim numai viața unei societăți de aproape cunoscute autorului, dar și o adîncă pătrundere psihologică a personagiilor, a situațiilor. Păcat numai că limba și stilul cunoscut al d-lui Slavici și cu care revista noastră nu se poate împăca, apar și aici. Viitorul va dovedi cît rău își face autorul stăruind în familiaritatea expresiilor și în disprețul stilului". Opinia lui Mihail Dragomirescu în replică la articolul lui Densusianu care-l viza : „**Mara**, ca roman, nu e caracteristică acestui scriitor, fiindcă într-însa găsim același fond și aceeași formă ca și în nuvele, cu deosebire că stilul ei de nuvelă, lipsit de frăgezimea umorului din **Popa Tanda** și **Budulea Taichii** o face foarte greu de citit". Reeditarea romanului și moartea lui Slavici la 17 august 1925 prilcinuiesc alte două luări de poziții, una complet negativă a lui Pompiliu Constantinescu în **Mișcarea literară** din 15—22 august 1925 și alta, mai îngăduitoare, dar involuntar destructivă (**Mara** e mai puțin izbutit decît **Dan** de Vlahuță !) a lui Octav Botez în **Adevărul literar și artistic** din 30 august 1925. C. Mohanu alege numai articolul lui Pompiliu Constantinescu : „Strînsă în cătușa etică, viziunea creatoare a d-lui Slavici e profund stîrbită ; preocuparea morală o turbură ca un refren strein și plicticos ; romanul nu e decît o prolixă povestire subredă. Abia cîteva pagini narative, în stil popular, cîteva portrete și descrieri ale mediului păstrează calități mai viabile ; pentru un roman psihologic e însă prea puțin ; aici se cere construcție obiectivă, putere de analiză și o fluiditate a stilului pe care tonul său de povestitor greoi ; și prolix n-o poate suplini". Fără nici o exagerare, lui Slavici nu i s-a făcut dreptate decît la doisprezece ani de la moarte, cînd G. Călinescu a scris în **Adevărul literar și artistic** din 1 august 1937 articolul **Slavici romancier**, reluat în **Istoria literaturii române** din 1941 și în compendiul din 1945 (C. Mohanu citează cu multe abrevieri capitolul din **Istoria literaturii române**, ediția mare, cînd ar fi putut cita în întregime capitolul din compendiu) : „Mara a trecut neobservat, ba mulți au socotit romanul neizbutit. În realitate e aproape o capodoperă". „Dintre toate personagiile, zugrăvite pozitiv, Mara este cea mai vie. Ea înfățișează tipul comun al femeii de peste munți și în genere al văduvei, întreprinzătoare și aprige". „Slavici a intuit bine și rotația caracterului într-o familie, fenomen mai evident într-o societate rudimentară unde individul se diferențiază puțin. Cu toate că s-ar părea că stau față în față, tinerii cu nouă mentalitate și bătrîni înțepeniți în prejudecăți, nu e vorba de fapt decît de o scurtă criză de transmitere a deprinderilor ereditare..." Tudor Vianu nu se referă la **Mara** în **Arta prozatorilor români** din 1941, trecînd prea repede peste acest roman în **Istoria literaturii române** din 1944. Romanul înfățișează un conflict de rase și credințe, într-un mediu de convietuire a românilor cu germanii, cu deznodămînt tragic : Compoziție epică sobră, **Mara** este primul roman obiectiv al Ardealului".

Mai departe, Ion Breazu în **Povestitori ardeleni pînă în 1918** (1944), Slavici și Confuciu (1948) și **Ioan Slavici** (1958) vorbește în aproximativ 70 de pagini din care C. Mohanu extrage 25, îndeosebi despre nuvele, făcînd apropieri de H. Zschokke, după exemplul lui Scarlat Struțeanu care amintise de Berthold Auerbach, ceea ce determină pe Ovidiu Papadima în capitolul **Ioan Slavici** din **Istoria literaturii române** (III) să ia în continuare apărarea nuvelelor care au avut „urmări profunde pentru proza epică românească, incomparabil mai mari decît înrîurirea exercitată de **Mara**, deși nuvelele au fost mai puțin contestate".

Alte fragmente, cam ciuntite, sînt scoase din subsemnatul (o pagină), Dumitru Pop (3 pagini), George Munteanu (**Slavici necunoscutul**, 9 pagini), Mircea Iorgulescu (**Mara — un roman al predestinării**, 3 pagini), Ion Oarcăsu (**Slavici pedagogul și moralistul**, 4 pagini), Dumitru Micu (**Un Balzac al satului ardelean**, 4 pagini), Mircea Popa (**Călătoria : o dimensiune a existenței slaviciene**, 6 pagini), Eugen Todoran, (**Tragicul în Moara cu noroc**, 5 pagini), Mircea Zaciu (**Pentru o nouă lectură a lui Slavici**, 9 pagini), Marian Popa (**Westernul ca realitate românească**, 3 pagini). Extrase din G. Călinescu (16 p.) Pompiliu Marcea (13 p.), Ovidiu Papadima (8.p) și D. Vatamaniuc (7 p.).

Al. Piru

Legămîntul artei

Urmare din pag. 1

În numele Teatrului Național, **Radu Beligan**, a mulțumit pentru mesajul adresat de președintele țării și pentru înalta distincție acordată, spunînd în continuare : „Vrem să-l asigurăm pe tovarășul Nicolae Ceaușescu, care a dat ființă și vigoare acelei mari emulații a muncii și frumosului, amplă sferă de manifestare a personalității, talentului și pasiunii creatoare care e „Cîntarea României", că vom participa cu tot ce avem mai bun, la afirmarea și înflorirea continuă a edificiului spiritual al societății noastre. Vrem ca fapta noastră de artă să se așeze în lumina vieții și operei tovarășului Nicolae Ceaușescu, care ne sînt criteriu și îndemn sub zodia umanismului revoluționar și în deplină comuniune cu preocupările, victoriile și idealurile României independente și socialiste".

A luat apoi cuvîntul **George Macovescu**, președintele Uniunii scriitorilor, salutînd jubileul celor 125 de ani de existență a Teatrului Național din București, subliniind contribuția patriotică, plină de responsabilitate și curaj a acestei instituții. Evocînd numele cărturarilor ce au adus o însemnată contribuție la întemeierea teatrului românesc, omaginînd pe toți artiștii ce au înălțat prestigiul acestui lăcaș, el a încheiat : „În ce ne privește pe noi, scriitorii, jubileul celor 125 de ani de existență a Teatrului Național din București este un prilej de a dori ca operele noastre de astăzi și de mîine, să poată merita, cît mai des, cinstea de a putea fi rostite de pe cea dintîi scenă a țării".

În cuvîntul ei, **Dina Cocea**, vicepreședinte al Asociației oamenilor de artă, din instituțiile teatrale și muzicale a spus : „Continuînd tradițiile înaintate ale culturii noastre naționale, acest nobil lăcaș de cultură a dat viață pe scenă, momentelor și figurilor reprezentative ale istoriei patriei noastre, contribuind la reflectarea prin artă a epopeii naționale ; a făcut cunoscut publicului, tezaurul literaturii dramatice clasice și universale ; a promovat dramaturgia noastră contemporană — opere, prin al căror mesaj și simbol, poporul nostru și-a recunoscut chipul".

Directorul Teatrului Național din Iași, **Teofil Vilcu**, a adus omagiul frățesc, colegilor lor din București : „Fie ca ani fără număr, Teatrul Național să slujească și de aici înainte, limba românească, în nobila menire, de a răspîndi arta și cultura, adevărul și frumusețea, buna și limpedea înțelegere între oameni". De asemeni, **Petre Bucșa**, directorul Teatrului Național din Cluj-Napoca, **Maria Bistray**, directoarea Teatrului Maghiar de Stat din Cluj-Napoca, **Alexandru Dincă**, directorul Teatrului Național din Craiova, au fost purtătorii mesajelor de felicitare din partea unor instituții artistice care, în diferite locuri din țară, își slujesc misiunea, cu aceeași ardoare și încredere, ca și ilustrul teatru sărbătorit. **Marin Ioniță**, muncitor, Erou al Muncii Socialiste, salutînd cu dragoste și căldură colectivul Național, a dat glas dorinței celor pe care-i reprezintă, de a vedea pe scenă, cît mai multe opere exprimînd realitățile vii ale vremii noastre, năzuințele și realizările clasei muncitoare. Dînd expresie sentimentelor ce-i animă, pe toți slujitorii artei din teatrul sărbătorit, Radu Beligan, directorul Teatrului Național din București, a dat citire textului, unei însuflețitoare telegrame adresată tovarășului Nicolae Ceaușescu, în care se arată, între altele : „**In aceste zile, cînd întregul nostru popor, v-a sărbătorit cu prilejul împlinirii a 60 de ani de viață și peste 45 de ani de activitate revoluționară, alături de toți oamenii de cultură, oamenii de teatru vă cer îngăduința să-și exprime încă o dată profunda lor recunoștință și admirație, pentru lupta dumneavoastră neabătută, de a înălța România pe cele mai înalte trepte ale civilizației materiale și spirituale, de a asigura înflorirea continuă și fără precedent, a culturii și artei. În dumneavoastră, întregul nostru popor, cinstește cu alese sentimente, pe cel mai strălucit și iubit fiu al său, care și-a pus viața și gîndirea cutezătoare, deschizătoare de noi drumuri, în slujba edificării României moderne, multilateral dezvoltate, orientînd-o cu pilduitoare fermitate revoluționară, spre înfăptuirile de seamă ale comunismului. Gîndirea dumneavoastră clarvăzătoare dă un sens dinamic și creator devenirii noastre istorice, insuflețește și călăuzește activitatea tuturor oamenilor de cultură și artă, care înțeleg să răspundă celei mai înalte îndatoriri patriotice, punîndu-și talentul în serviciul cauzei măreție a socialismului, contribuind cu și mai multă eficacitate, la educarea oamenilor muncii, în spiritul normelor etice și echității socialiste. Permiteți-ne să vă adresăm din toată inima urarea de multă sănătate, de viață îndelungată, spre fericirea și propășirea poporului nostru, pentru împlinirea măreților năzuințe ale României socialiste**".

...O sărbătoare a teatrului românesc, o sărbătoare a artei noastre libere, socialiste, desfășurată sub auspiciile voinței de a pune creația în slujba omului, devenirii sale spirituale, a fost aniversarea a 125 de ani de existență a Teatrului Național, aniversare ce a avut loc în majestuoasa ctitorie a anilor socialiști. O sărbătoare întîmpinată cu bucurie și mîndrie de toți iubitorii teatrului.

Avram Iancu

Urmare din pag. 1

Erou shakesperian, așa ne apare el din piesele lui Lucian Blaga, așa ne apare din piesa recentă a lui Mircea Micu.

Spectacolul de la Teatrul Național Cluj-Napoca, îndreptățește întru totul faima acestui teatru, condus cu o deosebită aplicație și hărnicie, de profesorul Petre Bucșa.

Dramă istorică în trei acte, piesa se declanșează cu un prim act în care se expune situația istorico-socială și se prezintă personajele, ca mai apoi, în următoarele două acte, să ne înfiorăm de mesaj și transfigurare.

Emilian Belcin, în rolul lui Avram Iancu, întruchipează, plin de har și de măiestrie, figura eroului legendar, într-un mod literalmente de neuitat. Remarcînd de asemenea, pe Octavian Lăluț în rolul Doinașului, talpă a țării, și pe Ligia Moga, în dificilul rol al Pelaghiei Roșu, personaj istoric, exemplu de țărancă energică, în acțiune și cuprinsă de sensul evenimentelor.

Să sperăm că această piesă, gravă și importantă, reprezentînd unul dintre punctele de virf ale dramaturgiei noastre, va fi preluată și de alte teatre, astfel ca publicul să se poată bucura de ea.

Să sperăm, de asemenea, că acest succes de excepție, îl va încuraja pe autor, pe Mircea Micu, să-și încerce din nou pana în acest domeniu al dramei istorice, în care teatrul nostru nu și-a dat încă întreaga lui măsură.

Ca unul ce nu prea vede teatru și laudă mai ales litera tipărită, decît cea rostită, închei cu un sentiment de dragoste pentru autor și pentru toți cei care au colaborat cu el, ca această piesă să vadă lumina rampei și lumina ochilor celor care o privesc, spectatorii.

● **„SEMNE PENTRU SECOLUL 20" se numește expoziția de afiș Radu Șteflea care se va deschide marți 7 februarie, orele 10,00, la Galeria Orizont. Prezintă Dan Hăulică.**

...i-au închinat scriitorii noștri, de-a lungul anilor, atîtea elogii în proză și versuri, încît Editura „Dacia", din Cluj-Napoca, a inițiat în 1977 o „Culegere de evocări literare", cu un sumar de 95 de nume proprii, din care reținem pe cele mai cunoscute, în ordine alfabetică : Vasile Alecsandri, G. Asaki, A. E. Baconsky, Vlaicu Bârna, Mihai Beniuc, Ștefan Bezdechi, Eusebiu Camilar, George Dan, Ștefan Augustin Doinaș, Victor Eftimiu, N. Iorga, Traian Lăzărescu, Adrian Maniu, Petru Manoliu, Corneliu Moldovanu, Hortensia Papadat-Bengescu, Ion Pillat, Veronica Porumbacu, Grigore Sălceanu, Simion Stolnicu, Virgil Teodorescu, Cicerone Theodorescu, Gh. Tomozei, Ion Vinea și Al. Vlahuță. Trei latiniști (al doilea, de forță) i-au dedicat cîte o odă în limba lui : Ștefan Bezdechi (**Ad bis millesimos P. Ovidii Nasonis natales XIII kalendas Apriles anni MCMLVII-i**, cu prilejul bimileniului de la nașterea), Traian Lăzărescu (**Ad Ovidium**) și D. Crăciun (**Ad Ovidii statuam**). Recitim fragmente din evocările teatrale semnate Vasile Alecsandri, Petru Manoliu și Grigore Sălceanu, poetul constănțean. Ne lăsăm furați de inspirate proze și versuri.

Se folosesc unanim cuvintele „exil" și „exilat".

INSTANTANEE

Lui Ovidiu...

Ovidiu n-a fost condamnat la exil, ci la relegare, treaptă penală mai blîndă, fără confiscarea averii, îngăduind poetului un trai lipsit de griji materiale. Mai mulți semnatari stăruie asupra versurilor scrise de marele poet, după însăși mărturia lui, în limbă getă. Păcat că s-au pierdut ! Dacă ne-ar fi rămas, am fi avut o idee precisă de idiomul daco-getic, asupra căruia s-au emis atîtea ipoteze.

Am pierdut așadar inestimabilul tezaur filologic odată cu dispariția acelor versuri, care nu vor fi fost trimise la Roma, dimpreună cu bine cunoscutele **Tristia** și **Pontica** ; în schimb, grație lui Gh. Tomozei, am cîștigat altul, cel puțin de aceeași valoare. De ce a fost oare Ovidiu

„trimis pe țărm sterp,
muncit cu-ncetul
de viscole și vifore pribege (?)
Ni se dă răspunsul :
„spre-a-l întîlni pe Eminescu,
getul..."

Iată că, metaforic vorbind, poezia impropriu intitulată **Sonetul (sic) lui Ovid în drum spre Tomis**, ne informează asupra adevăratului scop al „exilului" lui Ovidiu și ne lasă a înțelege că cei doi mari poeți contemporani nu s-au plictisit împreună, amatori fiind de libații și getul Eminescu și romanul Ovidius (după oda ce i-a închinat-o Corneliu Moldovanu). Asta ne fixează asupra identității celui ce l-a inițiat pe Ovidiu în tainele idiomului geto-dacic.

Paralele stilistice nu pot lipsi în asemenea scrieri festive. Un George Duma ni-l prezintă pe „Ovid", romantic „învăluit în manta-i", dar scandînd „în versuri un epitaf de mort". Același dezminte categoric aversiunea relegatului față de locul pe care-l socotea capătul lumii, punîndu-l să declame :

„Frumoasă ești, o ! Tomis, a Scythiei
cunună !"

Alt semnatar, Titus Cergău, inventă, după moartea lui Ovidiu, gestul care n-a existat :

„Zadarnică grațiere trimise-apoi Cezarul..."

Nici August, care a murit înaintea lui Ovidiu, nici Tiberiu, succesorul, nu au revenit asupra condamnării.

Un Al. Ciobanu inovează și el, bucurîndu-se

„...c-avem falnică mîndrie,
Că te avem pe tine : Filosoful
ne-ntrecut !..."

Tot le lipsea romanilor un mare filosof, un Platon, un Aristotel. Grație lui Ciobanu, l-au căpătat în autorul **Ponticelor**.

Cîntîndu-i în strună gloriosului relegat, care a exagerat enorm asprimile climei tomitane, Virgil Teodorescu ni-l înf

atelier literar
poșta redacției

N. STANCIU : Se pronunță mai insistent, parcă, o amenințare retorică („Marea"), o anumită scădere a „substanței nobile", în piese altminteri interesante (încă) : „Floare in dinți", „Coresi", „Suris". Știrile despre dv. ilustrează o demnă formulă de existență intelectuală — cu condiția evitării „depunerii de mil" și a insidioaselor capcane ale auto-satisfacției și resemnării.

P. CERNAT : Mai spontane și îndrăznețe ca deobicei, cîteva reprezintă, pare-se, un pas înainte : „Oamenii scriu", „Rozătoare", „Nu".

I. ZAVERA : „Cuvîntul", „N-o să mă crezi", „Invocație", „Eterna baltă". Apoi : „Inexplicabil", „Demonii", „Balada veșnicei păduri".

TR. GRIGORE : O serie de pagini frumoase : „Pot spune", „Un semn de carte", „Excomunicat", „Cînd o veche", „Hypnos", „Poemul", „Iarna copacilor".

EM. GV. : Dintr-un plic rătăcit : „Unde sînt eu", „Firesc", „Cîți ani am", „Ieșiri în larg".

PUIULESCU OCT. : Ideea e bună, desigur, dar sînt atîtea idei care pot servi de pretext unei proze bune !... Problema e dacă dispuneți de înzestrările necesare pentru a duce la bun sfîrșit acest proiect. Or, în această privință lucrurile nu sînt, deocamdată, lămurite. În paginile trimise, nu se văd încă, în chip clar, concludent, semnele acelor înzestrări de care vorbeam. Scrierea unui roman pretinde, pe de altă parte, o experiență de viață mult mai mare decît aceea de care dispuneți ; de asemeni, o experiență intelectuală, un orizont de cultură mai bogat etc. Oricum, e cazul să vă încercați puterile în lucrări de mai mică întindere și, numai dacă treceți cu bine acest „examen", are rost să vă lansați în proiecte mai mari.

I. NEȘU : Proza dv., scrisă cu multă siguranță și îndeminare, vă arată înzestrat și pregătit pentru perspective din cele mai bune. Nu rămîne decît să vă luați cît mai în serios această consistentă șansă.

CRISTINA G. : E greu să ne facem o părere cît de cît întemeiată, din aceste pagini cam frugale și nu destul de concludente pe care ni le-ați trimis. Reveniți cu niște probe mai consistente (și mai puțin indescifrabile).

I. GRECU : Vă lăsați sedus de niște forme poetice străine, hieratice, ceremonioase, care nu prea convin sensibilității, spiritualității, tradițiilor noastre lirice. Cele mai multe pagini au, din această cauză, aerul unor traduceri, fără a avea, însă, și grația specifică a „modelelor", consistența, decantarea, concentrația lor extremă (care rezultă, între altele, dintr-o mitologie și o simbolistică rituală specifice, dintr-un univers de „cifruri" și repere istorice, religioase etc., în general intraductibile, fără echivalent și corespondențe). Desigur, această experiență pe care o parcurgeți cu atîta zel și pasiune vă va fi de folos, fără doar și poate, în perfecționarea mijloacelor și uneltelor atelierului dv. liric, dar adevăratul dv. drum nu e aici. Va trebui să-l căutați în continuare (poate chiar în orizontul primelor manuscrise pe care ni le-ați trimis cîndva — semnate cu un pseudonim — în care erați mai spontan, mai adevărat, mai personal). Dintre paginile trimise acum, mai aproape de acest țel ni s-au părut : „Departe de insomnie", „Frumos mai cîntă", „Binecuvîntat fie", „Oraș". „S-a așezat".

MIRCEA GHIȚĂ : Interesantă problemă ridicată în scrisoare. Dar n-are nici o legătură cu manuscrisul, care e, dealtfel, foarte slab, incilcit, confuz, pisălog.

Sorin Davițoiu, Denise A., Stoica Ștefana („Îmi este bine"), Trubadurul, Radu Narcisa : sînt unele semne ; merită să insistați.

Florica Savu, Nicolau Dumitru, Ion Călineanu, Mariana Bădără, Sandu Moldova, Ion Noi, I. Mriana-Tulcea, Pătrășescu M.R., Breban Viorel, Măruță Marin, Lacraf Tony, Valeriu Poiană, Bărgăuanu Ion : Încă nu se văd semne de talent.

Ion Manole, Dumitru Elena, Hirbu Ion, Carmen Voinescu, M. Sava-Bursuc, Ion Arion, Nicolae Ionescu, Mircea Godini, V. Dilimoț (ceva mai bine, în „Vise egale"), **Liana Chandin** (pe viitor, manuscrise mai citețe), **Cismaș Nicolae** (versuri și proză), **I. Galavan** (mai bine, în „Codrii noștri"), **Sara Melania-Irena, D. Cireșiuski** (ceva mai bine, în „Existență"), **Filan C. Const., Iuhoda Egon Eugenia, Tomescu Ioan, Marogel Ion, Pâna Victor, I. Vartolomei, Marian Ioanescu, Dumitrescu Mircea, Neagu Gh., Ghilezan Marius, Doru Trandafilon, Jianu Livia, Maria Ivașcu, Mihai Dorian :** Încercări de nivel modest.

Cora Codreanu, Victor Martin, Axar, M. Ciorasu (plicul cu „Drumul de cretă" etc.), **G.M. Bacovidor** (mai bine, în „Poarta sărutului", „Cîntec în fața dragostei", „Și cînt printre flori", „Pe o frunză de prun").

L.D. VOICULESCU : Nimic nou !

Geo Dumitrescu

N. B. Manuscrisele nu se restituie.

Timp și timp

Tocmai treceam pe lîngă
zidurile inocente ale unei cetăți antice
ploaia le spăla ochii
am venit să gîndesc, le-am spus
am venit să vă pun întrebări
despre iarbă și dragoste
tocmai treceam pe lîngă...
în spatele lor mileniile se zvîrcoleau
ca niște șerpi întăritați
eu dispărusem în gura mică
a unei clipe
exemplar al umanității, filfiit
albastru de zaruri

VALERIU PRUTEANU

Am prins un cal

Am prins un cal
jigărit
de coamă...
L-am ajutat să
se ridice în picioare
apoi ne-am privit :
eu număram coastele
el vedea în mine
speranțe
L-am luat de mînă ca
pe un bolnav
și l-am dus acasă –
o iarnă i-am purtat
de grijă
dar nu aflasem cine
îl aruncase morții l...
Mi-am zis n-are importanță –
bine că i-am ascuns
coastele în carne în loc
de pămînt,
și-n primăvară am arat
cu el o cîmpie –
mai tîrziu minca fin
se uita la mine
și la drum.

MARIN CIORANU

Nu !

Mai intîii : Eu sunt OM.
De aceea vă rog să mă iertați
că refuz această țigare
de marijuana ;
nu pot să mă cațăr pe iluzii ;
am mîinile tocite de cărămizi.
Dacă țineți morțiș să știți : nu mă încintă deloc
sateliții ca ciorile în jurul Planetei ;
ba chiar mă inspăimîntă.
Soldat de plumb nu sunt. Canibal nu sunt.
Nu mi-e foame – nu mănînc, mi-e foame – mănînc,
dar nu iau nimănui bucata de la gură.
Nu vă mai jucați
cu geografia și cu destinele
că doar nu suntem copii !
Am chef să mă scald în ocean
și nu pot de bărcuțele și avioanele
de hîrtie
de bani.

PETRICĂ CERNAT

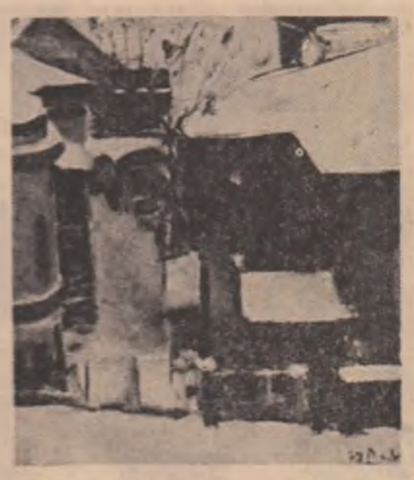

Corneliu Baba : „Peisaj", 1977

Balada fructului fantastic

Tot fluxul luminii sorbite dispare
în pulsu-i mirabil din flăcări și lut
cînd sfera și-o umple, de nimeni știut,
fantasticul fruct cît o lume de mare.

Cît crește, frunzarele verzi îi alină
durerile-adînci, între crengi îl ascund,
și numai cînd miezu-i deplin și rotund
se dăruie lumilor, greu de lumină.

Și nu e miracol ca fructu-n cădere
ce tulbură noaptea, înalt și senin.
Cum dus e-n vecie, doar lumile vin
sorbindu-i lumina de har și putere.

PETRE VLAD

Iarna copacilor

Te port în mine,
cum copacii,
iarna,
trăiesc
înăuntrul lor
neläsînd să li se vadă
nici frunzele,
măcar.

TRAIAN GRIGORE

În apărarea Pămîntului

Noi toți apărăm Pămîntul
să nu-l culeagă doar vîntul
în timp ce sămînța se risipește
de floare, de om, de pește,

în timp ce-și sapă soldatul
triunghiul de atac și pătratul,
iar pușca de soață îi ține
și-l sărută un mărăcine.

Cînd glonțu-i scurtează veacul,
decorăm pentru el copacul.

BORIS MARIAN

Coresi

Viața lumii era o carte nescrisă
o lumină înaltă
nepogorîtă-ntre semne.
Îngropate erau slovele ei în lacrima luminării
sub care iți cheltuiai bărbăția și somnul
căutînd fericite-nțelesuri
pe potriva înțelegerii noastre.
Ai ridicat o Carte,
treaptă cu treaptă,
ca pe o monastire.
Pe tine te-ai zidit într-însa.
Cu moaștele ei ne hrănim noi
și urmașii noștri.

Nici un Vavilon,
nici o piramidă
nu s-au zidit pentru începătorul Cărții,
pentru ostenitul născător de învățătură –
dar zodiile lui nepieritoare
noapte de noapte se rotesc sporite
în dulce cerul gurii românești.

NELU STANCIU

ECOURI LA ANCHETA NOASTRĂ „DE CE PUBLICAȚI RAR ?"

„Nu doar un număr de cărți, ci o anume carte"

De fapt, nu public rar. Am scris cîteva cărți — două au apărut, una iese de sub tipar în cîteva săptămîni, un volum de opt povestiri mai mult decît realiste ar fi urmat să intre în tipografie prin toamna lui '71, dar, din pricini pe care nici acum nu le înțeleg prea bine, n-a mai intrat. Întrebarea dumneavoastră mă neliniștește întrucîtva, mă îndeamnă să cred că merita să scot mai multe cărți și să fac mai puțină gazetărie. Gîndindu-mă însă că întrebarea aceasta putea să sune și altfel (de pildă : de ce naiba scrieți atîtea cărți și nu încercați să faceți măcar una de oarecare importanță ?) revin la idei mai așezate, revin la singura neliniște care îmi prieste, aceea de-a nu grăbi la cărți multe. M-am născut într-un cartier brăilean unde am învățat o groază de sentimente cumsecade, dar de literatură, la drept vorbind, nu m-am împiedicat decît apoi, printre străini. Am strîns, precum mulți tineri din țară, mai multe meserii și cărți, din meserii s-a întîmplat să devin scriitor, din cărți am făcut o bibliotecă mare, de cîteva mii de tomuri. Treptat mi-am dat seama că jumătate din biblioteca mea nu prea merita să fie citită, așa că am risipit-o. În jumătatea păstrată se găsesc destul de multe scrieri cu referire la artele plastice și o sumă de romane și culegeri de nuvele și povestiri. De pildă, toată opera lui Cehov. Pe urmă Thomas Mann, Dostoievski, Hasek, Caragiale, niște prozatori ruși și americani contemporani, vreo cîteva exemple bune de scris românesc (**Princepele** lui Eugen Barbu, **Moromeții** lui Preda, **Dicționarele** lui Mircea Horia Simionescu, unele povestiri cam prea devreme uitate ale lui Bakonsky).

În 1968 am debutat cu o cărticică de „Povestiri diferite", un an bun pentru toată proza română. Puteai îndrăzni la un studiu de tipul „Romanele anului 1968 și etc., etc. ...". Am încheiat facultatea tocmai cu un astfel de studiu. Cred și acum că volumele publicate atunci de Fănuș Neagu, Nicolae Breban, Mircea Ciobanu stau drept în orice bibliotecă. M-am întrebat unde să pun în raft cărticica aceea cu povestiri cît se poate de diferite. Pînă la urmă i-am găsit un loc. Nu era chiar locul pe care l-am voit scriind proză și din cauza asta mi-am propus să cuget bine înainte de a publica următoarea carte. Problema ar fi următoarea : oare cartea pe care intenționez să o scriu merită ea să fie scrisă ? Nu e o problemă confortabilă. Tot uitîndu-te la frumoasele cărți care ți-au marcat simțirea și verbul se poate întîmpla să pățești dorul de-a nu mai pune mîna pe pix și pe mașina de scris.

Ar mai fi o problemă : fac ziaristică de cîțiva ani și de vreo trei ani la revista „Flacăra". Redactarea feluritelor articole, de care are trebuință publicația, nu e întotdeauna o plăcere. Hoinăreala prin țară și prin toate cele — documentarea, cum se zice pre limba celor care doar atîta țintesc, să se documenteze, să-nghesuie viața în documente și documentele în viață — e întotdeauna o mare plăcere. Traiul acesta, cu grijile mari, dar mai ales cu cele mărunte ale lumii, te obligă să faci mai puțin caz de literatura ta. Nu spun că vrei mai puțin să scrii cărți bune, dar ți-e mult mai mută rușine de cărțile proaste pe care ai fi putut să le scrii repezindu-te la hîrtia albă. Citeam anii trecuți într-o statistică UNESCO o știre teribilă ; pe planeta noastră se tipăresc anual cam 10.000 de romane. Hotărîndu-mă la un ritm „profesionist" — de un roman pe an — ar fi însemnat să îmbunătățesc statistica — lucru care, la urma urmei, e mai mult contabilitate decît artă și nu știu dacă aș fi fost mai mîndru de mine. Nu vreau să se înțeleagă prin mîndrie starea confuză pe care o încearcă tot omul cînd își vede numele pe-o copertă. (Cum se știe, există autori care se simt mai bine în anonimat și pentru asta își zic în două feluri). Chestiunea este dacă mai spre sfîrșit, cînd treburile vieții tale sînt de-acum clare, poți să gîndești cu toată seriozitatea că ai umblat pe un drum sănătos, însoțit de gîndul bun al unor zeci ori sute de mii de oameni. Cunosc scriitori care spre bătrînețe preferă să vorbească mai degrabă de cărțile pe care le vor scrie decît despre cele publicate. Puteți fi siguri că nu din cochetărie procedează ei astfel. Citind unele fișe din **Dicționarul** lui Marian Popa m-am gîndit că trebuie să existe prozatori care doresc pur și simplu să nu li se mai amintească tot ce-au publicat.

De ce public atît de rar ? Firește că nu public rar. Am în față o anume idee de carte și încerc s-o realizez. Nu un număr de cărți, ci o carte. Ea ar putea să încapă în mai multe volume, în aparență mereu altele, dar n-are cum să fie mai mult decît una singură. „Noiembrie viteză" avea șanse bune să atragă atenția asupra unui autor care publică rar, dacă autorul avea ceva mai multă simpatie pentru — să-i zicem — viața literară, dacă era ceva mai dotat pentru acest fel de viață. Știm doar că soarta mai trebuie uneori și ajutată. De regretat, totuși, n-am să regret niciodată nici forma, nici conținutul, nici începutul, nici cuprinsul, nici încheierea acestui „Noiembrie viteză" fiindcă nu-mi amintesc să-l fi lucrat altcumva decît am vrut s-o fac.

Așteptările obișnuiesc curse de control în așteptarea marilor concursuri. Scriu reportaje, interviuri, articole economice, anchete sociale, scriu săptămînal comentarii la tot felul de întîmplări, am scris o carte despre graficianul olandez M. C. Escher, scriu cu pasiune critica momentului în artele plastice românești, scriu, scriu, scriu și tot scriind se alege din romanul pe care tocmai îl scriu, construcția celui pe care-l voi începe curînd. Scrisul zilnic la gazetă e cursa mea de control. Cred că e o treabă folositoare, cred că jurnalistica e o unealtă foarte bună pentru un prozator, că e unealta care formează mîna. O și deformează, bineînțeles, dar stă în putința fiecăruia să schimbe la vreme, să pună în lucrare strînsura lui Toma necredinciosul.

Tudor Octavian

Corneliu Baba : „Concetățenii", 1974

Pentru concursul de poezie „ȘOIMILOR, PATRIA-N VERS"

Consiliul național al femeilor (prin revista „Femeia"), în colaborare cu Ministerul educației și învățămîntului, Consiliul Culturii și Educației Socialiste, Uniunea scriitorilor, organizația Șoimii patriei, inițiază un concurs de creație poetică dăruită celor mai mici fii ai patriei. Concursul, care se înscrie în cadrul celei de a doua ediții a festivalului „Cîntarea României", invită pe toți creatorii, profesioniști sau amatori, să-și pună talentul în slujba alcătuirii unui fond bogat și specific de poezii, în măsură să ajungă la sensibilitatea și capacitatea de înțelegere a copiilor de vîrstă preșcolară, a șoimilor patriei.

Poeziile, pe care concursul dorește să le poată selecta și oferi instituțiilor de educație preșcolară, urmăresc să contribuie la modelarea sufletească și educarea copiilor noștri în spiritul unei profunde iubiri pentru pămîntul și oamenii patriei, pentru istoria eroică a neamului, consacrată libertății naționale și dreptății sociale, pentru realitățile vieții noastre socialiste, pentru făuritorul acestei vieți — Partidul Comunist Român, pentru cel mai iubit fiu al poporului român, secretarul general al partidului, președintele Republicii Socialiste România, tovarășul Nicolae Ceaușescu.

Lucrările vor fi trimise pînă la data de 31 martie 1978, la redacția revistei „Femeia" (Piața Scînteii nr. 1, căsuța poștală 4136, București), cu mențiunea Pentru concursul „Șoimilor, patria-n vers".

Pentru a răsplăti cele mai valoroase creații poetice originale, revista „Femeia" va cordа 3 premii și 10 mențiuni. Se mai acordă premii speciale din partea Ministerului educației și învățămîntului a organizației Șoimii patriei și a Uniunii scriitorilor.

Lucrările premiate, ca și o parte din cele prezentate în concurs și considerate ca publicabile, vor fi tipărite într-o culegere care va fi difuzată în instituțiile de educație preșcolară, în școli generale, precum și prin librării.

Craiul munților

Urmare din pag. 1

Napoca, în seara zilei de 7 ianuarie. Revoluția și tumultul propriu-zis nu le-am întîlnit decît într-un mod estompat-evocator ; poporul nu se vedea nicăieri, dar se simțea pretutindeni ; o știre te lăsa să-ți imaginezi o armată mărșăluind și o ceată de oameni opunîndu-i-se cu duritatea stîncilor veșnice. Și parcă vedeam aievea ce pace neliniștită trebuie să se fi instăpînit după sunetele prelungi ale tulnicelor la sfîrșitul fiecărei bătălii. Cîțiva oameni dăruiți revoluției par mai atașați lui Avram Iancu decît familiilor lor, încît îți vine să crezi că ei sînt mîinile și ochii și gîndurile Iancului. Marele tribun meditează și ordonă lucid, ferm, dar și generos, autoritatea lui are aura inconțestabilă a celor urmați cu tot sufletul și pornirea unui popor dornic să se descătușeze dintr-o asuprire multiseculară. El vorbește și acționează de pe piedestalul celui ce se identifică cu destinul poporului său însetat de libertate. Eroul și luptătorii care-i stau alături nu încetează să spere într-o împăcare dreaptă cu revoluționarii lui Kossuth, fapt care, din păcate, n-a putut avea loc. De acolo tristețea eroului. În munții eroici sosește celălalt mare revoluționar Bălcescu, sperînd în reușita aceleiași împăcări. Întîlnirea, prietenia și despărțirea lor sînt emoționante. Destinul tragic al lui Avram Iancu este pecetluit de trădarea imperială față de revoluția română. Astfel, cele două revoluții, română și maghiară, au sfîrșit sub forța apăsătoare a două tronuri imperiale inspăimîntate de valul revoluționar ce cuprinsese Europa.

Spectacolul realizat de Naționalul clujean cu poemul dramatic **Avram Iancu**, de Mircea Micu, este unul de excepție, prin atmosfera liric-evocatoare. Regia și scenografia spectacolului au concurat în bună măsură la reușita scenică a poemului. Cum am spus și în altă parte, comandamentul revoluției române e atent direct în cosmos, iar finalul în care eroul e înconjurat de umbrele tovarășilor săi de luptă, căzuți este demn să fie semnat de marii autori și regizori. Cel mai emoționant fapt din spectacolul clujean este sfîrșitul care-l găsește pe erou în picioare, contopit cu bradul vinjos, adînc ancorat în muntele măreț și veșnic.

Personajul și determinările sale sociale

Urmare din pag. 1

lizează caracteristicile principale ale naturii umane, personajul literar dramatic cere o construcție psihologică și comportamentală motivată, o evoluție în deplină consonanță cu fabulația mimată în care se află implicat.

Sigur că ne face plăcere să susținem un punct de vedere pe care să-l argumentăm cu referiri de valoare durabilă, cu nume de eroi nemuritori. Acum, însă, credem că este mai necesar să ne întrebăm cum trebuie să arate personajul dramatic în relație cu problemele complicate ale omului contemporan. Fiecare generație de creatori și-a pus problema personajului reprezentativ pentru epoca respectivă. Acum este rîndul nostru să ne întrebăm (fie vorba între noi dar sînt foarte mulți comentatori ai fenomenului teatral care „pledează" pentru un erou pozitiv nearticulat cu viața pe care o trăim).

Există în o societate în care se produc mari transformări, modelarea omului nou înscriindu-se ca obiectiv primordial al politicii partidului și statului nostru. Dar această luptă cu noi înșine, cu semenii noștri, are loc într-un secol în care civilizația se află la răscruce și provoacă modificări fundamentale în structura muncii și ritmurile vieții, iar șocul viitorului influențează dimensiunea psihologică, stressul decizional fiind o realitate cu care ne confruntăm.

Construim o societate nouă cu încredere și devotament, conștienți că aceasta este calea spre fericire, spre viitorul de aur al omenirii, comunismul. Necesitatea înțeleasă este o tezâ filozofică la care aderăm, dar și un principiu de viață pe care-l practicăm. Învățăm să trăim altfel, convinși, în cele din urmă, că „fericirea personală nu se poate realiza încălcînd dreptul la fericire al altora, ci numai în cadrul fericirii generale a colectivității".

Socialismul se construiește de către oameni, pentru oameni. Ritmurile vieții pun stăpînire pe existența noastră, dar firea omenească rămîne aceeași. Individualități obișnuite sau personalități accentuate, firea omenească se manifestă demonstrativ sau nestăpînită, distimică sau labilă, exaltată sau emotivă, introvertită sau extrovertită. Societatea în care trăim îl ajută pe om să se cunoască pe sine și-l influențează să se construiască după un model uman exemplar, **comunistul de omenie.** Omul nou către care aspirăm este o ființă reală. Omul acesta există puternic integrat social, creator de valori autentice,cu o bogată viață spirituală, conștiință înaintată. Este o personalitate puternică ce se afirmă multilateral în sfera creației materiale, sociale și spirituale.

Devenirea umană, această dialectică în existență trebuie să țină seama de firea omenească, de trăsăturile de caracter ale fiecărei individualități, mai ales că modelăm o societate în care demnitatea omului este mai presus de orice.

„Trebuie să existe deplină claritate — spunea tovarășul Nicolae Ceaușescu, secretarul general al partidului nostru, la Congresul educației politice și al culturii socialiste — nu ne propunem și nu ne putem propune uniformizarea omului. Aceasta ar fi o absurditate, un nonsens. Noi acționăm pentru formarea unui om de omenie, cu o pregătire multilaterală, a unui comunist de omenie. Urmărim crearea condițiilor celor mai propice ca omul să se poată manifesta plenar în toate domeniile vieții sociale, fiecare cu capacitățile, personalitatea și felul său de a fi, în spiritul comun întregii societăți, al dragostei de dreptate și adevăr, al curajului și cinstei, al simplității, al hotărîrii de a lucra împreună cu semenii săi pentru fericirea proprie, pentru fericirea întregii societăți".

Personajului dramatic nu-i poate fi străină toată această problematică umană complexă, înscrisă într-un document politic ce călăuzește activitatea noastră de creație prezentă și viitoare.

Determinările sociale ale personajului dramatic n-au fost, nu sînt și nu vor putea fi eludate niciodată, deoarece această simbioză este motivația principală în „judecata asupra unor relații umane" cum este considerată piesa de teatru. Problema se pune, cred, în ce măsură dramaturgia contemporană românească răspunde noilor determinări sociale, unor imperative cum ar fi : nevoia integrării conștiinței individului într-un întreg, participarea la activitatea productivă ca proprietar, producător și beneficiar, ipostaze care modifică relația individului cu societatea, mai ales că acesta încă poartă cu sine crusta de prejudecăți de care se va despovăra anevoios. Inerția și conservatorismul se confruntă cu inteligența și luciditatea, cu spiritul revoluționar. Un conflict cu mentalitățile retrograde va continua să fie evident în societatea noastră.

Am scris piese de teatru cu eroi-muncitori, țărani și intelectuali. „Trecere prin veranda verde", „Seara în fața cerului", „Drumul spre Everest", „După echinox...", s-au bucurat de succes. Cu toate că au fost transmise, apoi, la radio și televiziune, ele au continuat să se joace pe scenele teatrelor profesioniste și de amatori. Spre exemplu, „Drumul spre Everest" continuă să se afle pe afișul Teatrului „V. I. Popa" din Birlad, de trei stagiuni, cu toate că piesa a fost transmisă și la televiziune. Aceste confruntări cu publicul m-au făcut să înțeleg că aderența acestuia devine concludentă numai atunci cînd reușești să propui o problematică în consens cu realitatea pe care o trăiesc spectatorii. „Seara în fața cerului" place artiștilor amatori, tocmai pentru că ea combate o mentalitate încă vizibilă în spațiul moral al unor familii de țărani. Din cîte știu piesa este mult jucată în Transilvania și a ocupat locuri fruntașe la festivalurile de teatru sătesc. Mărturisesc toate acestea, nu pentru a mă autoelogia, ci pentru a recunoaște sincer că această confruntare cu publicul m-a învățat să înțeleg că piesa de teatru există dintr-o necesitate umană specifică, avînd o funcție socială, politică și estetică. Recent, am terminat piesa „Casa noastră", o dramă din actualitatea satului cu țărani cooperatori, cu navetiști, cu fii desrădăcinați care au uitat de părinți și rude, cu intelectuali implicați în viața comunei care trăiește transformări morale și sociale. Cred că am surprins un fenomen cu date conflictuale reale, verosimile, cu mentalități uzate dar și cu atitudini înaintate, cu eroi dominați de încredere și de... nefericire.

Pe masa de lucru se află o piesă despre oamenii care luptă cu zăcămîntul pentru a recupera rezervele de țiței, dar și pe cele de încredere și omenie. Se confruntă iluzii și prejudecăți, spiritul revoluționar cu mediocritatea, lupta eroului cu sine, cu incompetența, cu lamentările unui director „interimar" de profesie.

Trăim într-o realitate bogată în evenimente și eroi, făurirea omului nou, conștient și devotat fiind principala determinare socială a personajului dramatic din piesa contemporană românească.

SPORT

Un eșec dureros, dar numai o bătălie pierdută

● O echipă nouă care reunea, după cum ni s-a spus, trei generații de handbaliști („vechea" în frunte cu Penu, „mijlocia" lui Birtalan și „noua" a lui Durău) nu mai are, la ora la care scriem aceste rînduri, nici o șansă la medaliile Campionatului mondial de handbal și șanse minime de a se califica direct în turneul olimpic de la Moscova. După ce ani în șir ne-am obișnuit atît de mult cu titlurile supreme cîștigate de handbaliștii noștri, încît medaliile de argint sau de bronz nu mai aveau o prea mare strălucire pentru noi, iată că în aceste zile trebuie să acceptăm o altă situație. De la început însă ținem să subliniem că, deși afectați, nici nu ne gîndim să „desființăm" această echipă nouă, mai ales că scorurile la care au pierdut în fața unor echipe de certă valoare nici nu ne îndreptățesc la asta, iar înfrîngerile s-ar putea spune, se datoresc și unei lipse de șanse de data aceasta. Barele și ratările loviturilor de la 7 m în întîlnirile cu reprezentativele R.D.G.-ului și (mai ales) Iugoslaviei, primirea unui gol decisiv în ultima secundă a unui meci, pierderea avantajului în finalurile meciurilor, cît și deciziile discutabile ale unor arbitri au contribuit, după părerea noastră, substanțial, la eșecul reprezentativei noastre în cursa sa spre podium. Dacă mai adăugăm la acestea și mobilizarea extraordinară a adversarilor noștri pentru a-și trece în palmares victorii împotriva campioanei mondiale, cît și dorința de surpriză a publicului danez (o surpriză care îi favoriza propria sa reprezentantă) avem în față, obiectiv, situația exactă a reprezentativei noastre de handbal în această ediție atît de disputată a Campionatului mondial. Desigur, pierderea supremației, după aproape 17 ani, este dureroasă, însă durerea n-ar trebui să orbească pe nimeni în așa fel încît să uite peste noapte că, spre deosebire de alte sporturi, handbalul ne-a adus mari satisfacții și, sperăm, ne va mai aduce încă multe altele. Echipa de astăzi nu este o echipă în declin, ci o echipă în formare, care caută omogenizarea unor valori individuale incontestabile. Este o echipă care urmează echipei de aur care și-a încheiat ciclul victoriilor la Montreal cu medalia de argint a Olimpiadei. Tinerii care au fost incluși în lot de-atunci încoace sînt la fel de talentați ca și predecesorii lor (amintiți-vă numai golul din ultimele secunde al lui Durău în meciul cu Ungaria), însă încă lipsiți de maturitatea și coeziunea care le asigurau acelora victoria. Văzîndu-i cum au jucat în anumite perioade ale partidelor de-acum, ne exprimăm convingerea că pînă la Olimpiada de la Moscova, unde se vor califica totuși, credem noi, vor atinge cotele maturității și valorii de concurs care le vor da dreptul de a urca pe podium. S-ar putea, poate, face unele obiecții antrenorilor reprezentativei care au renunțat, după părerea noastră, prea ușor la un Gațu, sau la un Adrian Cosma și la alți jucători de valoare care ar fi știut poate să mențină un rezultat favorabil în momentele cheie ale meciurilor. Le-am putea reproșa și că nu au insistat pentru depistarea unor jucători apți să acopere posturile cheie ale echipei (vezi cazul conducătorului de joc Voina care a jucat din „necesitate" după o lungă perioadă de inactivitate), după cum nu înțelegem nici absența din formație a unor realizatori ai loviturilor de la 7 m. (ah, dacă s-ar fi marcat numai jumătate din ele, am fi fost astăzi pe cu totul alt loc !). S-ar mai putea vorbi de indicațiile tehnico-tactice în „suspens"-urile meciurilor care ne-au îmbolnăvit pe toți sau de ușurința cu care au fost ignorate „alarmele" din meciurile de pregătire, în virtutea unei mai vechi prejudecăți că echipa își va reveni de la sine prin simpla mobilizare de concurs. Lăsăm toate acestea însă pe seama celor competenți și în drept. În ceea ce ne privește, nu ne rămîne decît să fim în aceste clipe, care urmează unei bătălii pierdute, alături de tinerii noștri handbaliști, așteptînd de la ei o revanșă strălucită.

Discobol

Un om — erou

pentru eroica istorie a României contemporane

Poporul e mîndru de președintele său

Între dealurile din podișul Cotmanei ca pe un fund de cazan se deșiră ca firul dintr-un mosor cu ață viitorul oraș Scornicești. Casele, deoparte și de alta a drumului parcă vin de-a dreptul din adîncul istoriei patinate de timp, patinate de amintirile oamenilor, de legendele cu mari și viteji voievozi care au poposit cîndva pe aici. Cercetînd unele documente ale celor 14 sate ce formează actuala comună, îți apar în fața ochilor acte întărite cu peceți domnești care atestă vechimea acestor așezări încă de pe timpul lui Radu cel Mare și al lui Neagoe Basarab.

Țăranii, săraci lipiți-pămîntului, care au trudit din greu pe mosiile cu pămînt podzolic, deci neprielnic agriculturii, cu mîinile lor aspre și bătătorite de muncă, în picătura de timp liber îngăduită de stăpîni, au ridicat, muncind cu iscusință, aceste case. Da, satul vechi este construit de oamenii a căror viață amară a fost o luptă dîrză cu zgîrcenia pămîntului, cu asuprirea boierului și cu asprimea birurilor pe care numai sărăcimea trebuia să le suporte, sărăcimea care, ajungîndu-i cuțitul foamei pînă în inimă, răbufnea în revolte înăbușite sîngeros de stăpînire.

Nu e întîmplător faptul că tocmai în acest sat cu oameni oțeliți în lupta împotriva sărăciei și a crudei orînduiri impusă sătenilor de statul moșierilor s-a născut revoluționarul dîrz și hotărît care încă din fragedă tinerețe, de la 15 ani, a ridicat în mijlocul celor obidiți steagul Partidului Comunist, partid înzestrat cu cea mai înaintată ideologie, steagul tuturor speranțelor celor obidiți, steagul înfăptuirilor de mai tîrziu — din zilele noastre.

Cine ar fi îndrăznit pe atunci, pe vremea stăpînirii burghezo-moșierești, să viseze doar că satul acesta, Scornicești, cu oameni săraci lipiți-pămîntului într-o bună zi va deveni un oraș agroindustrial, cu vile frumoase construite la fel de confortabil ca într-un mare oraș, cu fabrici, cu sere prevăzute cu instalații moderne, cu recolte de grîu și de porumb care să bată recordul pe țară?

Totuși a existat cineva aici care încă de copil a cutezat să vîseze cu ochii deschiși că pămîntul acesta neprielnic agriculturii va trebui să se supună voinței omului ce îl muncește, că omul, cu inteligența lui, va trebui să găsească o posibilitate, de a-l transforma dintr-un pămînt arid într-un pămînt roditor. Și copilul acela a visat cu ochii deschiși, povestind și altora ce visa, și a muncit la un loc cu virstnicii, și s-a impus acestora căutînd mereu să-i ajute printr-o mai bună organizare a muncii, iar virstnicii după un timp au început să-l asculte și îl priveau ca pe un înțelept, nu ca pe un copil.

— Măi, Andruța, băiatul acesta al tău, Nicolae, o să ajungă om mare! Nu vezi cîtă pricepere are în toate? Parcă ar fi un învățat...

Și, încrezător în viitor, copilul a plecat în lume să se instruiască.

Au trecut aproape 50 de ani de atunci! Ani de cunoaștere profundă a sufletului omenesc, de pregătire teoretică, revoluționară, de însușire a celei mai înaintate filozofii, filozofia marxist-leninistă, ani de luptă înflăcărată în mijlocul clasei muncitoare, de îndrumare a clasei din mijlocul căreia s-a ridicat și care apoi l-a înălțat în fruntea ei alegîndu-l secretar general al partidului.

Țara astăzi e mîndră de alesul ei, de omul înțelept care a transformat-o dintr-o țară agrară înapoiată într-o țară cu o agricultură dezvoltată, într-o țară industrializată. Iar Scornicești, satul în care a văzut lumina zilei, — sat pe care l-a vizitat din nou, la numai cîteva ceasuri de la emoționanta sărbătorire pe care i-a făcut-o țara și lumea întreagă — astăzi, sub directa îndrumare a lui, a secretarului general al partidului, a președintelui Nicolae Ceaușescu: se pregătește să îmbrace haina unui frumos oraș agroindustrial și odată cu el, nenumărate sate de pe întreg cuprinsul țării.

Acum președintele Nicolae Ceaușescu a împlinit 6 decenii de viață, dar munca neobosită pentru binele poporului socialist din patria noastră îi dăruie o tinerețe nouă și tot mai multă putere de muncă! Îi doresc și eu, ca toată țara, mulți, mulți ani de sănătate și de fericire ca să așeze cît mai trainică și mai sănătoasă temelia societății comuniste în România — temelia pe care își va înălța cetatea mileniul următor.

Constantin Nisipeanu

Marea lecție

Evenimentul care a prilejuit scrierea acestor rînduri este profund sărbătoresc dar nu exclude formularea citorva gînduri legate de transformările și îmbogățirile din ultimii ani. Cu atît mai mult, cu cît în edificarea realităților sociale de la noi rolul hotărîtor l-a avut secretarul

„Omagiu tovarășului Nicolae Ceaușescu" — tapiserie de Teodora Moisescu Stendl

general al partidului nostru, politica culturală continuatoare de tradiții revoluționare și progresiste elaborată pe baza indicațiilor sale.

Grea a fost moștenirea cu care am început revoluția culturală după eliberare. În numeroase județe numărul știutorilor de carte nu atingea procentul de 50 la sută din populație (în județul Gorj abia 29,3 la sută, în Mehedinți 29,3 la sută, în Maramureș 31,4 la sută din femei știau să scrie și să citească).

Primul Congres al educației politice și al culturii socialiste n-a fost doar bilanțul rezultatelor și succeselor obținute, ci și enunțarea unui program cultural complex cu un conținut bogat, mobilizator al milioanelor de oameni. În expunerea secretarului general al partidului nostru prezentată la Congres mi-au atras atenția două date: **„În prezent avem 31 000 biblioteci cu circa 140 milioane volume"**. Tot atunci, tovarășul Ceaușescu a mai accentuat: **„O importantă latură a muncii de educație, a dezvoltării culturii noastre noi, socialiste, o constituie răspîndirea cărții politice, științifice și literare, organizarea unitară a bibliotecilor din cadrul așezămintelor de cultură și al școlilor, comunelor și orașelor"**. Am primit cu bucurie aceste rînduri care oglindeau profunda politică culturală a partidului.

Cele două date amintite mai sus mi s-au fixat în minte, m-au preocupat și m-au condus spre formularea unor întrebări: De unde am ajuns aici? Ce se află dincolo de aceste date?

Primele răspunsuri mi le-au furnizat datele cifrice laconice din Anuarul statistic: în 1938 era luat în evidență un total de numai 3 100 biblioteci publice cu 1 132 000 volume... în 1949 sistemul nostru de biblioteci (incluzînd și rețeaua de biblioteci publice) dispunea deja de 14 544 000, în 1960 de 68 233 000, iar la sfîrșitul lui 1976 de 144 575 000 volume! Sînt date deosebit de grăitoare!

Secretarul general al partidului a atras atenția asupra unui domeniu esențial al muncii educative, de îmbogățire a universului spiritual al oamenilor. Dar răspîndirea cărții, munca bibliotecilor, lărgirea mișcării pentru atragerea cititorilor sînt probleme care nu privesc numai instituțiile culturale. Și noi scriitorii ar trebui să fim mai îndeaproape interesați de activitatea lor! Căci sfera angajării nu poate fi redusă în mod strict numai la atelierul de creație. Biblioteca, munca de formare a cititorilor desfășurată acolo, popularizarea științei și literaturii ne pot intensifica eficacitatea scrierilor, pot facilita drumul cărților noastre spre cititor. Pe lîngă aceasta, urmărirea cu atenție a drumului cărții, primirea ei, cunoașterea muncii de bibliotecă ne oferă posibilitatea să ne implicăm în realitate, să obținem și să zugrăvim tabloul autentic al acesteia. Pentru că transformarea realității se desfășoară și prin bibliotecă. Nu întîmplător ele sînt numite ateliere spirituale ale revoluției.

Activitatea multilaterală, neobosită a președintelui Republicii este un exemplu și în acest sens. La angajarea sa, angajare puternic reliefată de manifestările aniversare, avem datoria morală să răspundem printr-o angajare partinică în munca scriitoricească și printr-o implicare activă în treburile obștești.

Balogh Iozsef

Creația omului pentru om

Fac parte prin trăire și scris din generația care s-a rostit în ultimul deceniu. Poeții intrau în orașul sufletului de sus prin toate porțile imaginare și-i ciopleau porți pe măsura lor. Din cărțile fiecăruia izvora sinceritate; ea se rostogolea abrupt ca apele de munte, se învălmășea în metafore ca să se limpezească în vis ori lua expresia lamei de cuțit. Modalități noi în limbaj, formule insolite în structură. Fiecare era hotărît să-și construiască o lume a lui și o lume care să respire în și din viața noastră. Erau anii cînd își semnau primele cărți Ileana Mălăncioiu, Gheorghe Pituț, Gheorghe Istrate, Ioanid Romanescu, Mihai Ursachi, Ion Cocora, Cezar Ivănescu, Marius Robescu, Florica Mitroi, Gheorghe Anca, Dan Laurențiu, Nicolae Ioana, Virgil Mazilescu, George Alboiu.

Frumoși ca statuile și vii ca focul ajutat de vînt întrau tinerii poeți: în arena metaforei, despovărați de prejudecăți și canoane, despovărați de adevăruri prestabilite, preocupați de viața cuvîntului, de cum și ce exprimăm. Ei veneau după Nichita Stănescu, Cezar Baltag și Ioan Alexandru să sporească fețele poeziei și astăzi, după un deceniu, am sentimentul că eforturile fiecăruia nu au fost zadarnice.

Sînt dintre cei veniți atunci cu dorul de a aduce cu mine cerul din graiul părinților mei, pentru că la mine acasă, sub coasta Pietrosului, în fiecare suflet plînge un deal de durere și cîntă o vale de bucurie. Ei și-au purtat prin secole casele pe umeri și au sfredelit cerul cu turle înveșmîntate în mîini și rugă, așezîndu-și brațele porți întru demnitatea urmașilor. Nu știu în ce măsură am reușit să scriu fereastra lumii mele în cele șase cărți de poezie publicate pînă acum, las pe alții să judece. Dar știu că intram în oraș entuziast, cu suflet de duminică, autodăruindu-mi primul exemplar din **Tăceri neprimite**. Și mai știu că atunci mi s-a întipărit pentru totdeauna în minte nobila chemare adresată scriitorilor de către Președintele Țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, în dialogul cu oamenii de artă și literatură. Îmi ardeau ochii de bucurie și inima începuse să cînte. Ne invita atunci la curaj în reflectarea vieții noastre socialiste „cu luminile și umbrele ei", ne invita la uneltele scrisului, la toate modalitățile estetice de exprimare.

Acea chemare — reafirmată cu mai multe prilejuri în acest deceniu —, acea chemare care a dobîndit pentru mine noi și adînci semnificații în aceste zile aniversare, cînd atît de luminos secretarul general al partidului s-a adresat poporului său, era o dovadă de înțelegere și de încredere în același timp acordate scriitorului pentru a-și vedea de rostul înaltei sale meniri. În același sens, conducerea superioară de partid, la sugestia secretarului general, tovarășul Nicolae Ceaușescu, hotărîrea desființarea cenzurii. Era o nouă încredere pentru oamenii scrisului.

„Să gîndim cu capetele noastre", — spunea cu doisprezece ani în urmă — între cei alături de care a copilărit, la Scornicești, Președintele Țării. Iată un mesaj al cărui adevăr pentru scriitor devine profesiune de credință; el înseamnă responsabilitate și, concomitent, libertate de acțiune.

Să gîndim cu capetele noastre implică zidirea și re-zidirea României de azi, forța creatoare a neamului, forța și frumusețea ideilor noi, a metaforelor din laboratoare, dar și a imaginii construite prin jarul cuvîntului artistic. Pentru că poezia este o stare de grație a gîndului.

„Să gîndim cu capetele noastre" — este o sinteză a înțelepciunii poporului, a hotăririi lui. Pentru că ochii deschiși și capul limpede aduc ziua și ziua înseamnă creația omului pentru om și averea țării, a noastră, numai prin zile bine gîndite sporește.

Statornic în idei și hotărît în acțiune Președintele Țării, tovarășul Nicolae Ceaușescu, ne-a îndemnat și ne îndeamnă la uneltele scrisului „să gîndim cu capetele noastre", sincer și cu curaj, adevărul artistic al vieții noastre, socialiste. Îi privesc lumina din văz și aleg aur din cuvintele sale. Aurul acesta îmi dă încredere pe drumul ce m-a ales — scrisul. Și scrisul este viață.

Ion Iuga

Partidul, Ceaușescu, țara

Slăvindu-te, slăvesc înaltă slovă,
Străluminîndu-mi datină și ginți
Slăvesc această țară-scut și leagăn
Și drum nepieritor, de biruințî.

Slăvindu-te, părinții mi-i slăvesc
Patria-mamă, ceasul aurorii,
Drapelul fluturînd pe zare, sacru
Înnobilat de steme și victorii.

Niciunde nu-i mai plin de roade, rodul
Nici anotimp mai limpede în ram.
PARTIDUL, CEAUȘESCU, ȚARA
Sînt osie de foc acestui neam.

Titus Andronic

Pentru un climat de încredere

Democratizarea vieții internaționale presupune eliberarea de pretexte și renunțarea la pretenții hegemonice. Fiecare popor are un cuvînt de spus în această problemă, și el trebuie spus. Lumea are nevoie de pace, de prosperitate, de progres. Are nevoie de un climat de încredere, de bunăvoință reciprocă, de punerea în discuție a ceea ce apropie popoarele și nu a ceea ce le dezbină. Căci, dacă diferendele nu pot fi curmate de la sine, diversitatea de opinii nu face decît să limpezească pozițiile și să netezească drumul spre ceea ce unește lumea. România și-a cîștigat în ultimii ani un neîndoielnic prestigiu prin politica ei de destindere, prin promovarea respectului, întrajutorării, al avantajului reciproc în relațiile bi și multilaterale. Nu întîmplător se vorbește despre țara noastră în termeni elogioși. Și atunci cînd se vorbește despre România, în mod firesc se vorbește despre președintele Nicolae Ceaușescu. Socotit drept factor de prim rang în stabilirea unui climat de înaltă etică internațională, președintele României este o personalitate politică remarcabilă. Cunoașterea, înțelepciunea, consecvența constituie trăsături specifice asupra cărora se răsfrînge respectul nostru deplin. La Organizația Națiunilor Unite, în alte foruri unde se dezbat chestiuni grave ale lumii contemporane prezența României este activă, responsabilă, morală. Prezența aceasta poartă pecetea responsabilităților înalte asumate conștient, curajos, de șeful statului nostru. Evoluția unor evenimente internaționale importante a demonstrat, în chip convingător, justețea politicii externe românești. Neobosit și inteligent politician, preocupat de problemele fundamentale ale contemporaneității, președintele Nicolae Ceaușescu și-a dobîndit un merit de onoare, acela de a fi un om al păcii, al prieteniei, al încrederii în triumful ideilor nobile ce trebuie să caracterizeze acest sfîrșit de veac. Calități relevate atît de pregnant în mesajele de felicitare primite de pe toate meridianele, în înaltele distincții conferite în aceste zile, în prețuirea și omagiul pe care umanitatea i le-a adresat la luminoasa sa aniversare.

Viorel Știrbu

Viață, revoluție, bucurii

Am auzit deseori întrebarea: „De unde și cum cunoaște tovarășul Ceaușescu toate acestea?" Răspunsul, într-o răsuflare, este: „Pentru că vrea să le cunoască!"

Se spune că ziaristul consemnează **clipa** de istorie, iar scriitorul, perenitatea ei. Se poate adăuga: cînd un popor trăiește și creează în fiecare zi la dimensiunile unor întregi ani trecuți, întrevăzîndu-și cu fiecare faptă mai-binele existenței, momentele însești devin istorie și suma lor, certitudinea viitorului. Acest adevăr l-am înțeles în toată profunzimea sa deoarece am avut cinstea să fac parte din grupul de reporteri-radio care informa țara despre multipla, laborioasa și asidua activitate politică, organizatorică, socială, diplomatică a tovarășului Nicolae Ceaușescu; nu există, cred, șansă mai mare pentru destinul unui condeier decît de a se afla în preajma intîiului Om al Țării...

L-am văzut prima oară, de aproape, în perioada cînd întreaga națiune se pregătea să facă bilanțul realizărilor după istoricul Congres al IX-lea al Partidului Comunist Român. Cel care conducea această vastă acțiune de cunoaștere în profunzime a tuturor aspectelor vieții de fiecare zi a poporului, pentru a găsi soluțiile și direcțiile dezvoltării noastre viitoare, era însuși secretarul general al partidului. Iulie 1969. Lună fierbinte, lună de apogeu în eforturile țării de a-și îndeplini sarcinile și angajamentele luate în cinstea mărețului eveniment, și tovarășul Nicolae Ceaușescu vrea să se convingă la fața locului, așa cum se obișnuise din tinerețe, să vadă, să ajute, să îndrume, să asculte personal. Pornește să încheie arcul iubirii de țară și adevăr: 11—12 iulie — județul Cluj, 13—14 iulie — județele Maramureș, Satu Mare și Bihor, 15 iulie — județul Arad; apoi, 21 iulie — județul Argeș, 22 iulie — județul Dîmbovița. Mașinile zboară, căldura-i toridă. Peste tot, oameni-l aclamă, îi întîmpină cu piine și sare, flori și apă de izvor. E clipa de entuziasm a întîlnirii, cînd chipul secretarului general e luminat de un neprețuit suris și vorbele se schimbă direct, fără protocol, ca și bărbătețile stringeri de mînă. În fabrică, pe șantier, într-un mic oraș sau la o cooperativă agricolă de producție, într-un scurt popas — neprevăzut în protocol! — începutul dialogului este aproape identic, pentru că oamenii locurilor, ai țării întregi, îl iubesc și se bucură că îl au oaspete în „casa" lor, pentru că știu, s-au convins de ani și ani, că urmează, de fiecare dată, **clipa** de istorie.

E momentul cînd conducătorul politic vede, proiectează oamenii din fața sa, fabrica, șantierul, orașul, comuna respectivă la dimensiunea țării. Oare nu datorită acestei clarviziuni și la inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu se realizase noua împărțire administrativ-teritorială, pentru ca pe harta României socialiste să nu mai existe nici un colțișor fără însemnele noii civilizații? Ascultă atent pe toată lumea — director și maistru, secretar de partid și gospodină — e calm și destins, se bucură, la rîndul său, cînd află că treburile merg bine, răspunde cu o glumă sau cu un proverb, (ii place mult tezaurul de înțelepciune populară), dar cînd o cută îi brăzdează fruntea e semn, fie că a sesizat un neadevăr, fie că-și dă seama de nedreptatea făcută cuiva, fie că-i nemulțumit de autoliniștirea sau supraestimarea unora.

Mi-au rămas în memorie vorbele unui maistru constructor de la Lotru, unde mă aflam tocmai la îndemnul tovarășului Nicolae Ceaușescu, adresat scriitorilor, de a crea opere despre oamenii adevărați ai timpurilor noastre după ce, îmbrăcat cu haine de lucru, cu cizme în picioare și caschetă pe cap, secretarul general al partidului a străbătut mai întregul șantier, interesîndu-se de eficiența utilajelor și mîncarea de la cantine, de rezistența materialelor și unde învață copiii constructorilor acestei cetăți, maistrul a rostit admirativ, în șoaptă, ca pentru el: „Tovarășul Ceaușescu parcă-i om de șantier!" Șeful statului l-a auzit, s-a întors și i-a răspuns, tot în șoaptă, dar ferm: „Nu parcă, ci sînt om de șantier!" Dialogul acesta se purta între doi oameni care se cunoșteau de cînd lumea, pentru că și pentru unul și pentru celălalt era foarte, foarte clar ce însemna un șantier...

Da, președintele țării și secretarul general al partidului, pe care poporul român și popoarele lumii l-au omagiat pentru lupta sa dedicate idealurilor supreme ale umanității, sînt unul și aceeași persoană cu Omul ale cărui viață, muncă și bucurii sînt Șantierul României, sînt unul și aceeași persoană cu cel ce acționează exemplar ca pe PĂMÎNTUL EROIC AL STRĂMOȘILOR SĂ SE ÎNSTĂPÎNEASCĂ PUTERNIC LUMINA, ADEVĂRUL, DREPTATEA, PROSPERITATEA, SOCIALISMUL.

Valentin Hossu Longin

CULTURA ROMÂNEASCĂ ÎN LUME

● **LA ÎNCEPUTUL ACESTUI AN,** la Biblioteca română din New York a avut loc o masă rotundă cu tema **Brâncuși în lumea contemporană.** Cu acest prilej au luat cuvîntul profesorii americani Florence M. Hetyler, de la Universitatea Fordham, și, respectiv, Liviu Dimitriu de la Universitatea din Syracuse. După ce sculptorul american M. Lekakis a evocat amintirile sale legate de întîlnirile cu artistul român, au fost prezentate filmele documentare **Brâncuși la Tîrgu Jiu și în țara lui Brâncuși.** În încheiere, participanții mesei rotunde au decis înființarea unei **Societăți internaționale de studii brâncușiene,** în scopul promovării studiilor dedicate sculptorului.

● **ÎN „BULETINUL INTERNAȚIONAL DE ESTETICA"** (anul XII, fasc XXVII), apărut în decembrie 1977 la Amsterdam, Jan Aler, președintele Comitetului internațional de estetică, scrie următoarele, privitor la apariția **Actelor celui de al VII-lea Congres internațional de estetică,** în Ed. Academiei R.S.R.": „Publicarea acestei impresionante lucrări constituie un eveniment în istoria esteticii contemporane. Bogăția conținutului rivalizează cu stilul irepros abil al prezentării. Prin cele peste 300 de contribuții incluse, lucrarea oferă o panoramă completă a esteticii zilelor noastre"...

● **LA SEDIUL AMBASADEI REPUBLICII POPULARE UNGARE** din București, dr Biczo György, ambasadorul acestei țări, a înmînat scriitorului de limbă maghiară din România **Franyo Zoltan,** cu prilejul împlinirii virstei de 90 de ani, Ordinul „Drapelul Republicii Populare Ungare cu cununa de lauri" pentru traducerea în limba maghiară a unor valoroase opere din literatura română, pentru întreaga sa activitate literară pusă în slujba întăririi prieteniei dintre poporul român și poporul ungar.

● **SUB AUSPICIILE ASOCIAȚIEI DE PRIETENIE MAREA BRITANIE — ROMÂNIA,** la „Sudbury Conference Hall" din Londra s-a organizat o întîlnire sărbătorească dedicată centenarului Independenței de stat a României și împlinirii a 30 de ani de la proclamarea Republicii. Cu acest prilej, au luat cuvîntul Renee Short, membru al Parlamentului britanic, președintele Asociației de prietenie Marea Britanie — România și Pretor Popa, ambasadorul țării noastre la Londra.

● **ÎN CADRUL** unei manifestări consacrate României, Teatrul Universității din Costa Rica a montat pe scena sa piesa **O scrisoare pierdută** de I. L. Caragiale, spectacol care s-a bucurat de un deosebit succes.

● **MAI MULTE ZIARE** din presa franceză, austriacă, belgiană și vest-germană au publicat articole elogioase la adresa pianistului român **Dan Grigore** aflat într-un turneu în străinătate. Iată, de pildă, aprecierile apărute în „La Semaine d'Anvers": „Cu siguranță, cel mai frumos moment al serii a fost Concertul în Do-major de Beethoven, reliefat de pianistul Dan Grigore, care, într-un stil voit clasic, cizelat cu delicatețe, a accentuat caracterul operei, propunînd în același timp o cadență foarte contrastantă prin volubilul ei romantism". Comentarii asemănătoare au apărut în „Kleine Zeitung" și, respectiv, „Kärntner Tageszeitung" din Austria, în „Hamburger Abendblatt" (R.F.G.), în „Eclair Pyrenées", Franța și, în fine, în publicațiile belgiene „Le Courrier de Gand" și, respectiv, „L'Atelier".

REVISTA STRĂINĂ

● **LE ROMAN EN LIBERTÉ** de Félicien Marceau, eseist și autor dramatic belgian de limbă franceză, stabilit în Franța, a apărut la Editura Gallimard (col. Blanche). Într-un stil foarte personal, autorul încearcă să analizeze noțiunea în sine de „roman" cît și diversele tehnici ale acestui gen; astfel analizează prin comparație diferite opere, atît clasice cît și contemporane (Lesage, Laclos, Stendhal, Balzac, Dumas, Ponson du Terrail, Dostoievski, Proust, Mauriac, Claude Simon, Butor, Romain Gary, Michel Tournier și alții), acestora adăugîndu-le propria sa creație, și ajunge la concluzia paradoxală că, de fapt, singura lume viabilă este cea care populează romanele. El își întemeiază această demonstrație pe o seamă de amintiri din cărțile citite, pe faptele de viață, pe însești mărturiile scriitorilor care își divulgă șiretenille și rețetele de „laborator" ale romanului.

● **JOCUL MAI PRESUS DE ORICE** este titlul filmului la care lucrează echipa TOR a Televiziunii poloneze, și care face parte din seria consacrată sportivilor celebri. Eroul noii pelicule este fotbalistul Gerard Cieslik. Scenariul a fost inspirat din fapte și întîmplări reale din viața și cariera de sportiv a lui Gerard Cieslik, vedeta anilor 1950. Rolul principal îl interpretează însuși fotbalistul, iar pentru anii din prima tinerețe a fost distribuit, un actor de la Teatrul „Rozmaitosci" din Varșovia.

● **LA 9 APRILIE ȘI VA ÎNCHIDE** porțile expoziția „Vindobona — Romanii în regiunea Vienei", deschisă de curînd la Muzeul de Istorie al orașului Viena. Obiectul expoziției este o trecere în revistă a informației arheologice și culturale a erei romane la Viena. Prezentată pentru prima oară într-o documentație atît de cuprinzătoare, în ceea ce privește totalitatea vestigiilor romane descoperite pe teritoriul Vienei actuale și în vecinătățile ei, expoziția este rezultatul pregătirilor ce se fac de mai bine de doi ani de către un grup de 20 de oameni de știință, specialiști în materie.

● **STUDIOURILE POLONEZE** de scurt-metraj „Semafor" din Lodz au început turnarea unei serii de 50 de secvențe a unui nou serial pentru copii, al cărui erou este ursulețul Uszatek. Realizatorii sînt de fapt specialiști ai genului, ei fiind autorii cunoscutelor emisiuni t.v. pentru cei mici „Noapte bună". La scenariul acestui serial a colaborat și scenograful Zbigniew Rychlicki și compozitorul Piotr Hertel.

● **ZILELE FILMULUI SOCIALIST** în Cehoslovacia 1977 au făcut obiectul unor importante acțiuni culturale. Ele au avut loc la Praga, Brno, Bratislava, Hradec, Krelové, Ceské, Budějovice, Litvinov și Kutná Hora. Publicul cehoslovac a putut viziona 12 filme ale cinematografiilor socialiste, majoritatea producții recente. Cinematografia cehoslovacă a fost reprezentată prin trei filme: filmul ceh „Umbra unei păsări în zbor", filmul slovac „Penelopa" cu o cronică documentară constituită din montaje ale primelor două decenii ale secolului nostru, intitulată „Nașterea timpurilor noi".

● **SCRIITORUL FRANCEZ JACQUES LE GOFF,** președintele Școlii de Înalte Studii de Științe Sociale din Franța, este prezent în librării cu o culegere de studii intitulată **Pour un autre Moyen Age,** apărut în editura Gallimard (col. Bibliotheque des Histoires). Această suită de studii, eșalonate pe douăzeci de ani, definește itinerarul unui istoric ale cărui cugetări pornesc de la reflecțiile asupra muncii și statutului muncii în Occidentul Medieval. Jacques Le Goff ajunge astfel la o etnologie care pune în cauză epoca, economia, clasele sociale, mentalitățile, simbolistica, tehnicile și închipuirile, volumul de față fiind un bilanț provizoriu — devenit pledoarie „pentru un alt Ev Mediu" decît cel al tradiției.

● **ÎN CIUDA FAPTULUI** că în ultimul său interviu acordat presei Julie Andrews declară că renunță la meseria de actriță de cinema, înțelegînd să se consacre căminului și educației copiilor, — regizorul Blake Edward anunță că în curînd va începe turnarea noului său film VICTOR VICTORIA, avîndu-i ca interpreți principali pe... Julie Andrews alături de Peter Sellers.

● **PESTE 3 000 DE SCRISORI** ale Rosei Luxemburg adresate prietenilor și cunoscuților și păstrate în diverse arhive, au servit lui Günter Radezun la alcătuirea volumului **Ich wollte nie ein Engel sein** (N-am vrut niciodată să fiu înger), apărut în Kinderbuchverlag din R.D.G. și ilustrat de Karl-Erich Müller. Autorul, care a cercetat îndelung viața și activitatea Rozei Luxemburg a reușit ca prin textele adăugate de el să lase cititorului impresia netă a unei autobiografii.

Luceafărul

Revistă editată de
UNIUNEA SCRIITORILOR
din REPUBLICA SOCIALISTĂ
ROMÂNIA

Redactor șef: Nicolae Dragoș
Mihai Ungheanu (redactor șef adjunct), Teodor Balș (secretar responsabil de redacție)

REDACȚIA: București, Piața Scînteii Nr. 1, tel. 17 32 09
ADMINISTRAȚIA: Calea Victoriei Nr. 115, tel. 50 74 96
ABONAMENTELE:
3 luni — 13 lei; 6 luni — 26 lei; 1 an — 52 lei
Tiparul executat la:
COMBINATUL POLIGRAFIC „CASA SCÎNTEII"
Paginator Nicolae Ion